

25 LAT KONSTYTUCJI RP
– konferencja
jubileuszowa

KSZTAŁTUJEMY BUDŻET
na miarę
możliwości

KRAJOWY REJESTR
ZADŁUŻONYCH
w praktyce

DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH

RADCA PRAWNY

Nr 200/2022
MARZEC/KWIECIEŃ
ISSN 1230-1426

RADCOWIE PRAWNI

UKRAINIE

**CENTRUM
KOORDYNACJI
POMOCY
PRAWNEJ**

www.prawnicyukrainie.pl

PRENUMERATA WYDAWNICTW KRRP

Przypominamy, że dwumiesięcznik „Radca Prawny” i kwartalnik „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” są **dostępne bezpłatnie** online na stronie www.kirp.pl, w zakładce Wydawnictwa. Ponadto artykuły z dwumiesięcznika można znaleźć na stronie internetowej www.radcaprawny.media, a z kwartalnika na stronie www.kwartalnikradcaprawny.pl.

Prenumerata wydań papierowych obu czasopism Krajowej Rady Radców Prawnych jest płatna.

- **Opłata roczna za jeden tytuł: 35 zł**
- **Opłata roczna za oba tytuły: 60 zł**

Aby otrzymywać prenumeratę, należy dokonać wpłaty na konto KRRP.

DANE DO PRZELEWU:

Odbiorca:

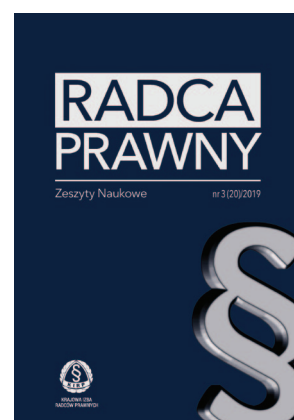
Krajowa Izba Radców Prawnych
ul. Powązkowska 15
01-797 Warszawa

Numer konta: 23 1140 1010 0000 5370 2300 1003

W tytule przelewu należy wpisać:

- imię i nazwisko adresata/nazwę i numer NIP kancelarii (dane do faktury),
- tytuł wybranego czasopisma (jeśli opłata dotyczy tylko jednego),
- adres do wysyłki (jeśli jest inny niż w przelewie).

Potwierdzenie przelewu należy wysłać na adres e-mail redakcji: radca.prawny@kirp.pl

RADCA PRAWNY
wydawany od 1992 r.

WYDAWCA

Krajowa Izba Radców Prawnych
Powązkowska 15
01-797 Warszawa
tel. 22 300 86 40
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

„Radca Prawny” w internecie:

<https://radcaprawny.kirp.pl/>
www.kirp.pl/publikacje/
dwumiesiecznik-radca-prawny/
 [www.facebook.com/](https://www.facebook.com/magazyhradcaprawny/)
magazyhradcaprawny/

REDAKCJA

Jowita Pilarska-Korczak
redaktor naczelny

Tomasz Osiński
zastępca redaktora naczelnego

Klara Szczęsnowicz
sekretarz redakcji
tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

Tomasz Działyński
Weronika Filiks
Anna Koziura
Justyna Wojdyło

REKLAMA

tel. 22 300 86 40 wew. 133
e-mail: radca.prawny@kirp.pl

STALE WSPÓŁPRACUJĄ

Bogdan Bugdalski
Krzysztof Mering
Wiesława Moczyłowska
Wojciech Tumidalski

KOREKTA

Aleksandra Sachanowicz-Wrzal

PROJEKT GRAFICZNY, SKŁAD

Agnieszka Kielak
akartstudio.pl

ZDJĘCIE NA OKŁADCE

Adobe Stock

DRUK

Wiedza i Praktyka
Nakład: 500 egz.
Redakcja zastrzega sobie prawo do dokonywania w nadesłanych tekstach skrótów i zmiany tytułów.

Drogie Koleżanki i Drodzy Koledzy!

Fot. Edyta Rakowska

Ten numer miał być inny niż wszystkie poprzednie, mieliśmy świętować 200. wydanie „Radcy Prawnego”. Niestety stało się inaczej. Takiego wydania nie planowaliśmy i nigdy sobie nie życzyliśmy, nie tak chcieliśmy świętować. 24 lutego bezpieczny świat, który znaleźliśmy dotychczas, przestał istnieć. Tematy w tym numerze podyktowały nam życie i dramat, który rozgrywa się u naszych sąsiadów – w Ukrainie, ale też bezpośrednio dotyka nas – Polaków – i nas – prawników. Zbrojna inwazja Rosji na terytorium Ukrainy trwa już ponad miesiąc. Dla Polaków, polskich instytucji i organizacji to dni wyczerpanej pracy, dzięki której osoby poszkodowane wojną otrzymują stałe wsparcie. Dotyczy to także samorządu radcowskiego, który, równoległe z planowymi aktywnościami, realizuje szeroko zakrojone działania pomocowe. Przede wszystkim uruchomiliśmy Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej, w którego ramach KIRP koordynuje działania 19 okręgowych izb oraz innych samorządów i stowarzyszeń prawniczych świadczących pomoc prawną *pro publico bono* na rzecz przebywających w Polsce osób poszkodowanych wojną w Ukrainie. Czynny jest też bezpośredni telefon dla uchodźców, pod którym mogą uzyskać potrzebne informacje prawne. O inicjatywach pomocowych samorządu na szczeblu centralnym i okręgowym piszemy szeroko w temacie numeru.

Marzec przyniósł nam kolejną, smutną wiadomość. Pożegnaliśmy mecenasa Dariusza Sałajewskiego, Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych IX kadencji, wieloletniego członka KRRP, współtwórcę Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji, człowieka, który od początku współtworzył samorząd radców prawnych i poświęcił mu wiele lat zawodowego życia. Na łamach tego numeru wspominamy Pana Mecenasa. Jego zasługi dla samorządu nie zostaną zapomniane.

Jako prawnicy pamiętamy również o 25. rocznicy uchwalenia obowiązującej obecnie Konstytucji RP. Z tej okazji 2 kwietnia KRRP zorganizowała razem z Uniwersytetem Jagiellońskim okolicznościową konferencję, podczas której dyskutowano m.in. o okolicznościach powstania ustawy zasadniczej i jej znaczeniu współcześnie, a także o roli samorządów prawniczych i organizacji pozarządowych w przestrzeganiu praworządności oraz dbaniu o standardy demokratyczne w Polsce. Zachęcam do przeczytania relacji z konferencji.

Ponadto w tym numerze w rozmowie ze Skarbnikiem KRRP Joanną Kamińską omawiamy budżet Krajowej Rady na bieżący rok, wracamy także do zmian podatkowych nazwanych Polskim Łądem, podpowiadamy, co jest korzystniejsze finansowo – leasing czy wynajem auta – i analizujemy, czy elektroniczny Krajowy Rejestr Zadłużonych ułatwi pracę pełnomocnikom.

Z okazji zbliżających się Świąt Wielkanocnych życzę Państwu w tych niespokojnych, trudnych czasach zdrowia, chwili wytchnienia i przede wszystkim powrotu poczucia bezpieczeństwa.

Jowita Pilarska-Korczak
redaktor naczelna

Fot. Adobe Stock

46

03 Od redaktora

AKTUALNOŚCI KIRP

- 06 Konferencja Jubileuszowa „25 lat Konstytucji RP: w trosce o demokratyczne państwo prawa i jego miejsce w Europie”
Kinga Mierzyńska
- 07 Jubileusz 25. rocznicy uchwalenia Konstytucji RP to ważne wydarzenie dla każdego prawnika
Rozmowa z Włodzimierzem Chróścikiem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych
Red.
- 08 Spotkanie Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych i Dziekanów Rad Okręgowych Izb Radców Prawnych XI kadencji z byłymi Prezesami KRRP
Red., www.kirp.pl
- 09 Identyfikacja wizualna i logotyp na 40-lecie samorządu
Red.
- 09 Konkurs na najlepsze prace naukowe o tematyce związanej z samorządem zawodowym radców prawnych lub wykonywaniem zawodu radcy prawnego
Red., www.kirp.pl
- 09 Rabat dla radców prawnych na zakup programu LEX
Red., www.kirp.pl
- 10 Zwycięstwo zespołu Negotiators z OIRP w Krakowie
Red., www.kirp.pl
- 10 Ponad 1,2 tys. aplikantów zapisało się na próbny egzamin
Zbigniew Tur
- 11 Dariusz Sałajewski (1947–2022)
Pożegnanie

AKTUALNOŚCI OIRP

- 12 Zawody narciarsko-snowboardowe prawników
EU
- 12 30. finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy
Katarzyna Skrodzka-Sadowska
- 12 Izba przeprowadzi się do nowej siedziby
Katarzyna Skrodzka-Sadowska
- 12 Jak w Olsztynie promowany jest zawód radcy prawnego
Katarzyna Skrodzka-Sadowska
- 13 Spotkanie seniorów radców prawnych i lekarzy
Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie
- 13 Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześstępstwem
Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie
- 13 Pomoc dla radców prawnych seniorów
Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie
- 13 Święto radczyń i aplikantek
Diana Świątkowska

WYWIAD KIRP

- 14 Kształtujemy budżet na miarę możliwości
Rozmowa z Joanną Kamieńską, radcą prawnym, skarbnikiem Krajowej Rady Radców Prawnych, Dziekanem Rady OIRP w Białymstoku.
Bogdan Bugdański

TEMAT NUMERU

- 17 Radcowie prawni Ukrainie
Kinga Mierzyńska
- 23 Radcowie wspierają słabszych
Rozmowa z Włodzimierzem Chróścikiem, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych.
Red.

38

Fot. Adobe Stock

- 24** Ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym – najważniejsze zagadnienia
Jacek Białas

PRAKTYKA

- 26** Leasing czy wynajem?
Bogdan Bugdalski
- 28** Ulgi dla biznesu w PIT i CIT
Wiesława Moczyłowska
- 30** Krajowy Rejestr Zadłużonych w praktyce – czy kolejny urzędowy rejestr ułatwi prawnikom codzienną pracę?
Kinga Mierzyńska

GOŚĆ NUMERU

- 33** Polski Ład – korzyści i pułapki opodatkowania biznesu
Rozmowa z Michałem Wojtasem, doradcą podatkowym.
Wiesława Moczyłowska

KODEKS ETYKI

- 36** Obowiązek stawiennictwa radcy prawnego na wezwanie dziekana, rzecznika dyscyplinarnego i sądu
Leszek Korczak

ZMIANY W PRAWIE

- 38** Z prac parlamentu
Łukasz Nykiel

28

Fot. Adobe Stock

NOWE TECHNOLOGIE

- 40** Bariery prawne sztucznej inteligencji
Tomasz Palak

FORUM OPINII

- 43** O ekonomii sankcji
Jarosław Bełdowski
- 44** Nie ma nic dobrego w wojnie. Z wyjątkiem jej końca
Ewa Urbanowicz
- 45** Korytarze śmierci
Tomasz Działyński

PITAWAL

- 46** Czy Haga osądzi ukraińskie zbrodnie Putina
Wojciech Tumidalski

40

Fot. Adobe Stock

HISTORIA

- 48** Zakopane początku XX w. dobre na każdą chorobę
Agnieszka Lisak

SPORT

- 50** Narciarze i snowboardziści znów na stoku
Joanna Sito-Przymus, Michał Korwek
- 51** Regaty o Puchar Dziekana Rady OIRP w Poznaniu
Tomasz Działyński

ŻYCIE Z PASJĄ

- 52** Trzeba mieć jakiś azyl
Rozmowa z Wiesławem Hudymą, radcą prawnym i muzykiem.
Krzysztof Mering

FELIETON

- 54** Kremłowska szkoła negocjacji
Maciej Bobrowicz

KONFERENCJA JUBILEUSZOWA „25 LAT KONSTYTUCJI RP: W TROSCE O DEMOKRATYCZNE PAŃSTWO PRAWA I JEGO MIEJSCE W EUROPIE”

Krajowa Izba Radców Prawnych we współpracy z Wydziałem Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego zorganizowała 2 kwietnia, w rocznicę uchwalenia obowiązującej Konstytucji RP, Konferencję Jubileuszową „25 lat Konstytucji RP: w trosce o demokratyczne państwo prawa i jego miejsce w Europie”. Konferencja odbyła się w Auditorium Maximum UJ w Krakowie i była również transmitowana na kanale YouTube KIRP.

Konferencję rozpoczęto uroczystym odśpiewaniem hymnu RP. Gości zgromadzonych w Auditorium Maximum oraz słuchaczy, którzy śledzili wydarzenie na kanale YouTube, powitał najpierw Włodzimierz Chróścik, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych.

– Obchodzimy dziś 25. rocznicę uchwalenia Konstytucji Rzeczypospolitej Polski, która mimo wielu burz i płomiennych debat od wielu lat nadal stanowi dla nas fundament państwa prawa. Mam głębokie przeświadczenie, że dzisiejsza konferencja to wydarzenie ważne, w pewnym sensie symboliczne – rozpoczął Włodzimierz Chróścik. – W tym roku obchodzimy również 40-lecie uchwalenia ustawy o radcach prawnych, a tym samym istnienia samorządu radcowskiego. Chcemy, aby ta rocznica była dla nas okazją nie tylko do cyklicznych inicjatyw czy spotkań, ale także, by stała się pretekstem do podjęcia głębokich refleksji na temat kondycji naszego zawodu i jego znaczenia w polskim wymiarze sprawiedliwości. Ta kondycja jest naprawdę bardzo dobra, a znaczenie w systemie bardzo duże. Krajowa Rada Radców Prawnych i ja osobiście stoimy po stronie demokracji i praworządności. Będziemy je celebrować i ich bronić, bo taki jest etos naszego zawodu i tak nakazuje nam poczucie ludzkiej powinności – ocenił Prezes KRRP.

Następnie głos zabrał r.pr. prof. dr hab. Jerzy Pisuliński, dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie.

– Konstytucja oparta została na zasadach trójpodziału i równoważeniu się władz, ochronie godności człowieka i wolności obywatelskich. Dzięki niej mogą funkcjonować

Fot. FokusMedia

Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik, Rzecznik Praw Obywatelskich dr hab. Marcin Wiącek i Dziekan Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Jagiellońskiego w Krakowie prof. dr hab. Jerzy Pisuliński

wszystkie organy państwa. Jest gwarantem wolności i swobód obywatelskich i spoiwem łączącym rządzących i rządzonych. Chciałbym, abyśmy mogli patrzeć z nadzieją w przyszłość, że Polska pozostanie wierna ideałom cywilizowanego demokratycznego świata i będzie wciąż ważnym członkiem Unii Europejskiej – zakończył prof. Pisuliński.

Po przemówieniu profesora odtworzono nagrane przesłanie byłego Prezydenta RP Aleksandra Kwaśniewskiego (w latach 1995–2005), który podzielił się swoimi wspomnieniami i refleksjami w związku z uchwaleniem Konstytucji RP z 1997 r.

– W 1993 r. rozpoczęła prace Komisja Ustawodawcza Zgromadzenia Narodowego, której miałem przyjemność przewodniczyć dwa lata. W roku 1997 Konstytucja RP została przyjęta. Stworzyliśmy dzieło oparte na najlepszych konstytucyjnych tradycjach, na mądrych kompromisach różnych sił politycznych, na doświadczeniach różnych sił politycznych, na doświadczeniach minionych czasów PRL, które chcieliśmy na zawsze wyeliminować. Stworzyliśmy konstytucję, która dawała szeroki pakiet wolności demokratycznych i która otwierała Polsce drogę do struktur demokratycznych. Nie ma dzieł idealnych, ale konstytucja 1997 r. dobrze służy Polsce – powiedział prezydent Kwaśniewski.

Uczestnicy konferencji wysłuchali również przesłania byłego Prezydenta RP Bronisława Komorowskiego (w latach 2010–2015).

Fot. FokusMedia

Gośćmi konferencji byli profesorowie prawa konstytucyjnego i europejskiego, specjaliści prawa europejskiego, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych

– Konstytucja stanowi fundament państwa polskiego. Każdy ma prawo mieć różne wątpliwości, ale każdy ma obowiązek szanowania konstytucji. Miałem sposobność przetestować mechanizm funkcjonowania konstytucji w sytuacji przekazania władzy w przypadku śmierci prezydenta. Ważnym aspektem konstytucji jest jej preambuła, wielkie dzieło Tadeusza Mazowieckiego. To miała być konstytucja dla wszystkich i jest konstytucją dla wszystkich – ocenił prezydent Komorowski.

W trakcie konferencji słowo wstępne na temat kontroli konstytucyjności prawa międzynarodowego wygłosił Rzecznik Praw Obywatelskich, prof. UW dr hab. Marcin Wiącek, który w ramach swojego wystąpienia skupił się na zagadnieniu prawa międzynarodowego w orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego. Rzecznik przedstawił kilka refleksji dotyczących skutków, jakie wywołują orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego kwestionujące orzecznictwo trybunałów europejskich, w tym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka oraz Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej.

Konferencję podzielono na trzy panele dyskusyjne. Dyskusje ogniskowały się wokół podsumowania 25-lecia obowiązywania Konstytucji RP, miejsca konstytucji w architekturze prawnej UE i Rady Europy oraz propozycji organizacji pozarządowych reformy wymiaru sprawiedliwości w Polsce. W pierwszym panelu – „25 lat Konstytucji RP” – udział wzięli prof. dr hab. Marian Grzybowski – sędzia TK w stanie spoczynku (Wydział Prawa i Administracji UJ), dr hab. Aleksandra Kustra-Rogatka, prof. UMK (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu), dr hab. Ryszard Piotrowski, prof. UW (Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Warszawski), oraz r.pr. prof. dr hab. Rafał Stankiewicz (Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji KRRP). Dyskusję moderował prof. dr hab. Piotr Tuleja (Wydział Prawa i Administracji UJ).

Drugi panel zatytułowany był „Miejsce Konstytucji RP w architekturze prawnej Unii Europejskiej i Rady Europy”. Wystąpili w nim dr hab. Maciej Taborowski (Instytut Nauk Prawnych, Polska Akademia Nauk), dr Filip Skawiński (Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce), r.pr. Mirosław Wróblewski (Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich) oraz r.pr. dr hab. Jarostaw Zagrodnik, prof. UŚ (Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji KRRP). Dyskusję prowadziła r.pr. prof. dr hab. Monika Florczak-Wątor (Wydział Prawa i Administracji UJ).

Konferencję zakończył panel pt. „Stary i nowy porządek”, w którym odbyła się debata przedstawicieli organizacji pozarządowych. Wystąpili w nim SSO Beata Morawiec (Stowarzyszenie Sędziów „Themis”), dr Marcin Szwed (Helsińska Fundacja Praw Człowieka), adw. dr hab. Szymon Tarapata (Krakowski Instytut Prawa Karnego) oraz r.pr. dr Tomasz Zalasieński (Fundacja im. Stefana Batorego). Dyskusję moderował r.pr. dr hab. Tomasz Scheffler (Ośrodek Badań, Studiów i Legislacji KRRP).

Patronat honorowy nad wydarzeniem objęło Przedstawicielstwo Komisji Europejskiej w Polsce, a patronami medialnymi konferencji były Wolters Kluwer Polska i serwis Prawo.pl.

Konferencja to jeden z elementów tegorocznych obchodów jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych. ■

Kinga Mierzyńska

Pełne nagranie z jubileuszowej konferencji „25 lat Konstytucji RP: w trosce o demokratyczne państwo prawa i jego miejsce w Europie” można obejrzeć na kanale YouTube KIRP. Zeskanuj QR kod i wysłuchaj nagrania!

KRÓTKO I NA TEMAT

Jubileusz 25. rocznicy uchwalenia Konstytucji RP to ważne wydarzenie dla każdego prawnika

Rozmowa z **WŁODZIMIERZEM CHRÓŚCIKIEM**, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych.

■ Skąd pomysł, by zorganizować konferencję?

Jubileusz 25. rocznicy uchwalenia Konstytucji RP jest lub powinien być ważnym, symbolicznym wydarzeniem dla każdego polskiego prawnika. Sądzę – i nie jestem w tej opinii odosobniony – że jako największy prawniczy samorząd zawodowy w naszym kraju jesteśmy zobligowani, by taką rocznicę również celebrować. I chętnie to czynimy. Ma to dla nas znaczenie tym większe, że w tym roku obchodzimy też 40. rocznicę działania radcowskiego samorządu i z tej okazji również podejmujemy środowiskowe dyskusje o charakterze strategicznym i aksjologicznym – podejmujemy refleksję na temat kondycji naszego zawodu i wytyczamy kierunki jego rozwoju na kolejne lata. W tym kontekście dyskusja na temat warunków działania radców prawnych, a więc także znaczenia konstytucji dla systemu polskiego prawa, dla polskiej praworządności, wydaje się zasadna i ważna społecznie.

■ Konferencja była współorganizowana z Uniwersytetem Jagiellońskim i miała wymiar przede wszystkim ekspercki.

Zaplanowaliśmy trzy panele dyskusyjne. Pierwszy poświęcony samej konstytucji – okolicznościom jej powstania, ideom, jakie przyświecały autorom w tworzeniu tekstu, ocenie jej zapisów w kontekście bieżących wyzwań dotyczących praworządności. Drugi panel dotyczył miejsca konstytucji w europejskiej architekturze prawnej – tu zajęliśmy się m.in. organizacją sądownictwa w Polsce w kontekście mechanizmów prawa europejskiego. Panel trzeci stanowił rodzaj debaty przedstawicieli organizacji pozarządowych na temat m.in. koncepcji naprawy polskiego systemu sądownictwa czy zagadnienia pewności prawa w kontekście reform ostatnich lat. Program był więc bogaty, a panele zaplanowaliśmy jako komplementarne wobec siebie. Staraliśmy się podjąć najważniejsze wątki publicznej dyskusji na temat stanowienia prawa w Polsce w kontekście działania i znaczenia ustawy zasadniczej.

■ Nie obawiał się pan upolitycznienia tej debaty przy takiej agendzie?

Nie. Do dyskusji zaprosiliśmy ekspertów i ekspertki, którzy zagwarantowali jej merytoryczny wymiar. To fakt, że rozmawialiśmy o kwestiach złożonych, problematycznych, takich, które są przedmiotem publicznej debaty i nierzadko krytyki środowisk prawniczych – jestem jednak przekonany, że w tej często rozpolitykowanej dyskusji potrzebujemy merytorycznego, konstruktywnego głosu. I jako Krajowa Rada Radców Prawnych chcieliśmy zapewnić forum do takiej eksperckiej wymiany myśli i doświadczeń. Cała konferencja była na żywo, bezpłatnie udostępniana w internecie – mógł ją obejrzeć każdy radca prawny i każdy obywatel, dla którego te zagadnienia są ważne i interesujące. Z doświadczenia wiem, że takich osób nie brakuje. ■

Fot. Piotr Gilarski

Red.

SPOTKANIE PREZYDIUM KRAJOWEJ RADY RADCÓW PRAWNYCH I DZIEKANÓW RAD OKRĘGOWYCH IZB RADCÓW PRAWNYCH XI KADENCJI Z BYŁYMI PREZESAMI KRRP

Uroczyste spotkanie Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych i Dziekanów Rad Okręgowych Izb Radców Prawnych XI kadencji z byłymi Prezesami KRRP rozpoczęło w Krakowie 1 kwietnia obchody jubileuszu 40-lecia samorządu radców prawnych.

Uroczystość poprowadziła Sekretarz Krajowej Rady Radców Prawnych Agnieszka Gajewska-Zabój.

Przed rozpoczęciem przemówień minutą ciszy uczczono pamięć zmarłego w marcu byłego Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych Dariusza Sałajewskiego.

Witając gości, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych Włodzimierz Chróścik podkreślił, że „choć świętujemy 40-lecie samorządu, zawód radcy prawnego ma znacznie dłuższą historię”.

– Teraz jesteśmy największym samorządem prawniczym w Polsce, prowadzimy najlepszą aplikację, jesteśmy liderem. I jako liderzy musimy walczyć o praworządność w Polsce. To jest nasza wielka rola. Jako samorząd poradziliśmy sobie z wyzwaniami, jakie przyniosła pandemia. Sprostaliśmy też wyzwaniu, jakie stawia przed nami sytuacja w Ukrainie. Mocno angażujemy się w pomoc ofiarom wojny – uruchomiliśmy Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej i infolinię dla obywateli Ukrainy – z tego jesteśmy dumni – powiedział Prezes KRRP.

– To, co zbudowaliście, panowie, przez te wszystkie lata, teraz jest wzmocniane i rozbudowywane – zwrócił się do byłych Prezesów. – Jesteśmy różni, ale możemy budować jedność, dzięki temu będziemy sprawniejsi i silniejsi – zakończył Włodzimierz Chróścik.

Następnie Wiceprezes KRRP Zbigniew Tur odczytał list nieobecnego na uroczystości Prezesa KRRP I i II kadencji (1983–1991) Józefa Zycha.

„Utworzenie samorządu radców prawnych to historyczny moment w życiu radców prawnych, ale to także początek zwrotu w kierunku tworzenia samorządów zawodowych i terytorialnych. W tej uroczystej chwili chciałbym po raz kolejny potwierdzić, że nasze zwycięstwo w jakże trudnym czasie było możliwe dzięki jednolitej postawie całego środowiska radców prawnych oraz mądrej i przemyślanej taktyce setek działaczy, skupionych najpierw w kołach radców prawnych przy ZPP, a następnie w organizacjach skupiających radców prawnych” – napisał do zgromadzonych na uroczystości Marszałek Zych.

Sekretarz Agnieszka Gajewska-Zabój zaprosiła na scenę Prezesa KRRP III kadencji (1991–1995) Jacka Żuławskiego.

– Od lat toczy się dyskusja o potężeniu naszego samorządu z adwokaturą. Mam nadzieję, że te pomysły można już zostawić na boku mamy bowiem dzisiaj znakomitą samodzielną organizację – ocenił.

O historii samorządu i wielu latach walki o rozszerzenie uprawnień zawodu radcy prawnego opowiadał Prezes IV, V i pierwszej połowy VI kadencji Andrzej Kalwas (1995–2005).

– Cieszę się, że współtworzyłem ten samorząd, walcząc o jego obecny status; dobrze korzystajcie z efektów naszych starań – zwrócił się do zebranych. – Musimy z optymizmem patrzeć w przyszłość, bo samorządy zawodów zaufania publicznego ciągle się rozwijają i kwitną – zakończył.

Następnie głos zabrał Prezes drugiej połowy VI kadencji (2005–2007) Zenon Klatka.

Fot. FokusMedia

Z byłymi Prezesami KRRP spotkali się członkowie Prezydium KRRP i Dziekani Rad OIRP XI kadencji

– Gdy byłem prezesem, wielu adwokatów publicznie mówiło o nas, że jesteśmy prawnikami gorszego sortu. To był dla mnie świetny bodziec do działania, żeby udowodnić, że tak nie jest. Docenić wysiłki i zaangażowanie kolegów, którzy tworzyli samorząd – zaapelował.

Na uroczystości nie mógł być obecny Maciej Bobrowicz, Prezes KRRP w latach 2007–2013 oraz w latach 2016–2020. List od niego odczytała Wiceprezes KRRP Aleksandra Gibuła.

„Jubileusz 40-lecia uchwalenia ustawy o radcach prawnych to niezwykle ważny dla mnie jubileusz. Spotkanie byłych Prezesów to wyjątkowa możliwość spotkania po latach i przyjemność rozmowy z osobami, które kierowały samorządem radców prawnych” – napisał Maciej Bobrowicz.

Wspomnienie o zmarłym Prezesie KRRP IX kadencji (2013–2016) radcy prawnym Dariuszu Sałajewskim wygłosiła wdowa Grażyna Sałajewska. Podkreśliła, że jej mąż w czasie sprawowania funkcji Prezesa podniósł prestiż zawodu radcy prawnego.

Dla uhonorowania zasług byłym Prezesom wręczono list z podziękowaniem za ich wkład w powstanie i rozwój samorządu oraz wyjątkową statuetkę – figurkę Temidy projektu Wincentego Połackiego, stworzoną w latach 40. XX w. i pochodzącą z ekskluzywnej kolekcji Polskich Fabryk Porcelany Ćmielów i Chodzież S.A. – manufaktury o prawie 200-letniej historii. Obecnemu Prezesowi Włodzimierzowi Chróścikowi statuetkę wręczył Wiceprezes KRRP Ryszard Ostrowski.

O historii poszczególnych izb oraz swojej wizji samorządu opowiedzieli następnie Dziekani Rad OIRP.

Część oficjalną uroczystości zakończyła Sekretarz KRRP Agnieszka Gajewska-Zabój, dziękując wszystkim za podzielenie się historią samorządu, doświadczeniami i przemyśleniami na temat przyszłości zawodu radcy prawnego. ■

Red., www.kirp.pl

JUBILEUSZ SAMORZĄDU RADCÓW PRAWNYCH

Identyfikacja wizualna i logotyp na 40-lecie samorządu

Nowoczesne, eleganckie i lekkie w formie. Takie jest logo Krajowej Izby Radców Prawnych z okazji jubileuszu 40-lecia istnienia samorządu zatwierdzone przez Prezydium Krajowej Rady Radców Prawnych.

Po wielu miesiącach prac nad kolejnymi wersjami graficznymi znaku na 40-lecie i dyskusji nad wyborem logotypu, który identyfikowałby samorząd radcowski, a zarazem był prostą i nowoczesną koncepcją, Prezydium Krajowej Rady zdecydowało o wyborze znaku zaprojektowanego przez firmę John Weston Group.

Krajowa Izba Radców Prawnych udostępniła nieodpłatnie księgę znaku z okazji 40-lecia wszystkim okręgowym izbom

radców prawnych w celu utrzymania jednolitej w skali całego kraju komunikacji wizerunkowej obchodzonego jubileuszu samorządu radców prawnych.

Zachęcamy wszystkich radców prawnych do używania logotypu 40-lecia samorządu radców prawnych.

Pliki identyfikacji wizualnej 40-lecia samorządu można pobrać ze strony www.kirp.pl, zakładka Księga Znaku. ■

Red.

KWARTALNIK „RADCA PRAWNY. ZESZYTY NAUKOWE”

Konkurs na najlepsze prace naukowe o tematyce związanej z samorządem zawodowym radców prawnych lub wykonywaniem zawodu radcy prawnego

Krajowa Izba Radców Prawnych ogłasza I ogólnopolski konkurs kwartalnika „Radca Prawny. Zeszyty Naukowe” na najlepsze prace naukowe o tematyce związanej z samorządem zawodowym radców prawnych lub wykonywaniem zawodu radcy prawnego.

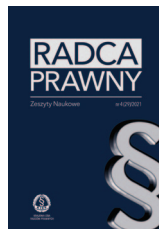
Celem konkursu jest promowanie wysokiej jakości monografii, prac magisterskich, artykułów naukowych i glos, które dotyczą działalności samorządu radców prawnych oraz deontologii zawodowej.

Konkurs obejmuje kategorie:

- najlepsza monografia,
- najlepsza praca magisterska,
- najlepszy artykuł naukowy,
- najlepsza glosa

– o tematyce związanej z samorządem zawodowym radców prawnych lub wykonywaniem zawodu radcy prawnego.

Uczestnikami konkursu mogą być autorzy prac magisterskich, które zostały obronione od 1 stycznia 2020 r. do 31 grudnia 2021 r., a także monografii, artykułów naukowych i glos, które zostały opublikowane w Rzeczypospolitej Polskiej

we wskazanym wyżej przedziale czasowym. Przez obronę pracy dyplomowej należy rozumieć egzamin dyplomowy poprzedzony złożeniem pracy dyplomowej.

W ramach konkursu zostaną przyznane nagrody finansowe za zajęcie I miejsca:

- za najlepszą monografię – 3 tys. zł,
- za najlepszą pracę magisterską – 2 tys. zł,
- za najlepszy artykuł naukowy – 2 tys. zł,
- za najlepszą glosę – 1,5 tys. zł.

Ponadto kapituła konkursowa może przyznać wyróżnienie za pracę, która nie zajęła pierwszego miejsca.

Prace konkursowe należy przestać organizatorowi do 30 września 2022 r. w formie elektronicznej na adres e-mail: radca.prawny@kirp.pl, w tytule wpisując „Konkurs” oraz imię i nazwisko autora, lub w formie papierowej na adres siedziby organizatora, dopisując na kopercie słowa „Konkurs Zeszyty Naukowe” oraz podając w piśmie przewodnim standardowe informacje kontaktowe. Zgłoszenie do konkursu powinno zawierać wypełnione i podpisane dokumenty stanowiące załączniki nr 1 i nr 2 do regulaminu.

Rozstrzygnięcie konkursu i ogłoszenie wyników nastąpi do 31 października 2022 r. ■

Red., www.kirp.pl

UMOWA KIRP ORAZ FUNDACJI SUBSIDIO VENIRE Z WOLTERS KLUWER POLSKA

Rabat dla radców prawnych na zakup programu LEX

Radcowie prawni z jedno- lub dwuosobowych kancelarii mogą skorzystać ze specjalnej oferty na zakup programu LEX z rabatem w wysokości nawet 15%. To efekt umowy, którą Krajowa Izba Radców Prawnych oraz fundacja Subsidio Venire podpisały z Wolters Kluwer Polska, rozszerzając dotychczasową współpracę z wydawnictwem.

Dzięki umowie radcowie prawni z małych kancelarii jedno- lub dwuosobowych mogą zakupić system LEX Kancelaria Prawna ze specjalnym rabatem. Porozumienie z Krajową Izbą Radców Prawnych gwarantuje 10-proc. rabat na zakup programu. Co ważne, istnieje możliwość uzyskania dodatkowego rabatu (5%) przy wyborze umowy autoodnawialnej (tzw. smart).

Program LEX Kancelaria Prawna dostępny jest – w zależności od specjalizacji kancelarii – w trzech wariantach: Standard, Optimum i Premium. Już w wersji podstawowej (Standard) możliwy jest dostęp do całego prawodawstwa polskiego i europejskiego, orzecznictwa, najlepszych komentarzy do najważniejszych ustaw oraz narzędzi, takich jak: Aktówka, Alerty, Kalkulatory, Historia, Wyszukiwarka instytucji i Terminarz. Wszelkie informacje na temat oferty są na stronie LEX Kancelaria Prawna.

Aby odebrać rabaty, należy w koszyku na stronie internetowej w trzecim kroku wpisać wykonywany zawód „Radca prawny” oraz podać nr wpisu do rejestru. ■

Red., www.kirp.pl

X EDYCJA TURNIEJU NEGOCJACYJNEGO DLA APLIKANTÓW RADCOWSKICH

Zwycięstwo zespołu Negotiatores z OIRP w Krakowie

Dziesiąta edycja Turnieju Negocyjnego dla Aplikantów Radcowskich już za nami. Trzy najlepsze drużyny, które pokonały w I etapie 51 zespołów z całej Polski, zmierzyły się w finale 14 marca. Zwyciężył zespół Negotiatores z OIRP w Krakowie. Gratulujemy!

Zmagania uczestników oceniali: Włodzimierz Chróścik – Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych, Zbigniew Tur – Wiceprezes KRRP, Ewa Gryc-Zerych – Wiceprezes KRRP, Maciej Bobrowicz – były Prezes KRRP i mediator gospodarczy, Łukasz Błaszczak – profesor nauk prawnych, kierownik Centrum Mediacji i Arbitrażu, Tomasz Parkasiewicz – przewodniczący Komisji Alternatywnych Metod Rozwiązywania Sporów KRRP, a także Bartosz Szolc-Nartowski – przewodniczący Komisji Aplikacji KRRP. Organizatorem turnieju negocyjnego była Krajowa Izba Radców Prawnych.

Wydarzenie rozpoczęło się o godz. 11. Podczas otwarcia przemówili członkowie jury, życząc powodzenia finałowym drużynom.

– To już dziesiąta edycja turnieju negocyjnego, organizowanego przez Krajową Izbę Radców Prawnych. Bardzo mi miło, że to wydarzenie cieszy się tak dużą popularnością. Rozwiązywanie sporów bez drogi sądowej jest przede wszystkim mniej kosztownym oraz mniej czasochłonnym procesem dla klienta. Gratuluję trzem najlepszym zespołom, życzę powodzenia i owocnych negocjacji – powitał uczestników Prezes KRRP Włodzimierz Chróścik.

Drużyny powitała także Ewa Gryc-Zerych, Wiceprezes KRRP nadzorująca z ramienia Prezydium działalność samorządu radców prawnych w zakresie alternatywnych metod rozwiązywania sporów.

– Niewątpliwie jesteście już państwem zwycięzcami. Znaleźliście się w finale, pokonując 51 znakomitych zespołów. Jestem pewna, że doświadczenia nabyte podczas turnieju

przydadzą się państwu w przyszłej drodze zawodowej – powiedziała Wiceprezes Gryc-Zerych.

Celem turnieju jest doskonalenie wśród uczestników cennych, zwiększających konkurencyjność na rynku prawniczym, umiejętności negocjacyjnych, a także propagowanie negocjacji jako alternatywnej metody rozwiązywania konfliktów, pozwalającej na wykorzystanie rozwiązań uwzględniających faktyczny interes klienta. Turniej miał charakter zespołowy.

Finałowe zadanie polegało na wynegocjowaniu pomiędzy drużynami najkorzystniejszego rozwiązania w zadanym projekcie. Po zakończeniu negocjacji uczestnicy spisali porozumienie na przeznaczoną do turnieju platformie.

Po zakończeniu negocjacji jury wyłoniło zwycięską drużynę i wręczyło nagrody.

Pierwsze miejsce zajął zespół Negotiatores z OIRP w Krakowie, w składzie: Adrianna Tomasik, Hubert Dziadzio, Piotr Karp (279 pkt). Drugie miejsce przypadło zespołowi Beskidzcy Juryści z OIRP w Katowicach, w składzie: Andrzej Dybał, Jakub Gibas, Maciej Węglarz (261 pkt). Trzecie miejsce zdobył zespół MJK Negocjatorzy z OIRP w Lublinie, w składzie: Marek Mierzwa, Jakub Piętka, Kacper Polak (256 pkt).

Nagrodami dla zwycięzców dziesiątej edycji turnieju były:

- za zajęcie I miejsca – Puchar Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych oraz nagroda o łącznej wartości 4,5 tys. zł na zespół, nie więcej niż 1,5 tys. zł na każdego członka zespołu;
- za zajęcie II miejsca – nagroda o łącznej wartości 3 tys. zł na zespół, nie więcej niż 1 tys. zł na każdego członka zespołu;
- za zajęcie III miejsca – nagroda o łącznej wartości 1,5 tys. zł na zespół, nie więcej niż 500 zł na każdego członka zespołu.

Wszyscy uczestnicy finału otrzymali także nagrody książkowe. Serdecznie gratulujemy! ■

Red., www.kirp.pl

Fot. Piotr Gilarski

PRÓBNY EGZAMIN RADCOWSKI 2022

Ponad 1,2 tys. aplikantów zapisało się na próbny egzamin

1206 aplikantów spośród ok. 1,7 tys. uprawnionych zapisało się na próbny egzamin radcowski przeprowadzony w dniach 25, 26, 27 i 28 marca. W tym roku ruszył nowy ogólnopolski program próbnego egzaminu radcowskiego, z powodzeniem wcześniej prowadzonego w kilku izbach.

Do egzaminu przystąpiły osoby, które ukończyły aplikację radcowską w grudniu 2021 r. Partnerami Krajowej Rady Radców Prawnych w programie zostało 15 izb, które przejęły

na siebie trud sprawdzenia prac „swoich” aplikantów. Nie oznacza to jednak, iż aplikanci pozostałych czterech izb nie biorą udziału w programie. Biorą, lecz ich prace oceniane będą centralnie przez wyznaczone na poziomie Krajowej Rady Radców Prawnych osoby sprawdzające. Szczegóły egzaminu w następnym numerze „Radczy”. ■

Zbigniew Tur
Wiceprezes KRRP

DARIUSZ SAŁAJEWSKI (1947–2022)

Pożegnanie

14 marca 2022 r. odszedł od nas radca prawny Dariusz Sałajewski, Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych IX kadencji w latach 2013–2016.

Dariusz Sałajewski urodził się 7 listopada 1947 r. w Częstochowie. Jego ojciec był żołnierzem Armii Krajowej, walczącym w powstaniu warszawskim. Był dla Dariusza wielkim autorytetem. Mecenaz Sałajewski ukończył Wydział Prawa na Uniwersytecie Jagiellońskim. Egzamin radcowski złożył w 1982 r., uzyskując jako jeden z pierwszych tytuł radcy prawnego. Zainicjował powstanie Kancelarii Radców Prawnych „Senior i Partnerzy”, której był filarem. W późniejszym okresie prowadził Kancelarię Dariusz Sałajewski.

Współtworzył samorząd radców prawnych, ale powiedzieć, że Dariusz Sałajewski był współtwórcą samorządu, to nic nie powiedzieć. Dariusz Sałajewski miał bowiem wizję kierunku, w jakim samorząd powinien ewoluować, by gwarantować radcom prawnym należne kompetencje w zakresie świadczony pomocy prawnej, ale także, by samorząd zajął poczesne miejsce wśród prawniczych zawodów zaufania publicznego. Tę wizję konsekwentnie wdrażał zarówno jako Wicedziekan Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Opolu, Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych VII i VIII kadencji, jej Prezes w latach 2013–2016, jak i po okresie sprawowania funkcji. W okresie sprawowania funkcji Prezesa Krajowej Rady Radców Prawnych doszło do pełnego zrównania kompetencji radców prawnych i adwokatów, co w sposób oczekiwany przez środowisko radców prawnych podniosło prestiż zawodu, także w odbiorze społecznym. Wizję samorządu Dariusz Sałajewski również nakreślał, stojąc wielokrotnie na czele Komisji Zjazdowej, która przedstawiała Zjazdowi Radców Prawnych – najwyższemu organowi samorządu – wytyczne działania.

Dariusz Sałajewski był intelektualistą w najlepszym tego słowa znaczeniu. Jego wystąpienia zarówno na forum samorządu, jak i w debacie publicznej, czy to w parlamencie, czy podczas konferencji z udziałem przedstawicieli świata nauki, były słuchane z uwagą. Zawsze były przemyślane, zawierały myśl przewodnią, pogłębioną. Zmuszały słuchaczy do rozważań, inspirowały do zmian.

Dariusz Sałajewski był współtwórcą i wieloletnim patronem Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji KRRP. Zapraszał do współpracy prawnicze autorytety, których opracowania stanowiły podwaliny prawa wewnętrznego, ale też mogły służyć jako inicjatywy w zakresie reformowania wymiaru sprawiedliwości. W środowisku był niekwestionowanym znawcą prawa samorządowego.

Dariusz Sałajewski przywiązywał wielką wagę do wysokiego poziomu kształcenia, zarówno aplikantów radcowskich, jak i radców prawnych w ramach Centrum Szkolenia Ustawicznego. W okresie jego prezesury został wdrożony nowy model aplikacji radcowskiej, z akcentem na uprządkowanie

Fot. Archiwum KIRP

Dariusz Sałajewski (1947–2022)

Prezes Krajowej Rady Radców Prawnych IX kadencji w latach 2013–2016, Wiceprezes KRRP VII i VIII kadencji, wieloletni członek Krajowej Rady Radców Prawnych, a także Wicedziekan Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Opolu I, II i III, VI i VII kadencji.

aplikacji i standaryzację zajęć w skali kraju. Doprowadził do wydania zeszytów tematycznych autorstwa wybitnych autorów prawniczych, w tym sędziów Sądu Najwyższego.

Dariusz Sałajewski był wieloletnim wykładowcą na aplikacji i nauczycielem młodych ludzi, którzy niejednokrotnie zwracali się do niego jako do autorytetu i mentora. Nigdy nie odmówił pomocy. Kochał młodych i oni też go kochali.

Dariusz Sałajewski był osobą skromną. Charakteryzowały go wielka empatia i szlachetność. Był prawy, mądry i sprawiedliwy. Nigdy nikogo nie oceniał negatywnie, nie skreślał, nie wydawał skrajnych opinii. Z siłą i odwagą szedł obroną przez siebie drogą.

Jego wielką pasją było kino, interesował się sztuką, uwielbiał literaturę piękną. Kochał muzykę. Był oddanym, niezwykle czułym i kochającym mężem i tatą. Wspierał żonę i córkę zarówno na poziomie osobistym, jak i zawodowym. Rodzina była dla niego najważniejsza.

Myślą przewodnią Dariusza była wierność wartościom, zasadom, rozwój, doskonalenie, pozostawanie w prawdzie, nawet gdy miałyby to nie przynieść poklasku. Był liderem, ale doceniał kompetencje współpracowników i oddawał im pole działania w zakresie spraw powierzonych. Zawsze kierował się dobrem samorządu i kraju.

Jesteśmy głęboko wzruszone udziałem Przedstawicieli Krajowej Rady Radców Prawnych, jak również wszystkich Okręgowych Izb Radców Prawnych w uroczystości pożegnania Naszego ukochanego Męża i Taty. Pragniemy z głębi serca podziękować Wszystkim, którzy towarzyszyli nam w tym także bolesnym dniu.

Grażyna i Matylda Sałajewskie

OIRP W LUBLINIE

Zawody narciarsko-snowboardowe prawników

Na stoku narciarskim w Batorzu odbyły się 5 lutego zawody narciarsko-snowboardowe prawników pod patronatem Dziekana Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych

Fot. OIRP w Lublinie

w Lublinie i Dziekana Okręgowej Rady Adwokackiej w Lublinie.

W sportowych zmaganiach uczestniczyło 37 zawodników reprezentujących poszczególne zawody prawnicze, a także dzieci i młodzież. Zawody cieszyły się dużym zainteresowaniem, a pasjonaci sportów zimowych zjechali z całej Polski, m.in. z Katowic i Warszawy. Zawodnicy mieli do pokonania trasę slalomu giganta składającą się z 13 bramek. Najlepsi pokonali ją w niespełna 24 sekundy! Zawody zakończyły się rozdaniem pucharów i nagród przez Dziekana Rady OIRP w Lublinie Arkadiusza Berezę oraz Dziekana ORA w Lublinie Bartosza Przeciechowskiego.

EU

OIRP W OLSZTYNIE

30. finał Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Olsztynie także i w tym roku wzięła udział w finale Wielkiej Orkiestry Świątecznej Pomocy. W pięknym celu licytowaliśmy obiad z Dziekana Rady Katarzyną Skrodzka-Sadowską, aktywność sportową z Wicedziekanem Rady Michałem Korwek, a osoby z najwyższymi

wpłatami obdarowaliśmy izbowymi gadżetami. W ramach izbowej eSkarbonki zebraliśmy rekordową kwotę 12 330 zł. Serdecznie dziękujemy za wszystkie wpłaty i wspólną zabawę!

r.pr. Katarzyna Skrodzka-Sadowska
Dziekan Rady OIRP w Olsztynie

OIRP W OLSZTYNIE

Izba przeprowadzi się do nowej siedziby

Fot. OIRP w Olsztynie

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Olsztynie zawarła 14 lutego umowę na przebudowę, remont i zmianę sposobu użytkowania powojkowego budynku przy ulicy Artyleryjskiej 3s w Olsztynie na siedzibę OIRP w Olsztynie wraz

z terenem przyległym. Umowę podpisał Dziekan Rady Katarzyna Skrodzka-Sadowska oraz skarbnik Marta Kawula.

Prace budowlane zostały zaplanowane na 14 miesięcy od dnia podpisania umowy i zostaną sfinansowane ze środków własnych. Po tym okresie zamierzamy wprowadzić się z biurem izby do nowego budynku.

r.pr. Katarzyna Skrodzka-Sadowska
Dziekan Rady OIRP w Olsztynie

OIRP W OLSZTYNIE

Jak w Olsztynie promowany jest zawód radcy prawnego

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Olsztynie od września 2021 r. na zaproszenie Radia Olsztyn bierze udział w cyklu cotygodniowych audycji w ramach „prawniczych wtorków”. Radcowie prawni i aplikanci mówią o problemach prawnych dotyczących słuchaczy w codziennym życiu. Dotychczas odbyło się 25 takich spotkań. Podczas nich omówiliśmy m.in. sytuację prawną osób posiadających kredyty we frankach, problemy konsumentów z biurami podróży, instytucję upadłości konsumenckiej – czym jest i w jaki sposób można z niej skorzystać – mediację jako sposób na polubowne zakończenie sporu, obowiązek alimentacyjny rodziców wobec dzieci, testament – kiedy i dlaczego warto go sporządzić – rozwiązanie umowy o pracę czy rozwód – co warto wiedzieć.

W październiku 2021 r. rozpoczęliśmy również współpracę z Jarocką Akademią Trzeciego Wieku w ramach projektu „Radcowie olsztyńskim seniorom”. Jest to cykl spotkań, w których ramach przybliżamy osobom starszym zagadnienia prawne, z jakimi mogą się zetknąć i potrzebować pomocy radcy prawnego.

Ponadto kontynuujemy współpracę z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie w ramach projektu „Symulacja

Fot. OIRP w Olsztynie

rozprawy z OIRP Olsztyn”. 15 grudnia 2021 r., po dwumiesięcznych przygotowaniach, w Sądzie Okręgowym w Olsztynie odbyła się symulacja rozprawy cywilnej z udziałem studentów Wydziału Prawa i Administracji UWM. W sprawie o stwierdzenie nabycia spadku w role pełnomocników, uczestników, świadków oraz protokolanta wcielił się student czwartego roku prawa. 17 marca rozpoczęliśmy drugą edycję projektu!

r.pr. Katarzyna Skrodzka-Sadowska
Dziekan Rady OIRP w Olsztynie

OIRP W RZESZOWIE

Spotkanie seniorów radców prawnych i lekarzy

W siedzibie Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie odbyło się 1 marca coroczne spotkanie radców prawnych i lekarzy – seniorów, podczas którego członkowie Klubu Seniora omówili planowane działania integracyjne na rzecz radców prawnych seniorów w 2022 r. Uczestnicy spotkania spędzili miły czas na wzajemnych rozmowach, integracji przy smacznym poczęstunku oraz wyrazili nadzieję na wspólne okolicznościowe spotkanie w przyszłym roku.

Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie

Fot. OIRP w Rzeszowie

OIRP W RZESZOWIE

Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przeszłością

Jak co roku Okręgowa Izba Radców Prawnych w Rzeszowie włączyła się w akcję „Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Przeszłością”, organizowaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości. W dniach od 21 do

25 lutego odbywały się dyżury radców prawnych zarówno w siedzibie izby, jak i telefonicznie, podczas których osoby pokrzywdzone przestępstwem mogły uzyskać realną pomoc prawną. Jednocześnie w lokalnej prasie, radiu i telewizji prowadzono akcję informacyjną poświęconą osobom pokrzywdzonym przestępstwem.

Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie

Fot. OIRP w Rzeszowie

OIRP W RZESZOWIE

Pomoc dla radców prawnych seniorów

W ramach wspólnej inicjatywy Rady Okręgowej Izby Radców Prawnych w Rzeszowie oraz Komisji Spraw Socjalnych, Sportu i Integracji, a także dzięki pomocy radców prawnych i aplikantów radcowskich udało się ponownie wspomóc radców prawnych seniorów z naszej izby.

Noworoczne paczki zawierające artykuły żywnościowe dostarczono łącznie 110 radcom z rejonu Podkarpacia, którzy ukończyli 75. rok życia. Wizyty sprawiły seniorom dużą

Fot. OIRP w Rzeszowie

radość. Nie tylko symboliczne podarunki, ale i wspólne, nawet krótkie rozmowy, służą integracji i nawiązywaniu więzi pomiędzy seniorami i młodszym pokoleniem prawników.

Biuro Prasowe OIRP w Rzeszowie

OIRP W WAŁBRZYCHU

Święto radczyń i aplikantek

W pałacu w Krotoszycach 12 marca odbyła się I edycja Dnia Radczyni, w której uczestniczyły radczynie oraz aplikantki wałbrzyskiej izby. To wydarzenie dla pań, w którym rządziły typowo kobiece tematy. Było coś dla ciała, umysłu i dla ducha.

Mając jednak na uwadze aktualną sytuację związaną z wojną na Ukrainie, wobec której nie pozostajemy obojętne,

Fot. OIRP w Wałbrzychu

Fot. OIRP w Wałbrzychu

na spotkaniu nie mogło zabraknąć informacji o inicjatywach podejmowanych przez izbę w ramach pomocy obywatelom Ukrainy i prośby o włączenie się w nie. Każda z pań otrzymała wstążkę w barwach flagi Ukrainy, która wyrażała naszą solidarność i pamięć o Ukrainie.

Następnie w ramach programu imprezy odbyły się warsztaty z inteligencji emocjonalnej, lekcja mody i wizażu oraz pokaz makijażu. Każda z pań mogła zasięgnąć indywidualnej porady od naszych specjalistek, które chętnie dzieliły się swoją wiedzą i doświadczeniem.

r.pr. Diana Świątkowska

KSZTAŁTUJEMY BUDŻET NA MIARĘ MOŻLIWOŚCI

Rozmowa z **JOANNA KAMIĘŃSKĄ**, radcą prawnym,
Skarbnikiem Krajowej Rady Radców Prawnych, Dziekanem Rady OIRP w Białymstoku.

■ **Inflacja to wróg każdego budżetu. Dziś jest już pewne, że w tym roku przekroczy ona 10%. Czy zaplanowane wpływy budżetowe KRRP na ten rok zdołają pokryć wydatki?**

To prawda, że inflacja jest wrogiem budżetu. Nasz wróg rośnie w siłę i nie wiadomo, kiedy się zatrzyma. Oczywiście że to dostarcza problemów w gospodarowaniu finansami, które w normalnych warunkach nie występują. Każdy z członków samorządu ma na ten temat wiedzę, gdyż problem w takim samym stopniu dotyczy finansów izb okręgowych, kancelarii prawnych czy finansów domowych.

Zgodnie z § 55 Regulaminu działalności samorządu radców prawnych i jego organów podstawą działalności finansowej Krajowej Rady jest roczny budżet. Obecny przyjęty został uchwałą Krajowej Rady nr 91/XI/2022 z 31 stycznia 2022 r. Jest to budżet deficytowy, więc na pewno wpływy nie pokryją wydatków. Nie wyobrażam sobie jednak, byśmy przekroczyli zakładany próg deficytu. Tak się na pewno nie stanie, bo odpowiedzialnie podchodzimy do stawianych sobie celów i do gospodarowania powierzonymi nam funduszami.

■ **Jaki ma być ten deficyt?**

4,65 mln zł. Wiąże się to głównie z przyjęciem do wykonania zadań związanych z informatyzacją KIRP, na którą planujemy przeznaczyć 2,97 mln zł. Jest to cel priorytetowy, który będziemy realizować. Jeżeli jednak środki z uwagi na inflację okażą się niewystarczające, będę postulować, żeby ostatni etap przenieść na rok następny.

Przewidzieliśmy też kwotę 0,5 mln zł na organizację uroczystości związanych z jubileuszem powstania samorządu radcowskiego – mamy już 40 lat! Jeśli nie uda nam się zamknąć wydatków w planowanej wysokości, będziemy je odpowiedzialnie zmniejszać.

Wrogiem budżetu mogą się też okazać niezrealizowane wpływy, z czym będą się mierzyć skarbnicy izb okręgowych. Nie wiemy także, jakie będą długofalowe skutki wydarzeń na Ukrainie oraz sankcji nałożonych na Rosję. Dynamikę sytuacji obserwujemy każdego dnia chociażby na stacjach benzynowych i musimy być przygotowani na każdy rodzaj wydarzeń.

■ **Problemem dla budżetu mogą też być drożące kredyty. Czy inwestycja w nową siedzibę ich nie generuje?**

Fot. Magdalena Dołęgowska

JOANNA KAMIĘŃSKA

Absolwentka Wydziału Prawa Filii Uniwersytetu Warszawskiego w Białymstoku, była prokurator Prokuratury Rejonowej w Białymstoku. Po złożonym egzaminie radcowskim została wpisana na listę radców prawnych OIRP w Białymstoku. Od prawie 30 lat wykonuje zawód radcowski jako współnik w jednej z białostockich kancelarii radcowskich. Na rzecz samorządu pracuje już czwartą kadencję – najpierw jako sekretarz OIRP w Białymstoku, kolejne dwie jako jej skarbnik i obecnie Dziekan Rady OIRP w Białymstoku oraz skarbnik KRRP.

Ten problem nas nie dotyczy. Naszym sukcesem jest to, że działania związane z adaptacją siedziby przy ulicy Powązkowskiej 15 udało nam się zamknąć w grudniu ubiegłego roku. Całkowite koszty dostosowania lokalu do potrzeb biura Krajowej Izby wyniosły 3,61 mln zł, na co złożyły

się gruntowna przebudowa oraz wyposażenie biura, sali konferencyjnej, pomieszczeń sądu dyscyplinarnego. Gdybyśmy te zadania rozłożyli w czasie i przenieśli ich część na rok obecny, inflacja spowodowałaby niepomierne straty. Tak się nie stało, gdyż dobra sytuacja finansowa Krajowej Izby pozwalała na wykonanie adaptacji, bez potrzeby etapowania działań.

■ **Czy to oznacza, że pozostałe planowane projekty będą w pełni zrealizowane, czy też widzi pani konieczność przesunięcia niektórych wydatków lub „odchudzenia” realizowanych projektów?**

Dziś jest za wcześnie, aby odpowiedzieć na pytanie, czy wszystkie planowane projekty będą realizowane, czy też część z nich ulegnie przesunięciu lub odchudzeniu. Tak jak powiedziałam wcześniej, będziemy na bieżąco analizować sytuację. Nie popadajmy jednak w panikę. Na razie nie ma zagrożeń, ale to dopiero pierwszy kwartał tego roku i początek nowej sytuacji społeczno-gospodarczej. Oczywiście konstruując budżet, zakładaliśmy inflację, ale nie na takim poziomie. Dziś wobec bezprecedensowej sytuacji nie ma analityków, którzy byliby w stanie przewidzieć długofalową przyszłość ekonomiczną. Możliwe są wszystkie scenariusze. Jeśli ocenimy, iż nie jesteśmy w stanie zrealizować planowanych zadań, będziemy zapewne w pierwszej kolejności rezygnować z mniej ważnych.

Nie wiadomo, co przyniesie najbliższa przyszłość. Być może niektóre zaplanowane wydarzenia nie odbędą się. Choć proszę mi wierzyć, że nie chciałabym, aby tak było. Wolę zmagać się z problemem poszukiwania dodatkowych środków niż rezygnować z organizacji wydarzeń samorządowych. Mam w pamięci budżet 2020 r. i oszczędności spowodowane brakiem działań powstrzymanych przez epidemię. Wykonanie budżetu za rok 2020 zamknęło się nadwyżką wpływów nad wydatkami w wysokości 4,77 mln zł. Wielu zadań nie mogliśmy wykonać z uwagi na ograniczenia pandemiczne. Konstruując budżet, zdawaliśmy sobie sprawę, że tak być może. Stąd wynikała decyzja innego podziału składki członkowskiej. W roku 2021 w izbach okręgowych pozostało 75% środków przeznaczonych na wspieranie seniorów oraz działalność integracyjną, a więc o 5% więcej niż w roku poprzednim.

Jednocześnie, w związku z sytuacją polityczną, Krajowa Izba Radców Prawnych, jak również izby okręgowe podjęły szereg działań pomocowych na rzecz obywateli Ukrainy, które nie były planowane i przewidywane. Niemniej jednak na ten moment organizacja pomocy jest sprawą priorytetową i na tych wydarzeniach koncentrujemy nasze siły i środki. Wcześniej aktywnie włączyliśmy się w pomoc związaną z sytuacją na granicy wschodniej. Krajowa Rada powołała i finansowała stały punkt pomocowy niedaleko Hajnówki. Nową inicjatywą jest utworzenie Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej dla obywateli Ukrainy.

Inflacja jest wrogiem budżetu. Nasz wróg rośnie w siłę i nie wiadomo, kiedy się zatrzyma. Oczywiście że to dostarcza problemów w gospodarowaniu finansami, które w normalnych warunkach nie występują.

■ **Czy wynikające z inflacji rosnące koszty funkcjonowania samorządu nie spowodują, że trzeba będzie podnieść wysokość składek członkowskich?**

Podniesienie wysokości składek członkowskich to trudna decyzja. Biorąc pod uwagę, iż nie były one podnoszone od ponad 10 lat, to realna ich wartość z roku na rok maleje. Jest to odczuwalne przede wszystkim w najmniejszych izbach okręgowych. Wydatki od lat rosną, a wpływy zostają na takim samym poziomie. Obecnie 72% składek członkowskich zostaje w izbach okręgowych i tu najbardziej odczuwalne są skutki inflacji. Dokładając do tego fakt, iż Minister Sprawiedliwości w 2022 r. utrzymał opłatę z tytułu aplikacji na poziomie roku 2021, przed skarbnikami rad okręgowych stoi trudne zadanie. Myślę, że niedługo będziemy musieli podjąć dyskusję na temat ewentualnego wzrostu składki członkowskiej. I będzie to w mojej ocenie temat wywołany przez izby okręgowe, bo w nich jest najtrudniej.

■ **Jak obecnie wygląda ściągalność tych składek? Czy ten poziom jest zadowalający?**

Gdyby oceniać skarbnika z perspektywy wysokości wpływu składek, to mogłabym wystawiać pierś do orderu. Ale to nie moja zasługa. Okręgowe izby przelewają izbie krajowej część składek regularnie i w terminach. Na tym polu w obecnej kadencji nie ma żadnych problemów.

■ **Jakim budżetem dysponuje obecnie KRRP? Czy jest on wystarczający, czy też musi pani mocno pilnować, by nikt nie przekraczał planowanych wydatków?**

Kształtujemy budżet na miarę możliwości, biorąc pod uwagę oczekiwania członków samorządu oraz mając na uwadze, iż świat się zmienia, a my musimy za zmianami nadążyć. Budujemy samorząd nowoczesny. Staramy się stworzyć też nowoczesne narzędzia i jednolity system informatyczny dla wszystkich izb okręgowych. Jak już mówiłam, to jest największe zadanie planowane w tym roku przez KIRP i to zarówno pod względem technicznym, jak i finansowym. System ten ma usprawnić pracę biur okręgowych izb, komunikację pomiędzy izbami a Krajową Izbą oraz ułatwić kontakt radców z izbami. W projekt zaangażowane są wszystkie izby. Prace rozpoczęły zespoły robocze. Jeden z nich działa w przestrzeni finansów i księgowości. Dopiero zaczynamy, a zadanie to pochłania znaczne środki.

W tym kontekście można by powiedzieć, że budżet, a w zasadzie wpływy budżetowe, nie jest wystarczający. Drugim dużym przedsięwzięciem planowanym w tym roku są wspomniane obchody 40-lecia samorządu radców prawnych. Chcielibyśmy godnie uczcić ten jubileusz, zarówno na szczeblu krajowym, jak również we wszystkich izbach na terenie kraju. Czy uda się zrealizować plany i zamierzenia, czas pokaże, ale musimy być dobrej myśli.

Co do drugiej części pytania to niezależnie od tego, czy mamy duże, czy niewielkie środki, to obowiązuje nas dyscyplina finansowa, a Prezesa i mnie postawiono na jej straży, o czym stanowi § 10 regulaminu działalności finansowej samorządu radców prawnych. Nie jest możliwa taka sytuacja, aby wydatki przekroczyły wydatki zaplanowane. Każde zdarzenie musi mieć określone w budżecie źródło finansowania. Nie wolno nam wydać nawet złotówki ponad kwotę zabezpieczoną w budżecie.

■ Łatwo być skarbnikiem?

Rola skarbnika jest szczególna, dotyczy szeroko pojętej gospodarki finansowej. Nie można jednak tracić z pola widzenia, że skarbnik planuje, przedkłada, proponuje, rekomenduje. Ostateczny kształt decyzjom finansowym nadają odpowiednie organy kolegialne. Skarbnik ma zatem drogowskaz, w jakim kierunku zmiierzamy. Na pewno to funkcja odpowiedzialna. Nie jest łatwo pogodzić plany i oczekiwania wszystkich komisji i poszczególnych organów, czyli tak naprawdę całego samorządu, w jednej tabelce, ale robię, co mogę. Często też zgłaszane pomysły trzeba racjonalizować w oparciu o posiadane środki i priorytety, jakie powinniśmy realizować. W pracy skarbnika umiejętności negocjacyjne przydają się częściej niż wiedza z zakresu rachunkowości.

■ Na czym właściwie polega ta praca w Krajowej Izbie?

Jak już powiedziałam, skarbnik przygotowuje projekt budżetu, projekt zasad gospodarki finansowej samorządu, projekt sprawozdania z wykonania budżetu. Do moich zadań należy też opiniowanie i przedstawianie Krajowej Radzie złożonych przez kolegów wniosków o umorzenie należności Krajowej Rady. Nadzoruję księgowość i sprawozdawczość finansową Krajowej Rady. Odpowiadam za egzekwowanie należności. Takie kompetencje daje skarbnikowi § 53 wspomnianego regulaminu samorządu radców prawnych i jego organów.

■ Czy bycie Dziekanem Rady OIRP zmienia spojrzenie na zadania skarbnika?

Bycie dziekanem daje inną perspektywę. Podwójną. Widzę problemy w obszarze funkcjonowania finansów, z jakimi borykają się izby. Wiem, jak na poziomie izby okręgowej trudno jest ostatnimi czasy zrównoważyć wpływy i wydatki. Widzę, jakie problemy interpretacyjne powstają na tle Polskiego Ładu. Wiem, jakich narzędzi ułatwiających codzienną pracę zwyczajnie nam brakuje. Perspektywa ta

pozwała także ocenić potrzeby i możliwości izb okręgowych, które powinny być uwzględniane i dostrzegane na szczeblu krajowym, zarówno w sferze finansów, jak również realizacji poszczególnych zadań.

■ Przyglądając się pani osobie, można powiedzieć, że praca w samorządzie nie przeszkadza pani w realizacji planów zawodowych ani życiowych. Co więcej, znajduje pani jeszcze czas na wspieranie osób potrzebujących, w tym dzieci.

To wszystko kwestia dobrej organizacji. Staram się dzielić te sfery i każdą z nich pielęgnować. Zawodowo realizuję się na co dzień. Nie wyobrażam sobie, że mogłabym na czas sprawowania funkcji w samorządzie wykluczyć się z pracy, która jest moją pasją. Nic tak nie uskrzydla jak sukcesy zawodowe. Te „skrzydła” są moją siłą napędową w realizacji zadań samorządowych. Ale największą siłą są ludzie, którzy mnie otaczają. Chętni, pomocni, bezinteresowni. To dzięki nim chce się chcieć. Wspólnie budujemy i pogłębiany wrażliwość naszego radcowskiego środowiska na potrzeby innych, słabych – często dzieci. Daje nam to wiele satysfakcji. Wierzę, że w grupie jest siła. Jesteśmy największym samorządem zawodowym w Polsce i powinniśmy tę siłę po pierwsze doceniać, a po drugie mądrze wykorzystywać. A jeśli dzięki temu potencjałowi możemy komuś pomóc – tym lepiej.

■ Zaangażowanie środowiska OIRP w Białymstoku w pomoc uchodźcom z Ukrainy to również pani zasługa? Kto tu kogo napędza?

Pomoc uchodźcom z Ukrainy to pospolite ruszenie Polaków. To nie jest moja zasługa. To zasługa tych ludzi, o których mówiłam. Nauczylismy się prawdziwej, rzeczywistej pomocy konkretnym potrzebującym przy okazji problemów na granicy białoruskiej. Powstała grupa osób z izby białostockiej, która nawet kosztem swojej pracy zawodowej była zaangażowana w niesienie pomocy, nie tylko prawnej, dla tamtej fali uchodźców.

Wspominam spotkanie z dr Hanną Machińską, kiedy członkowie naszego samorządu przekazywali pani relację z realizowanych zadań i organizacji, a także opowiadali osobiste historie osób, którym pomocy udzieliłi. A ja byłam i jestem z nich dumna. Więc kiedy ziścił się ten straszny scenariusz putinowskiej agresji, nie miałam wątpliwości, że postąpią tak samo. Choć zaangażowanie w obecnej sytuacji jest zdecydowanie większe. Działamy, a raczej działają koleżanki i koledzy i nie tylko z mojej izby.

■ W jednym z wywiadów stwierdziła pani, że Tatry i Bałtyk to ulubione miejsca na wypoczynek. Kiedy znajduje pani na to czas?

Mogłabym znowu powiedzieć, że to kwestia dobrej organizacji. Czasami trzeba zwolnić, żeby potem działać na zwiększonych obrotach. Lubię się zatrzymać, wyciszyć, mieć czas na refleksję. Cenię spokój. W Tatrach czas zwalnia. ■

Rozmawiał Bogdan Bugdalski

RADCOWIE PRAWNI UKRAINIE

Już od pierwszych dni agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainę Krajowa Izba Radców Prawnych we współpracy z okręgowymi izbami podejmowała wszelkie możliwe działania w celu zaoferowania pomocy prawnej oraz zaangażowała się w inne działania pomocowe na rzecz obywateli Ukrainy uciekających do Polski przed wojną.

W związku z zaistniałą sytuacją KIRP wydała stanowisko, w którym wyraziła solidarność z narodem ukraińskim. Dla radców prawnych i aplikantów chcących udzielać pomocy prawnej zorganizowane zostały webinaria nt. przepisów dotyczących wjazdu i pobytu obywatela Ukrainy w Polsce, również z uwzględnieniem aktualizacji przepisów na podstawie specustawy. Przygotowano biuletyny informacji prawnych dla obywateli Ukrainy, regularnie organizowano spotkania online w celu skoordynowania i usystematyzowania pomocy *pro publico bono* udzielanej przez poszczególne izby. W całej Polsce powstało kilkadziesiąt punktów pomocy prawnej *pro publico bono*. Założonych zostało kilkanaście zbiórek.

Na początku marca przedstawiciele Krajowej Rady Radców Prawnych pojechali na granicę polsko-ukraińską, aby bezpośrednio na miejscu sprawdzić funkcjonowanie punktów pomocy prawnej oraz uzyskać informacje co do najpilniejszych potrzeb uchodźców. Wiedza ta była niezbędna przy pracy nad kolejnym projektem, którym było utworzenie w połowie marca Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej w Warszawie (Al. Ujazdowskie 18/4), którego celem jest świadczenie bezpłatnej pomocy obywatelom Ukrainy poszkodowanym wojną.

Warto podkreślić fakt, że wszystkie okręgowe izby aktywnie przygotowywały się do udzielania bezpłatnej pomocy na rzecz obywateli ukraińskich w obliczu działań wojennych prowadzonych na terenie ich kraju w wyniku agresji Federacji Rosyjskiej.

CENTRUM KOORDYNACJI POMOCY PRAWNEJ DLA OBYWATELI UKRAINY

Z inicjatywy Krajowej Rady Radców Prawnych i przy współpracy innych samorządów i stowarzyszeń prawniczych w połowie marca powstało Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej w Warszawie (Al. Ujazdowskie 18/4), którego celem jest świadczenie bezpłatnej pomocy obywatelom Ukrainy poszkodowanym wojną.

CKPP powstało, aby wspierać osoby koordynujące pomoc prawną na terenie naszego kraju, ale także bezpośrednio udzielać pomocy prawnej osobom poszkodowanym wojną w Ukrainie. Pomoc udzielana jest poprzez infolinię oraz w ulokowanych w całym kraju punktach pomocy prawnej. Wsparcia w rozwiązywaniu problemów prawnych udzielają eksperci wolontariusze – radcowie prawni, adwokaci, przedstawiciele wszystkich zawodów i stowarzyszeń prawniczych oraz prawnicy organizacji pozarządowych przy współpracy z prawnikami ukraińskimi i tłumaczami.

Centrum zapewnia stanowisko do pracy w Warszawie lub możliwość współpracy zdalnej oraz szkolenie merytoryczne z zakresu zagadnień, które mogą być omawiane podczas rozmów z interesantami. Należy dodać, że prace centrum są już wspierane przez prawników z Ukrainy, którzy po rozpoczęciu działań wojennych przekroczyli granicę i obecnie przebywają w Polsce.

W ramach centrum uruchomiona została bezpłatna infolinia telefoniczna (nr: +48 800 088 544) dla osób

pokrzywdzonych wojną w Ukrainie. Infolinia działa – od poniedziałku do piątku – w godzinach od 10.00 do 19.00. Konsultanci udzielają informacji o zakresie prowadzonej pomocy oraz miejscach i godzinach funkcjonowania punktów nieodpłatnej pomocy prawnej. Informację można uzyskać w kilku językach, w tym polskim, ukraińskim i angielskim.

Do współpracy z CKPP samorząd radców prawnych zaprosił wszystkich chętnych prawników oraz osoby mogące pomóc w tłumaczeniu na język ukraiński. Osoby chętne do zaangażowania się w projekt proszone są o wypełnienie formularza dostępnego pod linkiem: <https://bit.ly/36JNaSL>.

Więcej informacji, w tym szczegóły dotyczące działania Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej w Warszawie, dostępnych jest na stronie internetowej: prawnicyukrainie.pl.

DZIAŁANIA OIRP NA RZECZ OBYWATELI UKRAINY

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Białymstoku

OIRP w Białymstoku od pierwszych dni konfliktu współpracuje z Fundacją Dialog, udzielając pomocy prawnej osobom przybywającym z Ukrainy. Uruchomiono punkty pomocowe w Białymstoku, Łomży i Suwałkach. Pomoc świadczona jest m.in. w języku ukraińskim i rosyjskim. Izba uruchomiła również zbiórkę środków pieniężnych, które zostaną przeznaczone na zakup leków, środków opatrunkowych i sprzętu medycznego niezbędnego na Ukrainie. Ponadto jeden z białostockich przedsiębiorców kupił karetkę, która wraz z rzeczami z organizowanej przez OIRP w Białymstoku zbiórki została przekazana batalionowi Słoneczko w Kijowie. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Janusz Trochimiak.

Fot. OIRP w Białymstoku

Fot. OIRP w Białymstoku

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Bydgoszczy

Izba zorganizowała pomoc dla uchodźców wojennych z Ukrainy w kooperacji z Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim. Cały czas pomocy prawnej *pro publico bono* udziela potrzebującym 30 radców prawnych, wspieranych przez swoich współpracowników oraz aplikantów radcowskich. Koordynacją wspomnianych działań zajmuje się r.pr. Agnieszka Sikorska.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Gdańsku

Rada OIRP w Gdańsku podjęła uchwałę o zerwaniu porozumienia o partnerstwie pomiędzy Okręgową Izbą Radców Prawnych w Gdańsku a izbą adwokacką kaliningradzkiej oblasti z 10 grudnia 2018 r. Dziekan Magdalena Witkowska przesłała do krajowej izby adwokackiej Ukrainy list z wyrazami wsparcia i solidarności od OIRP w Gdańsku oraz zrzeszonych w gdańskim samorządzie radców prawnych i aplikantów radcowskich. Izba organizuje bezpłatną pomoc prawną dla ludności ukraińskiej. Przeprowadzono szereg spotkań połączonych z konsultacjami prawnymi dedykowanymi sprawnemu przebiegowi rejestracji ukraińskich dzieci do szkół i placówek oświatowych. Wielu członków gdańskiego samorządu zdecydowało się pełnić rolę kuratorów reprezentujących małoletnie dzieci ukraińskie w sprawach zarządzeń opiekuńczych. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Agnieszka Budzyńska.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Katowicach

Izba podjęła kroki zmierzające do udzielenia pomocy prawnej obywatelom Ukrainy uchodzącym z terenów objętych działaniami militarnymi. Przede wszystkim chętni radcowie prawni i aplikanci radcowscy zgłaszali swoją gotowość do okazania wsparcia zarówno tym, którzy pomocy potrzebują, jak i organom administracyjnym i organizacjom, które tę pomoc będą świadczyć. Ponadto OIRP w Katowicach wraz z Izbą Adwokacką w Katowicach i we współpracy ze Śląskim Urzędem Wojewódzkim uruchomiła punkt informacji prawnej dla uchodźców z terenów objętych wojną. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Maciej Czajkowski.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Kielcach

Na stronie internetowej izby powstała zakładka, na której są zamieszczane na bieżąco wszystkie informacje pomocne dla uchodźców, zarówno w języku ukraińskim, jak i polskim, wraz z listą radców prawnych, którzy zaoferowali się udzielać pomocy prawnej *pro publico bono*. OIRP w Kielcach prowadzi także pomoc rzeczową w postaci zbiórki środków higieny osobistej, żywności z długim terminem ważności, koców termicznych, leków przeciwgorączkowych dla dorosłych i dzieci. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Marcin Cecot.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Koszalinie

W izbie stworzono oraz opublikowano w mediach społecznościowych listę radców prawnych i aplikantów (45 osób) gotowych do świadczenia bezpłatnej pomocy na rzecz obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski w związku z trwającym konfliktem zbrojnym w ich kraju. Przedstawiciele izby wystosowali list do prezydentów, starostów, burmistrzów i wójtów powiatów, miast i gmin z terenu obszaru OIRP w Koszalinie z informacją o stworzonej liście radców oraz deklaracją wsparcia prawnego w działaniach dotyczących uchodźców, w tym listę radców prawnych mówiących w języku ukraińskim i rosyjskim oraz listę radców chętnych do pełnienia funkcji kuratora dla małoletnich obywateli Ukrainy. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Marcin Czajkowski.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Krakowie

Izba podjęła szereg inicjatyw mających na celu udzielenie wsparcia osobom dotkniętym skutkami wojny w Ukrainie. Do działań tych należało przede wszystkim włączenie się w działania Koalicji Otwarty Kraków. W ramach działania koalicji powstał punkt pomocy prawnej przy al. Daszyńskiego 19, w którym codziennie od poniedziałku do piątku w godzinach 15.00–19.00 dyżurują m.in. radcowie prawni

Fot. OIRP w Krakowie

Fot. OIRP w Krakowie

wspomagani przez tłumaczy języka ukraińskiego. Kolejny punkt pomocy prawnej powstał przy współpracy OIRP w Krakowie z gminą Krzeszowice. Dyżury radców prawnych, również wspomaganych przez tłumaczy, odbywają się w poniedziałki i piątki w godz. 16.00–18.30. Podobne punkty planowane są również w innych gminach, deklarujących gotowość do takiej współpracy. Nadto do udzielania informacji i porad prawnych zgłosiły się również kancelarie indywidualne, wspierające działania punktów pomocy prawnej. Zorganizowane zostały również dwa szkolenia dotyczące prawa migracyjnego i azylowego pt. „Legalizacja pobytu cudzoziemców w Polsce. Podstawowe informacje” oraz „Ochrona międzynarodowa – podstawowe zasady i informacje praktyczne”. Warto wspomnieć, że radcowie

prawni OIRP w Krakowie, w ramach działania Koalicji Otwarty Kraków, podjęli także współpracę z Centrum Pomocy Prawnej im. Haliny Nieć w Krakowie, zgłaszając gotowość do prowadzenia określonych spraw indywidualnych i udzielania pomocy prawnej w wielu indywidualnych sprawach. Krakowska izba zorganizowała także zbiórkę zaopatrzenia medycznego dla ukraińskich szpitali. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Karolina Kolary.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Lublinie

Od czwartku 24 lutego radcowie prawni oraz aplikanci OIRP w Lublinie zapewniają pomoc prawną oraz wsparcie osobom uciekającym z Ukrainy przed wojną oraz ich bliskim w Polsce. Stworzony został adres e-mail dedykowany obywatelom Ukrainy, na który uchodźcy mogą wysłać zapytania prawne dotyczące przekroczenia granicy, legalizacji pobytu albo poprosić o kontakt z prawnikiem. Izba stworzyła osiem punktów (dyżury całodobowe), m.in. w Zamościu, Hrubieszowie, Horodle, Zosinie, Lubyczy.

W OIRP w Lublinie zorganizowano szkolenie z zakresu prawa uchodźczego, a w związku z problemami prawnymi z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego odbyło się również szkolenie online „Prawo rodzinne i opiekuńcze – zarys problematyki na potrzeby postępowań opiekuńczych dla uchodźców”.

Ponadto obywatele Ukrainy mogą otrzymać także niezbędne dokumenty, w tym przygotowane przez radców z OIRP w Lublinie wzory umów użyczenia lokali i mieszkań. W akcję świadczenia pomocy prawnej dla uchodźców oraz udzielania im wsparcia na różnych płaszczyznach zaangażowanych jest w chwili obecnej ponad 60 radców prawnych i około 50 aplikantów radcowskich. Jedną z najważniejszych inicjatyw podjętych przez OIRP w Lublinie jest uruchomienie całodobowej infolinii, w której ramach można wysłać SMS-em prośbę o kontakt z prawnikami. Zapewniana jest obsługa w języku polskim, ukraińskim, angielskim oraz francuskim. OIRP w Lublinie przygotowała ulotki zarówno dla uchodźców, jak i notatki zawierające podstawowe informacje dla radców prawnych pełniących dyżury w punktach recepcyjnych i na granicy.

 OKRĘGOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH
W LUBLINIE
#solidarnizUkrainą

Strona WWW: UA.oirp.lu
E-mail: UA@oirp.lublin.pl
Tel. 24h z pomocą prawną (sms):
518 777 025

Fot. OIRP w Lublinie

OIRP w Lublinie we współpracy z Fundacją Okręgowej Izby Radców Prawnych w Lublinie „Znam Prawo”, w ramach pomocy humanitarnej dla obywateli Ukrainy, uruchomiła zbiórkę środków pieniężnych na wsparcie osób walczących o wolność Ukrainy oraz uchodźców z ogarniętej wojną Ukrainy. Izba podjęła również współpracę z UMCS w Lublinie w zakresie zbiórki środków pieniężnych oraz stacjonarnej zbiórki darów. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmują się r.pr. Justyna Rokita-Kasprzyk i r.pr. Urszula Nieborak.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Łodzi

W siedzibie izby uruchomiony został stały punkt świadczenia nieodpłatnej pomocy prawnej dla obywateli Ukrainy. Punkt czynny jest codziennie od poniedziałku do piątku. Członkowie izby za pośrednictwem mediów społecznościowych brali udział w transmisjach prowadzonych na żywo, przedstawiając (tłumaczone również na język ukraiński) zasady legalizacji pobytu oraz podejmowania pracy. Ponadto chęć świadczenia pomocy prawnej *pro publico bono* zgłosiło już ponad 60 radców prawnych i aplikantów radcowskich, którzy wyrazili gotowość do podejmowania funkcji kuratorów dla osób nieletnich. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Przemysław Zawalski.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Olsztynie

Izba we współpracy z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w Olsztynie zorganizowała zbiórkę produktów pierwszej potrzeby dla osób z Ukrainy. Na stronie internetowej izby utworzona została zakładka Pomoc Ukrainie. Ponadto

radcowie prawni z rejonu ostrołęckiego przyłączyli się do zbiórki artykułów medycznych na rzecz walczącej Ukrainy, prowadzonej przez stowarzyszenie Humanitas w Ostrołęce. Przygotowano również listę radców prawnych i aplikantów radcowskich świadczących nieodpłatną pomoc prawną wszystkim osobom dotkniętym działaniami wojennymi na terenie Ukrainy. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Aleksandra Racka.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Opolu

W całej OIRP w Opolu (OIRP w Opolu i Delegatura w Częstochowie) prawie 100 radców prawnych i aplikantów zgłosiło się do pomocy uchodźcom. Zorganizowano pięć punktów stacjonarnych oraz punkty w starostwach wedle zaistniałych potrzeb. Radcowie prawni i aplikanci pełnią stacjonarne dyżury w tych punktach, a także udzielają informacji telefonicznie i mailowo. Izba współpracuje również z Centrum Aktywizacji Społecznej, w którym miasto Opole uruchomiło Miejskie Centrum Pomocy Uchodźcom. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Joanna Maksymowicz-Szczepańska.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu

Stworzono listę 283 radców prawnych i aplikantów radcowskich, którzy gotowi są udzielać informacji prawnych w ośmiu językach. Izba uruchomiła dyżury stacjonarne w pięciu miastach na terenie woj. wielkopolskiego. Członkowie izby codziennie udzielają porad i informacji prawnych w hali widowiskowo-sportowej Arena, która funkcjonuje jako „miasteczko” pomocy dla uchodźców. Izba współpracuje z tłumaczami języka ukraińskiego. Ponadto OIRP w Poznaniu uruchomiła formularz kontaktowy stanowiący platformę do zadawania pytań, za której pośrednictwem wszystkie zapytania są dystrybuowane pomiędzy radców świadczących pomoc prawną zdalnie. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Michał Brukwicki.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Rzeszowie

Radcowie prawni, aplikanci i pracownicy biura przy OIRP w Rzeszowie prowadzili zbiórkę najpotrzebniejszych darów. Zebrane dary przekazane zostały do Zgromadzenia Sióstr św. Dominika w Tyczynie. Siostry przekazały dary do Czortkowa i Żółkwi na Ukrainie. Wsparcie trafiło także do domów dziecka oraz domów samotnej matki na Ukrainie.

Fot. OIRP w Rzeszowie

Kolejny transport darów zebranych w siedzibie OIRP w Rzeszowie został dostarczony do punktu dla obywateli Ukrainy prowadzonego przez Urząd Miasta Przemyśla. Najpotrzebniejsze rzeczy w postaci produktów żywnościowych dla dzieci zostały przekazane do punktu zakwaterowania dla ok. 400 dzieci z Ukrainy w miejscowości Rakszawa, gdzie utworzono punkt zakwaterowania i miejsce tranzytowe dla ich dalszej podróży. Ponadto zebrano zabawki i przybory do rysowania, które zostały przekazane do Szkoły Podstawowej nr 14 w Przemyślu (gdzie trafiły ukraińskie matki z dziećmi) oraz na dworzec PKP w Jarosławiu (gdzie trafiają osoby z przejść granicznych w Budomierzu i Korczowej) oraz do Fundacji Wielkiej Matki z Rzeszowa, która prowadzi zbiórkę dla dzieci z Ukrainy. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Agnieszka Chrostowska-Bawoń.

Fot. OIRP w Poznaniu

Fot. OIRP w Rzeszowie

■ TEMAT NUMERU

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Szczecinie

Decyzją Prezydium Rady OIRP w Szczecinie przekazana została kwota 10 tys. zł z przeznaczeniem, wedle wyboru strony ukraińskiej, na pomoc humanitarną lub zakup środków obrony dla ukraińskiej armii. Radcowie prawni OIRP w Szczecinie biorą udział w dyżurach, w czasie których udzielane są nieodpłatne porady prawne dla obywateli Ukrainy i ich rodzin. Dyżury organizowane są przez Klinikę Prawa Wydziału Prawa i Administracji w Szczecinie. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Adam Jędrzejewski.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Toruniu

Izba w porozumieniu z Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim w Bydgoszczy organizuje bezpłatną pomoc prawną dla osób uciekających z ogarniętej wojną Ukrainy. Ponadto OIRP w Toruniu zorganizowała specjalistyczne szkolenia dla radców prawnych, kandydatów na kuratorów w postępowaniach z udziałem nieletnich z terenu Ukrainy. Szkolenie prowadziła SSO w Toruniu Monika Grubba. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Katarzyna Skarżyńska.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Wałbrzychu

Działania związane ze świadczeniem pomocy na rzecz obywateli Ukrainy przy OIRP w Wałbrzychu skupiły się przede wszystkim na przekazywaniu do jednostek samorządu terytorialnego, stowarzyszeń i fundacji działających na rzecz mniejszości ukraińskiej w Polsce, jak również do jednostek oświatowych i parafii grekokatolickich na terenie powiatu legnickiego list z danymi kontaktowymi do radców prawnych chcących udzielać pomocy prawnej *pro publico bono*. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Anna Stohnij.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Warszawie

Izba, wspierając Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej KRRP, zorganizowała zaplecze prawników gotowych świadczyć pomoc prawną *pro publico bono* na rzecz potrzebujących osób z Ukrainy przebywających na terytorium Polski. W związku z tym utworzono cztery punkty pomocy prawnej rozlokowane na terenie Warszawy. Ponadto Komisja Zagraniczna i Praw Człowieka OIRP w Warszawie otworzyła linię telefoniczną dla uchodźców, którzy przybyli do Polski zza wschodniej granicy, oraz osób, które świadczą im pomoc humanitarną. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmują się r.pr. Magdalena Bartosiewicz, r.pr. Urszula Nieborak, r.pr. Paweł Kowalski.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych we Wrocławiu

W OIRP we Wrocławiu już od 26 lutego, codziennie, w dwóch punktach stacjonarnych, radcowie i aplikanci radcowscy świadczą bezpłatną pomoc prawną dla obywateli Ukrainy. Codziennie radcowie prawni i aplikanci radcowscy dostępni są także na dyżurach telefonicznych. Rada OIRP we Wrocławiu podjęła uchwałę o przekazaniu

Fot. OIRP we Wrocławiu

Fot. OIRP we Wrocławiu

ukraińskiej izbie 5 tys. zł. Ponadto uruchomiono zbiórkę rzeczową. Natomiast Fundacja Radcowie Razem, powołana przy OIRP we Wrocławiu, prowadzi zbiórkę finansową dla prawników z Ukrainy. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Beata Janikowska.

■ Okręgowa Izba Radców Prawnych w Zielonej Górze

W siedzibie izby i w biurze zamiejscowym w Gorzowie Wielkopolskim pomocy prawnej *pro publico bono* udziela 23 radców prawnych i 10 aplikantów. Ponadto zorganizowana została zbiórka pieniędzy, za które zakupiono niezbędne produkty przekazane do punktu recepcyjnego w Horodle. Koordynacją pomocy prawnej dla ludności ukraińskiej zajmuje się r.pr. Anna Chomicz-Marciniak. ■

Kinga Mierzyńska

DZIAŁANIA POMOCOWE KRRP DLA OBYWATELI UKRAINY

RADCOWIE WSPIERAJĄ SŁABSZYCH

Rozmowa z **WŁODZIMIERZEM CHRÓŚCIKIEM**, Prezesem Krajowej Rady Radców Prawnych.

■ Jaką część agendy KRRP zajmują obecnie działania pomocowe w kontekście wojny w Ukrainie?

Z pewnością dużą, choć oczywiście realizujemy też zadania założone w planie pracy na ten rok. Oboma tymi obszarami musimy zarządzić sprawnie i starannie, więc po prostu pracy jest więcej. Ale nie wyobrażam sobie, żebyśmy mieli w tej sytuacji nie pomagać. Etos zawodu radcy prawnego zakłada wspieranie słabszych, tych, którzy znaleźli się w kryzysie i wymagają opieki. I takie wsparcie, w ramach naszych kompetencji i możliwości, powinniśmy świadczyć. Postawa moich właściwie niezliczonych koleżanek i kolegów radców prawnych, którzy od pierwszych godzin wojny zaangażowali się w akcje pomocowe, potwierdza to założenie i słuszność naszych działań.

■ Jeszcze przed inwazją wojsk rosyjskich wysłał pan w imieniu KRRP list wsparcia do ukraińskiej advokatury. Później ruszyła lawina spotkań i działań pomocowych. Które z nich jest obecnie najważniejsze?

Wszystkie są w mojej ocenie równie ważne. W dramatycznej sytuacji, w której obecnie się znaleźliśmy, nawet najmniejszy gest wsparcia wobec poszkodowanych ma znaczenie. Mogę natomiast powiedzieć, że większość naszych wysiłków organizacyjnych pochłania obecnie Centrum Koordynacji Pomocy Prawnej, które właściwie w kilka dni stworzyliśmy w Warszawie niemal od zera i które już działa. Oczywiście wcześniej prowadziliśmy taki punkt w Hajnówce, na granicy polsko-białoruskiej, ale tamte działania miały zupełnie inny wymiar i przede wszystkim inną skalę. Teraz tworzymy kilkunastoosobowe, mieszczące się w poprzedniej siedzibie KIRP, centrum pomocy. W jego ramach będziemy udzielać pomocy prawnej *pro publico bono* osobom, które były zmuszone uciekać przed wojną i teraz szukają możliwości godnego życia w naszym kraju. Wyzwań związanych z działaniem i rozwijaniem centrum jest wiele, ale chyba pomysłów na skuteczne działanie mamy nawet więcej, dlatego pracujemy ciężko, żeby zoptymalizować działanie tego projektu. Przy tej okazji dziękuję wszystkim osobom, które zaangażowały się w budowanie centrum. Robicie świetną i ważną robotę! Zapraszam też do współpracy wszystkich tych, którzy chcą włączyć się w działanie centrum – nie tylko radców prawnych, lecz także przedstawicieli innych zawodów prawniczych. Wszystkie szczegóły można znaleźć na stronie internetowej www.ckpp.pl.

■ W kontekście agresji militarnej Krajowa Rada Radców Prawnych podjęła też bezprecedensowe inicjatywy, jak np. otwarte, punktowane szkolenie dla radców prawnych z zakresu przepisów prawnych dotyczących pomocy obywatelom Ukrainy. Skąd ten pomysł?

Najkrócej mówiąc – z potrzeby chwili. Dość szybko przygotowaliśmy takie szkolenie, bo było na nie ogromne zapotrzebowanie ze strony naszych koleżanek i kolegów radców prawnych i aplikantów radcowskich, którzy bardzo licznie chcieli zaangażować się w pomoc uchodźcom z Ukrainy. Po ogłoszeniu tego wydarzenia dostawaliśmy mnóstwo próśb o możliwość dołączenia ze strony przedstawicieli innych samorządów prawniczych, więc oczywiście postanowiliśmy udostępnić je szeroko, nieodpłatnie, a jednocześnie osobom, które zadeklarowały udział, umożliwić zdobycie stosownej liczby punktów w zakresie szkolenia zawodowego. Z webinarium na żywo skorzystało niemal 1,7 tys. osób, drugie tyle wyświetleń szkolenia w serwisie YouTube odnotowaliśmy w zaledwie tydzień po emisji. Jeszcze większym powodzeniem cieszyło się kolejne webinarium na ten temat, zorganizowane 14 marca. Wyzwanie wsparcia obywateli Ukrainy dotkniętych wojną i przebywających w naszym kraju jest tak ogromne, że po prostu musimy próbować dźwignąć je razem, wspólnie z pozostałymi samorządami prawniczymi. Taka pomoc ma największy sens.

■ Na początku marca był pan na granicy polsko-ukraińskiej. Co przyniosła ta wizyta?

Obrazy wojny, które zastaliśmy w Zosinie, i historie osób, które, korzystając z wolnych miejsc w busie, zabraliśmy w drogę powrotną, zostaną ze mną na długo. Nie chcę wchodzić w dramatyczne opowieści, ale po tych obserwacjach, po spotkaniach z organizacjami ukraińskimi w Polsce, po wielu osobistych kontaktach z osobami dotkniętymi wojną jestem przekonany, że przed nami bardzo długa droga i bardzo wiele pracy. Brutalna agresja Federacji Rosyjskiej dotyka również nas, Polaków, choć oczywiście w innym wymiarze niż Ukraińców – będziemy jednak potrzebować mnóstwo siły i rozmaitych zasobów, by wspólnie, na nowo urządzić bezpieczny świat dla naszych dzieci. Bo tego, który znaliśmy i który dawał nam – jak się okazało złudne – poczucie bezpieczeństwa, już po prostu nie ma. ■

Red.

USTAWA O POMOCY OBYWATELOM UKRAINY

*w związku z konfliktem zbrojnym
– najważniejsze zagadnienia*

12 marca 2022 r. weszła w życie wyczekiwana ustawa regulująca zasady legalizacji pobytu oraz niektórych uprawnień przysługujących obywatelom Ukrainy, którzy przybyli do Polski w następstwie inwazji wojsk rosyjskich¹. Ustawa ta przyjęta została w specyficznej sytuacji, gdy do Polski przybył ponad milion uciekinierów wojennych, nie tylko obywatele Ukrainy, lecz także zamieszkałych tam przed wojną cudzoziemców – członków rodzin, studentów, pracowników itp.

JACEK BIAŁAS

radca prawny, specjalista
prawa azylowego
i migracyjnego, prawnik
Helsińskiej Fundacji
Praw Człowieka

Fot. Archiwum J. Białasa

Należy podkreślić, że ustawa weszła w życie ponad dwa tygodnie od rozpoczęcia inwazji na Ukrainę i niemal tydzień od opublikowania przez Radę UE decyzji o uruchomieniu mechanizmu ochrony czasowej², a zatem doszło do tego dość późno, co powodowało stan niepewności zarówno wśród osób, które planowały uzyskać schronienie w Polsce, jak i tych, które chciały udzielić im pomocy, w tym także prawnej.

UPRAWNIENIA DLA TYCH, KTÓRZY PRZYBYLI PO 24 LUTEGO

Ustawa obejmuje obywateli Ukrainy oraz ich małżonków, którzy przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r. bezpośrednio z Ukrainy, jak również obywateli Ukrainy posiadających Kartę Polaka, przy czym w przypadku tej drugiej grupy osób nie przyjęto wymogu bezpośredniego przyjazdu do Polski. Szczególnie kontrowersje budzi właśnie wymóg bezpośredniego wjazdu do Polski, gdyż wiele osób przybyło do Polski przez Słowację i inne państwa, tak aby np. uniknąć długiego oczekiwania na granicy ukraińsko-polskiej, w Polsce zaś mieli rodziny czy znajomych, którzy zaoferowali im schronienie. Rozwiązanie to ma zostać zmienione i według

projektu nowelizacji z 17 marca³ słowo „bezpośrednio” ma zostać skreślone. Z pewnością poprawi i ujednotoci to sytuację cudzoziemców, jednak tak istotne zmiany nie budują poczucia pewności prawnej. Kilka dni przed pojawieniem się wspomnianego projektu władze ogłosiły, że obywatele Ukrainy, którzy nie przyjechali do Polski bezpośrednio, mogą korzystać z ochrony czasowej. Tymczasem, na podstawie wspomnianej nowelizacji, jednak będą korzystać z rozwiązań ustawy z 12 marca.

Ustawa nie obejmuje tych obywateli Ukrainy, którzy posiadają w Polsce zezwolenie na pobyt czasowy i pobyty bezterminowe, uznanych uchodźców, jak również tych osób, które wystąpiły z wnioskiem o udzielenie ochrony międzynarodowej (status uchodźcy). Istnieje jednak możliwość cofnięcia wniosku o udzielenie ochrony międzynarodowej i skorzystania z uprawnień z ustawy z 12 marca.

LEGALNY POBYT PRZEZ 18 MIESIĘCY OD 24 LUTEGO

Podstawowym uprawnieniem wynikającym z tej ustawy jest prawo do legalnego pobytu przez okres 18 miesięcy licząc od 24 lutego 2022 r. (a zatem nie jest to 18 miesięcy od dnia wjazdu do Polski). Z ustawy wynika prawo wykonywania pracy bez zezwolenia, jedynym wymogiem w tym zakresie jest powiadomienie przez pracodawcę powiatowego urzędu pracy.

Warunkiem korzystania z większości pozostałych uprawnień jest posiadanie numeru PESEL. Wniosek o jego wydanie można złożyć osobiście w dowolnym urzędzie gminy. Podstawowe uprawnienia wynikające z ustawy to jednorazowe świadczenie w wysokości 300 zł na osobę,

¹ Ustawa z 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz.U. z 2022 r. poz. 583).

² Decyzja wykonawcza Rady (UE) 2022/382 z 4 marca 2022 r. stwierdzająca istnienie masowego napływu wysiedleńców z Ukrainy w rozumieniu art. 5 dyrektywy 2001/55/WE i skutkująca wprowadzeniem tymczasowej ochrony.

³ Komisyjny projekt ustawy o zmianie ustawy o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, druk nr 2090.

prawo do korzystania ze świadczeń rodzinnych, świadczenia 500+, korzystanie z bezpłatnej opieki medycznej itp. Ponadto ustawa przewiduje świadczenie pieniężne dla każdego podmiotu zapewniającego mieszkanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy oraz wprowadza instytucję opiekuna tymczasowego dla małoletnich bez opieki. Nowe przepisy regulują też kształcenie i opiekę dla ukraińskich dzieci oraz uprawnienia dotyczące studentów, nauczycieli akademickich lub pracowników naukowych, którzy przyjechali z Ukrainy (w tym także obywatele polskich).

Osoby objęte ustawą mają również prawo do dalszej legalizacji pobytu po upływie początkowych 18 miesięcy. Nie wcześniej niż po dziewięciu miesiącach pobytu mogą one złożyć wniosek o zezwolenie na pobyt czasowy na trzy lata. W czasie przedłużonego legalnego pobytu będą mieć prawo do pracy i prowadzenia działalności gospodarczej, ale nie będą już objęte pozostałymi świadczeniami socjalnymi z ustawy (będą jednak mogły korzystać z różnych świadczeń na zasadach ogólnych).

Projekt też w pewnym zakresie dotyczy także tych obywateli Ukrainy, którzy przybyli do Polski przed 24 lutego 2022 r. Ustawa przedłuża ważność ich wiz krajowych i zezwoleń na pobyt do końca 2022 r. Z kolei pobyt obywateli Ukrainy, którzy wjechali do Polski na podstawie wiz Schengen czy ruchu bezwizowego, uznaje się za legalny przez okres 18 miesięcy. Wszystkie te osoby mają również możliwość wykonywania pracy bez zezwolenia i prawo prowadzenia działalności gospodarczej na takich zasadach jak obywatele polscy.

ROZWIĄZANIE NIEZGODNE Z PRAWEM UE

Jak już wskazano, 4 marca Rada UE wydała decyzję wykonawczą o ochronie czasowej, obejmującą poza obywatelami Ukrainy i członkami ich rodzin również tych cudzoziemców, którzy przebywali w Ukrainie na stałe i nie mogą wrócić do swojego kraju pochodzenia. Szczegółowe uprawnienia osób objętych ochroną czasową opisane są w dyrektywie o ochronie czasowej⁴. Została ona wdrożona do polskiego porządku prawnego w przepisach działu III, rozdziału 3 ustawy z 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony. Należy pamiętać, że mechanizm ochrony czasowej – udzielenia schronienia pewnej grupie cudzoziemców – to odrębna instytucja od ochrony międzynarodowej – gdzie ochrona przyznawana jest po zindywidualizowanym badaniu wniosku złożonego przez konkretnego cudzoziemca.

Z powyższego wynika, że osoby objęte ustawą z 12 marca mieszczą się także w katalogu osób wymienionych w decyzji Rady z 4 marca. Ustawa wskazuje, że osoby

nią objęte uznaje się jako takie za osoby korzystające z ochrony czasowej, jednak korzystają one z uprawnień wskazanych w tejże ustawie. Uprawnienia te powinny być nie mniej korzystne niż te przewidziane w dyrektywie 2001/55.

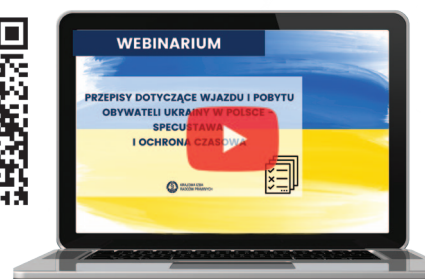
W tym zakresie warto wskazać, że ustawa z 12 marca wprowadziła także wiele zmian w ustawie o udzielaniu cudzoziemcom ochrony, właśnie pod kątem przepisów o ochronie czasowej. Jedną z zmian przewiduje, że osobom objętym ochroną czasową nie będzie się wydawać zezwolenia na pobyt czasowy i karty pobytu. Rozwiązanie to jest niezgodne z prawem UE, z którego wynika, że osobom korzystającym z ochrony czasowej wydaje się dokument pobytowy, dający możliwość podróżowania po terytorium UE przez 90 dni w ciągu 180-dniowego okresu (przy czym z pozostałych uprawnień można korzystać tylko w tym państwie członkowskim, które wydało ten dokument pobytowy). Tak samo niezgodne z prawem UE wydaje się również rozwiązanie zawarte w ustawie z 12 marca, wedle którego wyjazd z Polski na okres powyżej miesiąca powoduje utratę prawa do korzystania z uprawnień z tej ustawy, co w sposób oczywisty uniemożliwia korzystanie z prawa do swobodnego podróżowania po terytorium UE.

Wydaje się, że naprędce przygotowywana ustawa będzie wymagać jeszcze wielu nowelizacji, zarówno pod kątem jej zgodności z prawem UE, jak i w świetle jej praktycznego stosowania. ■

Webinarium nt. przepisów dotyczących wjazdu i pobytu obywateli Ukrainy w Polsce – specustawa i ochrona czasowa

14 marca, zaraz po opublikowaniu specustawy w Dzienniku Ustaw, Krajowa Izba Radców prawnych zorganizowała szkolenie pt. „Przepisy dotyczące wjazdu i pobytu obywateli Ukrainy w Polsce – specustawa i ochrona czasowa”. Webinarium poprowadził autor naszego artykułu – r.pr. Jacek Białas. Podczas szkolenia szerzej zostały omówione zagadnienia zawarte w specustawie, m.in. kwestia legalizacji pobytu w Polsce obywateli Ukrainy i ich ochrony czasowej. Webinarium było nagrywane i jest dostępne na kanale YouTube KIRP. Wszystkich, którzy chcą poszerzyć wiedzę na temat przepisów specustawy, zachęcamy do obejrzenia szkolenia.

Zeskanuj QR kod i wysłuchaj webinarium na kanale YouTube KIRP:

⁴ Dyrektywa Rady 2001/55/WE z 20 lipca 2001 r. w sprawie minimalnych standardów przyznawania tymczasowej ochrony na wypadek masowego napływu wysiedleńców oraz środków wspierających równowagę wysiłków między państwami członkowskimi związanych z przyjęciem takich osób wraz z jego następstwami.

LEASING CZY WYNAJEM?

To pytanie, które zwłaszcza teraz, pod rządami Polskiego Ładu, nurtuje wielu podatników prowadzących działalność gospodarczą. W ciągu ostatnich miesięcy w mediach pojawiło się mnóstwo informacji wieszczących, że leasing samochodów nie będzie już korzystny, a firmy leasingowe zaczynają obserwować odpływ klientów, ponieważ teraz korzystniejsze będzie używanie auta w ramach wynajmu długoterminowego. Bo daje on przyjemność jeżdżenia autem nowym, bardziej bezpiecznym i komfortowym za cenę, na którą w przypadku leasingu nie byłoby nas stać.

**BOGDAN
BUGDALSKI**

dziennikarz, redaktor
i wydawca

Fot. Archiwum B. Bugdalskiego

faktycznie, kiedy na stronach internetowych firm sprzedających samochody popatrzymy na wyświetlające się obok wybranego auta wyliczenia, widać wyraźną różnicę na korzyść tego drugiego rozwiązania.

Niestety to złudne wrażenie, które świadczy tylko o tym, że przed podjęciem decyzji trzeba się nad nią mocno zastanowić. Spróbujmy zatem rzucić nieco światła na finansowanie samochodu w firmie, które zwłaszcza w małych kancelariach stanowi jeden z ważniejszych kosztów w perspektywie dłuższej niż kwartał czy rok.

MIT ŁADU, KTÓRY NISZCZY TO, CO UPORZĄDKOWANE

W informacjach na temat wprowadzanych Polskim Ładem zmian w zasadach leasingu aut wskazywano przede wszystkim na to, że od stycznia 2022 r. przedsiębiorca chcący je wykupić, a następnie przenieść do majątku prywatnego, będzie zobowiązany do zapłaty zarówno podatku dochodowego, jak i podatku VAT, a także że nowe przepisy wydłużą dotychczasowy okres, w którym sprzedaż auta była obciążona podatkami, z sześciu miesięcy do sześciu lat, licząc od końca miesiąca, w którym dokonano wykupu auta (art. 10 ust. 2 pkt ustawy o podatku dochodowym). A w związku z tym leasing aut osobowych stanie się nieopłacalny. Ten fakt ma doprowadzić do rychłego załamania rynku leasingu aut i rezygnacji przedsiębiorców z tej formy finansowania ich zakupu na rzecz wynajmu długoterminowego.

– W roku 2022 zobaczymy już pierwsze efekty reformy podatkowej w postaci zwiększonego zainteresowania wynajmem samochodu kosztem leasingu. Będzie to jednak

okres adaptacyjny [...]. Zakładam, że w ciągu trzech lat, licząc od dziś, abonamenty samochodowe staną się w Polsce bardziej popularną formą finansowania nowych aut niż leasing – prognozował pod koniec ubiegłego roku Michał Knitter, wiceprezes jednej z platform sprzedaży aut online, w tekście „Leasing samochodów a wynajem długoterminowy w 2022 roku. Co się bardziej opłaci?” (www.księgowość.infor.pl).

Jednocześnie podkreślił, że po wprowadzeniu Polskiego Ładu leasing będzie o ok. 20% droższy od wynajmu. Powołał się przy tym na analizy Carsmile dla różnych cenowo aut, w których porównywano koszt trzyletniego wynajmu długoterminowego danego samochodu z trzyletnim leasingiem tego samego auta, które po zakończeniu umowy jest najpierw wykupowane, a następnie po sześciu miesiącach odsprzedawane jako pojazd firmowy. Przy czym analitycy firmy założyli, że badany przedsiębiorca prowadzi jednoosobową działalność gospodarczą, rozlicza się według liniowej stawki PIT. Zatem jego przychód ze sprzedaży jest obciążony podatkiem PIT i składką zdrowotną w wysokości 9%. No i wyszło, jak wyszło.

PROSTOWANIE WIEDZY

Czy to może być prawda? W przypadku wysokości rat – tak, ale gdy chodzi o względy podatkowe – nie.

Od 2019 r. przepisy podatkowe są dokładnie takie same dla leasingu operacyjnego, jak i wynajmu długoterminowego. W obu też przypadkach wysokość opłat można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodu jedynie do limitu 150 tys. zł oraz teraz w przypadku samochodów elektrycznych do 225 tys. zł.

– Nie wiem, dlaczego teraz leasing operacyjny ma być nieopłacalny, skoro zlikwidowano tylko możliwość sprzedaży wykupionego auta bez podatku dochodowego po upływie sześciu miesięcy, która była dostępna tylko dla osób prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą. Dla innych podatników nic się nie zmieniło – mówi Agnieszka Madeja, główna księgowa z Krakowa.

Fot. Adobe Stock

Jej zdaniem leasing operacyjny to nadal atrakcyjna podatkowo forma zakupu aut, preferowana przez wielu przedsiębiorców.

– Przewagą leasingu nad wynajmem jest to, że w racie płacimy odsetki od kredytu, płacimy ratę kapitałową i na koniec wykupujemy auto w cenie korzystnej dla siebie, a w wynajmie płacimy tylko za wynajem, a na koniec auto zostawiamy – wyjaśnia.

Nie do obrony jest też argument dotyczący wysokiego przychodu w związku ze sprzedażą auta, która wygeneruje konieczność zapłaty podatku i dodatkowo składki zdrowotnej.

– To może dotyczyć głównie tych podatników, którzy rozliczają się wg skali podatkowej. Oni zatem teraz muszą pamiętać, by w miesiącu sprzedaży od razu rozpocząć leasing kolejnego auta lub wygenerować jakiś koszt, żeby ta sprzedaż nie była tak dotkliwa. Można to też rozwiązać, ustalając wysoki wykup auta – wyjaśnia Agnieszka Madeja. – Myślę jednak, że ktoś, kto leasinguje samochód za 300 tys. zł, nie rozlicza się według skali, tylko albo jest na podatku liniowym, czyli płaci 4,9% składki zdrowotnej, albo na ryczałcie, a wtedy ten przychód ze sprzedaży może nie wpłynąć na wysokość składki zdrowotnej. A jeśli to jest spółka, to w ogóle nie ma żadnej składki – dodaje.

Więc to jest takie podgrzewanie atmosfery. Niedorzeczne są też pojawiające się w mediach argumenty o konieczności używania leasingowanego samochodu przez kilkanaście lat (pięć lat leasingu plus sześć następnych do czasu, kiedy można je będzie sprzedać), ponieważ przedsiębiorca zawsze może to auto sprzedać, a uzyskane pieniądze wydać na kolejny samochód lub niezbędną inwestycję.

SZYBKIE LICZENIE

Na pewno takich dylematów ani możliwości nie będzie miała osoba, która zdecyduje się na wynajem długoterminowy. Tu bowiem płacimy tylko za możliwość korzystania z samochodu, a po okresie umowy zmieniamy je na kolejne. Takie auto ma zazwyczaj zapewniony w cenie serwis i wymianę opon, ale nie czaruujemy się – nie za darmo. Poza tym auta nowe rzadko się psują, a jeśli nawet – i tak są na gwarancji.

Na czym więc polega mit większej opłacalności wynajmu samochodu nad leasingiem? Odpowiedź jest zaskakująca – na wygodzie i dostępności. Wynajem nie wymaga zbytniego zachodu, a brak raty kapitałowej powoduje, że

nawet najbardziej luksusowe modele aut stają się dostępne. Nie możemy ich kupić, ale możemy je mieć. A wielu osobom to odpowiada. Wystarczy podać kwotę, jaką mamy do „stracenia”, i doradcy błyskawicznie dobrać nam do niej odpowiednie auto – nowe i pachnące, bo w większości firm oferujących wynajem te samochody są całkowicie nowe.

Przykład? Opierając się na wyliczeniu jednej z firm, za BMW 318i Advantage – auto, które katalogowo kosztuje 172 tys. zł, rata proponowana w leasingu z wpłatą 0 zł na okres 36 miesięcy i wartością wykupu 46 500 zł netto wynosi 2971 zł netto. Wynajęcie analogicznego samochodu na 36 miesięcy z oponami to rata 2425 zł netto. Po tym okresie oddajemy auto i bierzemy następne, np. elektryczne BMW iX3 w cenie 287 500 zł. Najem w określonych wyżej warunkach to koszt 3454 zł miesięcznie, natomiast rata leasingu przy wpłacie początkowej 0 zł i wykupie 64 500 zł – wynosi 5612 zł netto. Czyż nie brzmi to zachęcająco?

W większości przypadków umów o wynajmie nie ma nawet konieczności dokonywania wpłaty początkowej, co wynika z indywidualnych ustaleń. Tak jest np. w Carsmile czy Automarket. Nie potrzebuje jej też np. mLeasing, gdy przedsiębiorca prowadzi działalność dłużej niż dziewięć miesięcy i w ostatnim czasie jej nie zawiesił. W przeciwnym razie wpłata początkowa w wysokości 20% jest wymagana. Jest ona też wymagana w przypadku, gdy samochód jest używany, chociaż generalnie firmy zajmujące się najmem oferują auta nowe.

Przedstawiciele firm finansujących pytani o kryteria, jakimi kierują się klienci, podejmując decyzje o wynajmie lub leasingu auta, wymieniają dwa podstawowe – Nowy Ład, ale przede wszystkim niższe raty wynajmu niż obciążenie miesięczne w leasingu.

– Najem pozwala na to, żeby co dwa lata sobie wymienić auto na nowe. Nie ma ryzyka napraw, bo auto jest na gwarancji. Dlatego dużo firm korzysta teraz z najmu – argumentuje jeden z doradców. Jednak na pytanie, co jego zdaniem bardziej się opłaca, odpowiada: to klient podejmuje ostateczną decyzję.

No właśnie. Dlatego, choć stosunkowo niska rata za luksusowe auto nęci, do takiego zakupu trzeba podejść czysto biznesowo. Przekalkulować, co właściwie nam się opłaca. Bo nie zawsze opłaca się kupować lub wykupować zużyte auto. Na przykład warto wziąć pod uwagę, jak bardzo zużyje się ten samochód, ile będzie on wart, gdy skończy się leasing, a może powinno się go kupić w sekwencji dwóch leasingów.

– Jeśli się to opłaca, to trzeba wynajmować. Ale jeśli ten samochód kupujesz po to, żeby go mieć, to też nie ma problemu. Robisz wysoką cenę wykupu, np. kupujesz samochód za 300 tys. zł, wykupujesz go za 150 tys. zł, a potem go leasingujesz dalej lub sprzedajesz. Wcale to źle nie wygląda – podsumowuje Agnieszka Madeja. ■

ULGI DLA BIZNESU W PIT I CIT

Polski Ład poprawił atrakcyjność ulgi IP Box, poszerzając jej zakres w ramach tzw. ulgi na symultaniczny IP Box. Ponadto wprowadził kompleksowy system nowych ulg: na prototyp, na robotyzację i wsparcie innowacyjnych pracowników.

WIESŁAWA MOCZYDŁOWSKA
redaktor, wykładowca,
specjalistka od rachunkowości
i podatków
Fot. Archiwum W. Moczydłowskiej

Od 1 stycznia 2022 r. obowiązuje kompleksowy system ulg podatkowych, wprowadzony tzw. Polskim Ładem. Ma on zachęcić firmy do wytwarzania własności intelektualnej i do jej rejestrowania w Polsce.

Ten system ulg podatkowych skierowany jest do firm, które wdrażają innowacje i poszerzają rynki zbytu. Firmy, które inwestują w rozwój, mogą skorzystać z ulgi na prototypy, ulgi na robotyzację i ulgi na wsparcie innowacyjnych pracowników. Mogą też łącznie stosować ulgi B+R i IP Box.

Prace nad pomysłem na nowy produkt, oprócz wcześniej już działającej ulgi badawczo-rozwojowej (B+R), mogą być wzmocnione ulgą na zatrudnienie innowacyjnych pracowników, a następnie ulgą na prototyp. W momencie uruchomienia produkcji przedsiębiorcy mogą skorzystać z ulgi na robotyzację. Następnie, aby dochód ze sprzedaży wymyślonych i wyprodukowanych w Polsce towarów i usług był niżej opodatkowany, przedsiębiorca ma możliwość skorzystania z ulgi IP Box. Wszystkie te ulgi mogą być stosowane równolegle i mają na celu zapewnienie minimalnego efektywnego opodatkowania.

ULGA NA ZATRUDNIENIE INNOWACYJNYCH PRACOWNIKÓW

Jest ona powiązana z kosztem zatrudnienia, a zatem działa niezależnie od tego, czy przedsiębiorca uzyskuje na bieżąco dochód do opodatkowania. Z tej ulgi będą mogły skorzystać firmy, które prowadzą działalność badawczo-rozwojową i zatrudniają pracowników do jej wykonywania. Dzięki uldze firmy mogą zapewnić wyższe wynagrodzenia badaczom, programistom, wynalazcom, konstruktorom, inżynierom itp.

Przedsiębiorcy jako płatnicy będą mogli zmniejszyć zaliczki na podatek dochodowy potrącane od dochodów (przychodów) ze stosunku pracy lub umów cywilnoprawnych uzyskiwanych przez innowacyjnych pracowników.

Pozwoli to zwiększyć konkurencyjność polskich firm w porównaniu z zagranicznymi.

Ulga na zatrudnienie innowacyjnych pracowników jest dla pracodawców, którzy w zeznaniu rocznym nie odliczyli od swojego dochodu kwoty ulgi na działalność badawczo-rozwojową (ulga B+R), ponieważ: w danym roku podatkowym ponieśli stratę albo wysokość przysługującego odliczenia przekroczy wysokość osiągniętego dochodu.

Taki pracodawca ma możliwość odliczenia kwoty tej ulgi (B+R) od zaliczek na podatek dochodowy odprowadzanych od wynagrodzeń pracowników.

Z ulgi na innowacyjnych pracowników mogą skorzystać przedsiębiorcy opodatkowani według skali podatkowej, podatkiem liniowym i podatkiem dochodowym od osób prawnych.

Ulga dotyczy tych pracowników, których czas pracy przeznaczony na realizację działalności badawczo-rozwojowej wynosi co najmniej 50% ogólnego czasu pracy w danym miesiącu. Z ulgi mogą również korzystać pracodawcy zatrudniający osoby, których czas przeznaczony na wykonanie usług w zakresie działalności B+R na podstawie umowy-zlecenia lub umowy o dzieło w danym miesiącu wynosi co najmniej 50% czasu przeznaczonego na wykonanie usługi. Przedsiębiorcy muszą zatem prowadzić dodatkową ewidencję czasu pracy dla potrzeb działalności B+R. Wysokość odliczenia wynosi:

- iloczyn stawki podatkowej 17% oraz kwoty nieodliczonej ulgi B+R dla przedsiębiorców opodatkowanych na zasadach ogólnych,
- iloczyn stawki podatkowej 19% oraz kwoty nieodliczonej ulgi B+R dla przedsiębiorców opodatkowanych podatkiem liniowym,
- iloczyn stawki podatku 9% lub 19% CIT oraz kwoty nieodliczonej ulgi B+R dla podatników podatku dochodowego od osób prawnych.

ULGA NA PROTOTYP

Ulga ta to rozwiązanie, które pozwoli taniej wytworzyć prototyp, a następnie wdrożyć wynalazek do produkcji. Podatnik może odliczyć 30% poniesionych kosztów na produkcję nowego produktu i wprowadzenia go na rynek. Wysokość odliczenia nie może przekroczyć jednak w roku

POLSKI ŁAD

podatkowym 10% dochodu osiągniętego z prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej.

Przedsiębiorca, który przygotowuje prototyp, może zaliczyć zatem wydatki poniesione na jego wytworzenie w koszty uzyskania przychodu, a ponadto w ramach omawianej ulgi ma możliwość odliczenia dodatkowych 30% wydatków od podstawy opodatkowania.

Obie ustawy o podatku dochodowym: i PIT, i CIT, zawierają precyzyjną listę wydatków (koszty kwalifikowane), które są uznawane za służące opracowaniu prototypu.

ULGA NA ROBOTYZACJĘ

Ulga na robotyzację przemysłową jest skierowana do firm, które chcą usprawnić produkcję przez zastosowanie robotów przemysłowych.

Polega na możliwości odliczenia od dochodu 50% kosztów kwalifikowanych na zakup instalacji i potrzebnego oprogramowania. Każda złotówka wydana na robotyzację produkcji będzie mogła zostać odliczona w wysokości 150% kosztów uzyskania przychodu.

Fot. Adobe Stock

Z ulgi może skorzystać firma, która zakupi i zainstaluje robota przemysłowego, czyli maszynę naśladującą ruch ręki człowieka, wykonującą ruch w kilku osiach. Koszt poniesiony z tego tytułu obejmuje także wyszkolenie pracowników obsługi robota, zakup i zainstalowanie oprogramowania, a także nabycie dodatkowego niezbędnego sprzętu.

SYMULTANICZNA ULGA IP BOX I B+R

Ciekawe zmiany nastąpiły w zakresie ulgi IP Box. Ulga ta została wprowadzona w CIT i PIT w 2019 r., jest już zatem znana polskim przedsiębiorcom. Jednak obecnie przedsiębiorca, który komercjalizuje wyniki prac badawczo-rozwojowych, może jednocześnie korzystać z IP Box i ulgi B+R.

Przed wejściem w życie tzw. Polskiego Ładu przepisy stanowiły, że ulga B+R nie podlega uwzględnieniu w obliczeniu podstawy opodatkowania podlegającej 5% podatku z IP Box. Wykluczało to możliwość równoczesnego stosowania ulgi B+R oraz preferencyjnej stawki IP Box w odniesieniu do tego samego dochodu.

Polski Ład wprowadził regulację, która umożliwia podatnikowi osiągającemu dochody z kwalifikowanych IP i opodatkowującemu je preferencyjną 5-proc. stawką podatkową na jednocześnie skorzystanie z odliczenia w ramach ulgi B+R.

Ulga IP Box znana też jako Innovation Box lub Patent Box to rozwiązanie stworzone dla podatników, którzy prowadzą działalność badawczo-rozwojową (B+R). Ulga polega na preferencyjnym opodatkowaniu dochodów z praw własności intelektualnej, które podlegają ochronie prawnej (np. patent, autorskie prawo do programu komputerowego) i zostały wytworzone, rozwinięte lub ulepszone w ramach prowadzonej przez podatnika działalności B+R. Jeżeli firma w Polsce wytwarza własne IP (prawo własności intelektualnej), wówczas dochody są opodatkowane preferencyjną 5-proc. stawką podatku dochodowego.

Z ulgi mogą skorzystać przedsiębiorcy opodatkowani: w ramach skali podatkowej, podatkiem liniowym i podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych.

Ulga na IP Box jest odliczana od podstawy obliczenia podatku. Podatnicy korzystają z 5% stawki podatkowej w zeznaniu za rok podatkowy, w którym osiągnęli dochód bądź ponieśli stratę z kwalifikowanego prawa własności intelektualnej, i składają zeznanie roczne wraz z załącznikiem PIT/IP.

Z kolei jeśli chodzi o ulgę B+R, podatnicy, którzy zamierzą skorzystać z ulgi, muszą wyodrębnić koszty działalności B+R w prowadzonej ewidencji: w księgach rachunkowych albo podatkowej księdze przychodów i rozchodów. Przepisy wskazują katalog, co uznaje się za koszty kwalifikowane.

NIE TRZEBA DOKONYWAĆ WYBORU ULGI

Jak już wspomniałam, dzięki Polskiemu Ładowi od 1 stycznia 2022 r. przedsiębiorca, który komercjalizuje wyniki prac badawczo-rozwojowych i osiąga z nich dochody kwalifikowane, w rozumieniu przepisów o IP Box, oraz ponosi koszty kwalifikowane z tytułu prowadzonej działalności B+R, będzie mógł stosować obie ulgi jednocześnie; będzie to tzw. ulga na symultaniczny IP Box.

Oznacza to, że podatnik ma prawo przy określaniu dochodu z tytułu kwalifikowanego IP Box odliczyć koszty kwalifikowane poniesione na działalność B+R, które doprowadziły do wytworzenia, rozwinięcia lub ulepszenia kwalifikowanego dochodu IP Box.

Podatnik nie będzie zatem zobligowany do dokonania wyboru na koniec roku podatkowego pomiędzy dwiema wykluczającymi się ulgami. Do końca 2021 r. miał taki obowiązek. ■

KRAJOWY REJESTR ZADŁUŻONYCH W PRAKTYCE

– czy kolejny urzędowy rejestr ułatwi prawnikom codzienną pracę?

– Uznać, że Krajowy Rejestr Zadłużonych nie zaliczył najlepszego startu, byłoby niedopowiedzeniem. Problemy z funkcjonalnością utrudniają, opóźniają czy wręcz uniemożliwiają sprawne prowadzenie postępowań restrukturyzacyjnych i upadłościowych – stwierdza prof. dr hab. Aleksander Jerzy Witosz z Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach. Jakie są najważniejsze regulacje dotyczące rejestru, kto może do niego trafić oraz jakie dane są w nim ujawniane? Sprawdzamy w poniższym artykule.

KINGA MIERZYŃSKA
absolwentka Wydziału
Prawa Uniwersytetu Adama
Mickiewicza w Poznaniu, autorka
czasopisma „Inspiracja dla
Prawnika”, Dział Komunikacji
Krajowej Izby Radców Prawych
Fot. Lidia Skuza

Rejestr został powołany na mocy przepisów ustawy z 6 grudnia 2018 r. o Krajowym Rejestrze Zadłużonych¹, choć nad projektem pracowano intensywnie od 2016 r. Niemniej jednak rejestr w polskim systemie prawnym, mając na uwadze pełną funkcjonalność, dostępny był dopiero na początku tego roku. Celem wprowadzenia wspomnianej regulacji były m.in. przyspieszenie postępowań poprzez usprawnienie komunikacji między sądem a uczestnikami postępowania, jawność postępowań, ujednoczenie zasad prowadzenia akt oraz przede wszystkim ułatwienie dostępu do informacji.

NAJWAŻNIEJSZE REGULACJE USTAWOWE

Zgodnie z uchwalonymi przepisami Minister Sprawiedliwości prowadzi Krajowy Rejestr Zadłużonych w systemie teleinformatycznym. Rejestr jest jawny, wobec czego każdy ma prawo zapoznać się z danymi ujawnionymi w tym rejestrze oraz danymi objętymi treścią obwieszczeń za pośrednictwem sieci Internet. Dostęp do Krajowego Rejestru Zadłużonych funkcjonuje na podobnej zasadzie jak system Elektronicznych Ksiąg Wieczystych lub Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej.

Krajowy Rejestr Zadłużonych nie zawiera jednak zestawienia wszystkich możliwych dłużników, tylko konkretną grupę podmiotów. Co istotne, pełne wykorzystanie rejestru

Fot. Adobe Stock

wymaga posiadania odpowiedniego numeru identyfikującego danego dłużnika, w przypadku osób fizycznych będzie to oczywiście numer PESEL, a w przypadku osób prawnych (np. spółek prawa handlowego) konieczne będzie posiadanie numeru NIP. Jeśli poszukujący nie ma żadnego z powyższych numerów, dysponuje jednak sygnaturą akt sprawy (np. postępowania upadłościowego, restrukturyzacyjnego lub alimentacyjnego), która toczyła się przeciwko dłużnikowi, to taki numer również może pomóc w wyszukiwaniu. Rejestr jest dostępny zarówno dla sądów, wierzycieli, jak też innych zainteresowanych podmiotów mających siedzibę w Polsce i na terenie Unii Europejskiej.

Po ponad trzech miesiącach funkcjonowania Krajowego Rejestru Zadłużonych okazuje się jednak, że póki co system nie spełnia początkowych założeń. Jak twierdzi radca prawny Kinga Gawor z Gawor Kancelaria Prawna, „system zamiast przyspieszyć upadłość i restrukturyzację, to ją zablokował. Dzieje się tak dlatego, że obecnie nie działa prawidłowo, nadal wiele ważnych funkcjonalności oczekuje na wdrożenie.

¹ Dz.U. z 2019 r. poz. 55.

Aktualnie Krajowy Rejestr Zadłużonych nie jest przyjazny dla użytkownika?

– Formularze wniosków upadłościowych i restrukturyzacyjnych są bardzo uciążliwe. Po pierwsze nie są one w pełni dostosowane do specyfiki danego postępowania. Po drugie wiele danych trzeba wprowadzać ręcznie, nie ma bowiem możliwości importowania plików z Excela. Po trzecie bolączką pełnomocników jest limit 5,00 MB wielkości plików będących załącznikami do wniosków. To wszystko powoduje, że wypełnienie wniosku upadłościowego lub restrukturyzacyjnego zajmuje przeciętnie kilka godzin – dodaje mec. Gawor.

KTO MOŻE ZNALEŹĆ SIĘ W KRZ?

W Krajowym Rejestrze Zadłużonych ujawnia się informacje o konkretnych osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych, których szczegółowa charakterystyka została dookreślona w art. 2 przedmiotowej regulacji. Przede wszystkim są to podmioty, wobec których są albo były prowadzone postępowania restrukturyzacyjne upadłościowe lub wtórne postępowania upadłościowe, zakończone prawomocnym orzeczeniem zakazu oraz w przedmiocie uznania orzeczenia o wszczęciu zagnanicznego postępowania upadłościowego.

Kolejną grupą podmiotów, których dane ujawnia się w systemie, są wspólnicy osobowych spółek handlowych, którzy ponoszą odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem, jeżeli ogłoszono upadłość spółki, wszczęto wtórne postępowanie upadłościowe wobec spółki lub oddalono wniosek o ogłoszenie upadłości spółki.

Ponadto w rejestrze ujawnia się informacje m.in. o osobach fizycznych, osobach prawnych oraz jednostkach organizacyjnych niebędących osobami prawnymi, którym ustawa przyznaje zdolność prawną – wobec których umorzono postępowanie egzekucyjne prowadzone przez komornika sądowego, zwanego dalej „komornikiem”, lub sąd z uwagi na fakt, że z egzekucji nie uzyska się sumy wyższej od kosztów egzekucyjnych.

Ostatnią grupą podmiotów objętych przedmiotowymi regulacjami są osoby fizyczne, wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych lub egzekucja należności budżetu państwa powstałych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów, a które zalegają ze spełnieniem tych świadczeń za okres dłuższy niż trzy miesiące.

DANE UJAWNIAJĄ SIĘ W REJESTRZE

W dostępnej bazie danych znajdują się przede wszystkim podmioty, które zostaną uznane za niewypłacalne lub zakwalifikowane jako zagrożone niewypłacalnością. Dzięki rejestrowi możliwe jest zatem sprawdzenie, czy podpisanie

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego wnioski oraz pisma, m.in.: wnioski o ogłoszenie upadłości czy zgłoszenia wierzytelności, w przedmiotowych postępowaniach wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z wykorzystaniem udostępnionych w systemie formularzy.

nowego kontraktu z danym podmiotem będzie wiązało się z podwyższonym ryzykiem ewentualnego braku płatności za wykonanie usługi lub zakup produktów.

Rejestr zawiera w sobie wiele ważnych informacji na temat danego dłużnika, który został do niego wpisany. Zgodnie z obowiązującymi przepisami wśród ujawnionych informacji można uzyskać dostęp do następujących danych, m.in.: imienia i nazwiska albo nazwy dłużnika (w przypadku dłużników prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą), firmy dłużnika (w przypadku osób prawnych), miejsca zamieszkania albo adresu siedziby, numeru PESEL albo numeru w Krajowym Rejestrze Sądowym (a w przypadku ich braku – innych danych umożliwiających jednoznaczny identyfikację dłużnika), numeru identyfikacji podatkowej, nazwy sądu prowadzącego postępowanie, sygnatury akt sprawy, informacji o zabezpieczeniu majątku dłużnika (przez ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego, tymczasowego zarządcy lub zarządcy przymusowego oraz informacji o zakresie i sposobie wykonywania zarządu).

Najważniejszą informacją jest to, że dane dłużników będą trafiać do rejestru za pośrednictwem sądów i komorników, nie zaś samych wierzycieli.

PORTALE KRAJOWEGO REJESTRU ZADŁUŻONYCH

W ramach dostępnego systemu można skorzystać z czterech portali: publicznego, użytkowników zarejestrowanych, użytkowników branżowych oraz rejestru dla organów administracji publicznej.

Portal publiczny umożliwia każdej zainteresowanej osobie, bezpłatnie i bez konieczności zakładania własnego profilu, przejrzanie obwieszczeń oraz wyszukiwanie informacji o osobach i podmiotach, m.in. wobec których

są lub były prowadzone postępowania restrukturyzacyjne, upadłościowe oraz postępowania w sprawach orzeczeń zakazu prowadzenia działalności gospodarczej; osobach i podmiotach, wobec których była prowadzona egzekucja sądowa lub administracyjna i została umorzona z powodu jej bezskuteczności.

W portalu użytkownika zarejestrowanego, dopiero po dokonaniu formalnej rejestracji, można składać wnioski i pisma procesowe w postępowaniach restrukturyzacyjnych, upadłościowych oraz postępowaniach w sprawie orzeczenia zakazu prowadzenia działalności gospodarczej. Ponadto w ramach przedmiotowego portalu można przeglądać akta postępowań oraz odbierać korespondencję związaną z tymi postępowaniami.

Rejestr dla organów administracji publicznej przeznaczony jest dla organów zobowiązanych do zamieszczania w systemie określonych informacji o osobach i podmiotach, wobec których prowadzona była egzekucja sądowa lub administracyjna i została ona umorzona z powodu jej bezskuteczności, oraz o osobach, wobec których toczy się egzekucja świadczeń alimentacyjnych lub egzekucja należności z budżetu państwa posłanych z tytułu świadczeń wypłacanych w przypadku bezskuteczności egzekucji alimentów o składnikach masy upadłości.

Portal użytkowników branżowych przeznaczony jest dla syndyków, nadzorców i zarządców wykonujących czynności w postępowaniach restrukturyzacyjnych i upadłościowych.

KRZ PO NOWELIZACJI PRAWA UPADŁOŚCIOWEGO

Od ponad trzech miesięcy, po wejściu w życie 1 grudnia 2021 r. nowego prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego, Krajowy Rejestr Zadłużonych poza funkcją informacyjną pełni również funkcję platformy do internetowej obsługi postępowań upadłościowych i restrukturyzacyjnych.

Niestety z perspektywy radcy prawnego Kingi Gawor, udzielającej na co dzień porad prawnych w sprawach wymagających korzystania z Krajowego Rejestru Sądowego, „dużą wadą systemu jest zbyt długi czas rozpatrywania wniosków o otwarcie postępowania restrukturyzacyjnego”.

Zgodnie ze znowelizowanymi przepisami prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego wnioski oraz pisma, m.in.: wnioski o ogłoszenie upadłości czy zgłoszenia wierzytelności, w przedmiotowych postępowaniach wnosi się wyłącznie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego z wykorzystaniem udostępnionych w systemie formularzy. Również orzeczenia wydawane przez sądy są sporządzane i doręczane w ramach tego systemu. Warto zaznaczyć, że postępowania niezakończone przed 1 grudnia 2021 r. (tzn. takie, w których przed tym dniem złożono wniosek o ogłoszenie upadłości czy wniosek restrukturyzacyjny), będą

prowadzone według dotychczasowych, analogowych, zasad i nie będą wprowadzane do systemu teleinformatycznego. Zgodnie z przepisami spraw dotychczas rozpatrzonych nie będzie wprowadzało się do systemu, wobec czego na razie nie udostępniono zbyt wielu danych.

– Byłabym jednak ostrożna w krytykowaniu Krajowego Rejestru Zadłużonych. Uważam, że należy docenić fakt, że system wreszcie został wdrożony. KRZ nie jest jeszcze doskonały, ale cały czas trwają prace programistyczne nad jego usprawnieniem. Pozytywnie oceniam także sprawnie działającą infolinię, pod którą można zgłaszać błędy i sugestie dotyczące ulepszenia systemu – dodaje mec. Kinga Gawor.

GDZIE ZNALEŹĆ KRAJOWY REJESTR ZADŁUŻONYCH?

Krajowy Rejestr Zadłużonych funkcjonuje w ramach Portalu Rejestrów Sądowych dostępnego pod adresem: prs.ms.gov.pl. Tam znajduje się zakładka, po której kliknięciu zostaniemy przekierowani wprost do platformy Krajowego Rejestru Zadłużonych. Natomiast bezpośredni link do Krajowego Rejestru Zadłużonych to: krz.ms.gov.pl.

Zdaniem prof. dr. hab. Aleksandra Jerzego Witosza, kierownika Katedry Prawa i Ubezpieczeń Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach, „życzenie odformalizowanej, szybkiej i pozasądowej restrukturyzacji poczeka więc jeszcze na realizację, a u wielu pozostaje tęsknota za rozwiązaniami »covidowymi«”.

– Istotą problemu jest jednak strona informatyczna, a nie sam rejestr, którego idei i założonym funkcjom (informacyjnej, komunikacyjnej, ochronnej, portalu orzeczniczego) można przyklasnąć. Po doprowadzeniu go do stanu optymalnego nie tylko zapewni on sprawne funkcjonowanie postępowań, ale potencjalnie udostępni uczestnikom obrotu nowe możliwości, jak np. wczesnego ostrzegania przed niewypłacalnością. To, czego zabrakło, to zapewnienie alternatywnej, tradycyjnej ścieżki procedowania na wypadek problemów technologicznych. Odwracając znane przysłowie, można jednak z przekonaniem powiedzieć, że obserwujemy „trudne dobrego początki” – konkluduje prof. Witosz.

PODSUMOWANIE

Zgodnie z założeniami autorów projektu nowy system ma mieć przede wszystkim realny wpływ na skrócenie postępowań upadłościowych. Ponadto ma umożliwić przeniesienie wszystkich formalności związanych z procesem do internetu, w zgodzie z wcześniejszymi planami ucyfryzowania działań polskich placówek państwowych. Czy i w jakim zakresie faktycznie ułatwi to przebieg postępowań, okaże się dopiero w dłuższej perspektywie, po dodaniu w systemie nowych funkcjonalności. ■

POLSKI ŁĄD

– korzyści i pułapki opodatkowania biznesu

Rozmowa z **MICHAŁEM WOJTASEM**, doradcą podatkowym.

■ **Polski Łąd zmienił diametralnie nasz system podatkowy. Formy opodatkowania już wybrane. Termin minął. A jak kształtuje się opłacalność podatkowa różnych form prowadzenia działalności? Które spółki dają najniższe opodatkowanie?**

Celem zmian podatkowych w Polskim Łądzie wydaje się nakłonienie przedsiębiorców prowadzących jednoosobową działalność gospodarczą (JDG) i działających w ramach spółek cywilnych lub jawnych do przejścia na spółki osobowe i kapitałowe będące podatnikami CIT. Moim zdaniem głównie dlatego, że takie spółki prowadzą pełną księgowość, każdy zatem wydatek i każde rozliczenie są ewidencjonowane i możliwe do prześledzenia, a finanse tych spółek są publicznie dostępne. Ponadto takie spółki nie są transparentne podatkowo, powodują opodatkowanie wypłaconych do wspólników zysków. Rodzi to z jednej strony pokusę dokonywania do wspólników płatności (świadczeń) innych niż dywidenda, np. wypłata za zarządzanie, najem, świadczenie usług jako podwykonawca czy też – najnowsze – okresowe świadczenia wspólnika wynikające z art. 176 k.s.h. Z drugiej strony na wspólników i spółki czekają pułapki podatkowe w postaci przepisów o cenach transferowych, generalnej klauzuli unikania opodatkowania czy też odroczonej do 2023 r. przepisów o ukrytych dywidendach. Ta ostatnia regulacja ma być przedmiotem kolejnej nowelizacji ustawy o CIT, gdyż została uznana przez Ministerstwo Finansów, pod falą krytyki ze strony biznesu, za wymagającą poprawek.

Wracając do najbardziej obciążonych form działalności – obecnie JDG (spółka cywilna – SC, spółka jawna – sp.j., spółka partnerska – sp.p.) to formy opodatkowane nie tylko liniowym PIT (19%), lecz także składką zdrowotną (4,9%) i daniną solidarnościową (4% powyżej 1 mln zł dochodu), w sumie nawet do 27,9%. To więcej niż efektywna stawka podatkowa wspólnika małej spółki z o.o. (26,3%). W przypadku skali podatkowej trudniej o precyzyjne wyliczenia, gdyż do opodatkowania wchodzi dochody z różnych źródeł, np. pracy, JDG, powołania, zleceń, najmu, praw majątkowych czy pozostałe źródła (np. powtarzalne świadczenia z art. 176 k.s.h.). Niemniej jednak to według skali 17% lub 32% (po przekroczeniu 120 tys. zł), składka zdrowotna (9%) i danina solidarnościowa (4% powyżej 1 mln zł

Fot. Archiwum M. Wojtasa

MICHAŁ WOJTAS

Doradca podatkowy, wspólnik w Kancelarii Wojtas i Zajac Doradcy Podatkowi sp.k. Ekspert w zakresie planowania podatkowego, reorganizacji biznesowych, sukcesji firm rodzinnych. Certyfikowany specjalista TP oraz planowania podatkowego i restrukturyzacji. Autor procedur podatkowych w Lex Navigator Procedury Podatkowe. Pełnomocnik przed organami podatkowymi i sądami administracyjnymi, szkoleniowiec.

dochodu), w skrajnym przypadku opodatkowanie może wynieść aż 45%. To już zdecydowanie więcej niż efektywne opodatkowanie dużej spółki z o.o. (34,4%).

■ **Wracają do łask spółki komandytowe, dlaczego?** Obecnie to jest jedna z niżej opodatkowanych form działalności, ale tylko dla komplementariuszy – osób fizycznych. Tacy podatnicy korzystają bowiem z odliczenia dywidendowego, tzn. od 19% PIT naliczonego od wypłaty

dywidendy mają prawo odliczyć w proporcji do udziału w zysku CIT zapłacony przez spółkę. Niezależnie czy spółka komandytowa jest na małym czy dużym CIT (9% lub 19%), efektywna stawka podatkowa dla wspólnika obejmująca łącznie PIT i CIT nie wyniesie więcej niż 19%. Dodatkowo składka zdrowotna jest zryczałtowana dla wspólników (ok. 560 zł miesięcznie) i nie ma daniny solidarnościowej od wygenerowanego dochodu przez spółkę (jest za to przy zbyciu udziału spółkowego). Dodatkowo dla komandytariuszy – osób fizycznych – fiskus przewidział także ulgę w postaci zwolnienia 50% PIT od 60 tys. opodatkowanej wypłaty dywidendy – odrębnie z każdej spółki komandytowej. W ich przypadku oznacza to dla tej kwoty stawkę PIT w wysokości 9,5% – w konsekwencji w przypadku spółki na małym CIT (9%) efektywne opodatkowanie wyniesie 17,6%.

Dodatkowo należy nadmienić, że w przypadku spółek komandytowych ustawodawca utrzymał oskładkowanie ZUS wspólników – wciąż jakby dalej prowadzili działalność gospodarczą transparentnej spółki.

■ Spółka komandytowo-akcyjna pozwala zaoszczędzić na ZUS. Czy to zatem atrakcyjna podatkowo forma i dla kogo?

Tak, dla tej formy prawnej efektywne obciążenia publiczno-prawne są najniższe – składki ZUS i zdrowotne w stosunku do spółki komandytowej pozwalają na oszczędność ok. 20 tys. zł rocznie u jednego wspólnika. To całkiem sporo. Z drugiej strony wymagania formalne są wyższe, trzeba prowadzić rachunek maklerski dla zdematerializowanych akcji. Zatem to spółka atrakcyjna dla osób nieliczących na system emerytalny lub mających inne podstawy oskładkowania, a także mogących sobie pozwolić na stałą obsługę prawną ze względu nie tylko na podwyższone formalizmy wynikające z odpowiedniego stosowania przepisów o spółkach akcyjnych, lecz przede wszystkim z małej praktyki funkcjonowania w tej formie prawnej.

■ Jak rozumieć nowy podział spółek na transparentne i nietransparentne podatkowo?

To w istocie nowy podział spółek na gruncie podatkowym. Transparentne to te, które nie są podatnikami podatku dochodowego – PIT płacą wspólnicy. Spółki nietransparentne są podatnikami CIT, a wspólnicy opłacają PIT od kapitałów pieniężnych (np. od wypłaty dywidendy). Dla przykładu: gdy w ustawie o PIT lub CIT jest mowa o udziale (akcji) – oznacza to również ogół praw i obowiązków wspólnika w spółce komandytowej, komandytowo-akcyjnej lub spółki jawnej. W pewnych sytuacjach bowiem także spółki jawne mogą stać się nietransparentne (tj. zostać podatnikami CIT), gdy jednym ze wspólników nie będzie osoba fizyczna, a taka spółka nie dokona stosownego raportowania struktury właścicielskiej do organów podatkowych (co jest ewidentną pułapką na wspólników takiej spółki).

■ Jeśli radcowie prawni wybrali zryczałtowany PIT, to jakie stawki i dla których działalności powinny stosować?

Proszę pamiętać, że ryczał to podatek od przychodów, koszty nie są w nim uwzględniane. Radcowie mają kilka stawek do wyboru: 17% dla radców niekorzystających z pomocy merytorycznej (najczęściej radcowie pracujący na zasadach samozatrudnienia dla większych kancelarii), 15% dla zatrudniających innych radców (posiłkujących się pracą merytoryczną innych osób, np. aplikantów, niezależnie od rodzaju umowy), 8,5% dla szkoleń, 8,5%/12,5% (powyżej 100 tys. zł) od wynajmu firmowego majątku, 10% dla sprzedaży nieruchomości i wartości niematerialnych i prawnych (np. praw autorskich, licencji, know-how) oraz 3% dla sprzedaży ruchomych składników majątku firmowego.

■ Estoński CIT dla małych i średnich przedsiębiorstw kiedy się opłaca?

Moim zdaniem w wielu biznesach, w których przynajmniej część zysków będzie reinwestowana i jest odpowiednia struktura przychodów (większość nie jest pasywna) oraz struktura właścicielska (same osoby fizyczne jako wspólnicy). Zdecydowanie opłaca się wspólnikom spółek z o.o., w których występuje strukturalny efekt podwójnego opodatkowania, w tym nowym systemie ryczałtowym opodatkowana jest bowiem przede wszystkim wypłata zysku, a nie cały wypracowany zysk spółki, co powoduje, że efektywne opodatkowanie kwot wypłacanych zysków jest na poziomie 20% dla małych spółek i 25% dla dużych. To mogą być istotne oszczędności. Oczywiście zasad i wyłączeń jest sporo, szczególnie w zakresie świadczeń do wspólników, jak np. ukryte zyski, ale Polski Ład ucywilizował tę formę opodatkowania i sprawił, że zyskuje mocno na atrakcyjności – w istocie bowiem przechodzi się z przepisów podatkowych w całości na przepisy bilansowe. To oznacza, że w wielu przypadkach może dojść do zaprzestania kierowania się przepisami podatkowymi przy planowaniu wydatków lub analizie osiągniętych przychodów.

■ Co oznaczają pojęcia tzw. ukryte dywidendy i racjonalny podatnik?

Ukryte dywidendy to odroczone zasady mające ograniczać chęć wypłacania świadczeń do wspólników w inny sposób niż dywidenda, w szczególności, gdy kalkulacja wynagrodzenia oparta jest na zysku spółki, transakcje ze wspólnikiem są wątpliwe lub nierynkowe bądź spółka wynajmuje od wspólnika składniki majątku. W celu lekkiego złagodzenia efektu opodatkowania takich świadczeń (efekt wynikający z wyłączenia zaliczenia ich do kosztów spółki) ustawodawca przyjął limit, do którego nie miałyby zastosowania te ograniczenia – jeśli kwoty wydatków byłyby niższe niż kwota zysku po ich uwzględnieniu. Tak sformułowane przepisy od razu spowodowały ostrą reakcję biznesu, mają

być skorygowane, gdyż w istocie mogły blokować większość transakcji typowych na rynku, jak na przykład wynajem biura do spółki, którego właścicielem jest wspólnik lub podmiot z nim powiązany.

W zakresie drugiego zagadnienia trzeba wyraźnie powiedzieć, że z przepisów podatkowych coraz bardziej przebiega się nowy paradygmat fiskusa – racjonalnie działający podatnik. Wbrew nazwie chodzi o podatnika, który dąży do maksymalizacji opodatkowania – do czego z kolei dąży fiskus, konsekwentnie zmieniając przepisy podatkowe. Koncepcja racjonalnego podatnika wpleciona jest przede wszystkim w generalną klauzulę unikania opodatkowania (GAAR) od połowy 2016 r. Zgodnie z nią racjonalnie działający podatnik to podatnik postępujący rozsądnie i zgodnie z celami przepisów podatkowych wybierający inny sposób działania niż ten wiążący się z osiągnięciem korzyści podatkowej (jakiegokolwiek, np. zaliczenia wydatku do kosztów podatkowych), która – w ocenie organów podatkowych – byłaby sprzeczna w danych okolicznościach z celem przepisu lub ustawy, a sposób działania byłby (w ich ocenie) sztuczny. W rozumieniu ordynacji podatkowej to rozsądne i zgodne z celami przepisów zachowanie podatnika nie będzie sztuczne, gdy będzie oparte na uzasadnionych przyczynach ekonomicznych (z wyłączeniem oczywiście oszczędności i optymalizacji podatkowych). Koncepcję racjonalnego lub rozsądnego podatnika znajdziemy także w przepisach o schematach podatkowych – owo rozsądne działanie i wybór alternatyw niedających korzyści podatkowych chronią przed zaistnieniem schematu.

■ **Jeśli podatnik wybrał niewłaściwą formę opodatkowania i okaże się, że nie ma do niej prawa, to jakie poniesie konsekwencje, i czy może ich uniknąć?** Zapłaci więcej podatku dochodowego, niż byłoby optymalne. O ile z ryczału pod pewnymi warunkami można wypaść, o tyle wybór skali podatkowej lub podatku liniowego to konsekwencja na cały rok. To samo odnosi się do formy prawnej. Przepisy podatkowe Polskiego Ładu spowodowały wiele problemów przy wyborze, zwłaszcza wskutek wprowadzenia składki zdrowotnej liczonej od dochodu. Niemalże do końca terminu wyboru sposobu opodatkowania nie było interpretacji ZUS czy NFZ. Reforma opodatkowania – dla biznesu zwiększająca poziom opodatkowania – była nieprzygotowana, a wszelkie konsekwencje złego wyboru ponosi podatnik.

Zmianami podatkowymi Polskiego Ładu fiskus kontynuuje zwalczanie bezpiecznych struktur biznesowych, jakimi do początku 2021 r. były spółki komandytowe z komplementariuszami będącymi spółkami z o.o. W nowej odsłonie takie spółki nie dość, że nie mogą być objęte estońskim CIT, to dodatkowo wpadają pod przepisy dotyczące minimalnego podatku. Jest to karny CIT, gdy spółka nie wykaże min. poziomu dochodowości (1%) z działalności operacyjnej,

Spółka komandytowa to obecnie jedna z niżej opodatkowanych form działalności, ale tylko dla komplementariuszy – osób fizycznych. Tacy podatnicy korzystają bowiem z odliczenia dywidendowego, tzn. od 19% PIT naliczonego od wypłaty dywidendy mają prawo odliczyć w proporcji do udziału w zysku CIT zapłacony przez spółkę. Niezależnie czy spółka komandytowa jest na małym czy dużym CIT (9% lub 19%), efektywna stawka podatkowa dla wspólnika obejmująca łącznie PIT i CIT nie wyniesie więcej niż 19%.

ty. innej niż finansowa, lub gdy z takiej działalności osiągnie stratę podatkową. Wówczas będzie musiała zapłacić minimalny podatek m.in. w wysokości 0,4% swoich przychodów z tej aktywnej działalności.

■ **A jeśli podatnik zorientuje się, że forma, którą wybrał, jest dla niego niekorzystna, czy ma jakieś możliwości, aby to zmienić? Czy wchodzi w grę np. zmiana formy organizacyjno-prawnej bądź zmiana roku podatkowego?**

Tak. Jest to możliwe, bardziej w zakresie zmiany formy prawnej niż roku podatkowego. Proszę jednak pamiętać, że zmiana formy prawnej jest już zdarzeniem, które należy wytłumaczyć gospodarczo – co jest elementem obowiązkowej racjonalności ekonomicznej zachowań podatników. Organy bowiem mogą kwestionować unikanie opodatkowania, jeśli uznają, że jedynym celem zmian było osiągnięcie korzyści podatkowej. Co do zmiany roku podatkowego to możliwe jest to tylko dla spółek, ale raczej w kontekście wydłużenia tego roku niż jego skrócenia.

■ **O czym jeszcze chciałby pan powiedzieć radcom prawnym, co im doradzić?**

Podatki stały się tak skomplikowane jak nigdy dotąd. Żeby się w nich poruszać, wymagana jest specjalizacja. Tym radcom, którzy na co dzień z nimi nie mają do czynienia, zalecam współpracę z doradcą podatkowym, i to nie tylko w swojej sprawie, lecz także w sprawach swoich klientów. Na końcu bowiem każdej podejmowanej czynności zazwyczaj jest pewien określony efekt podatkowy. ■

Rozmawiała Wiesława Moczyłowska

OBOWIĄZEK STAWIENICTWA RADCY PRAWNEGO

na wezwanie dziekana, rzecznika dyscyplinarnego i sądu

Samorząd zawodowy radców prawnych uprawniony jest, a zarazem zobligowany, do sprawowania pieczy nad należytym wykonywaniem zawodu przez radców prawnych. Aby móc tę pieczę sprawować, musi mieć możliwość wysłuchania radcy prawnego, co należy poprzedzić odpowiednim wezwaniem.

LESZEK KORCZAK

zastępca przewodniczącego
Wyższego Sądu
Dyscyplinarnego, Wiceprezes
KRRP w latach 2016–2020
Fot. Archiwum KIRP

Kodeks Etyki Radcy Prawnego w art. 62 ust. 1 wprowadza ogólny wymóg współdziałania radców prawnych z samorządem: „Radca prawny obowiązany jest współdziałać z organami samorządu radców prawnych w sprawach związanych z jego funkcjonowaniem i zadaniami oraz w sprawach wykonywania zawodu i przestrzegania kodeksu”. W ustępie drugim powoływanego artykułu sformułowano obowiązek stawiennictwa na wezwanie dziekana, wicedziekana, rzecznika dyscyplinarnego i jego zastępców, sądu dyscyplinarnego i wizytatorów, w ustępie trzecim zamieszczono obowiązek złożenia wyjaśnień w wyznaczonym terminie. Powoływany ust. 2 dotyczący stawiennictwa brzmi następująco: „Radca prawny wezwany przez dziekana, wicedziekana, rzecznika dyscyplinarnego lub jego zastępcę, sąd dyscyplinarny, a także wizytatorów, obowiązany jest stawić się w wyznaczonym terminie, a w razie zaistnienia przeszkody usprawiedliwić niestawiennictwo”. Pozostaniemy w tym artykule przy wezwaniu dziekana, rzecznika dyscyplinarnego i sądu.

NIESTAWIENICTWO NIE WSTRZYMUJE ROZPOZNANIA SPRAWY

Zasady wzywania przez wymienione podmioty nie są jednolite: w przypadku sądu i rzecznika dyscyplinarnego są one nierozdzielnie związane z procedurą postępowania dyscyplinarnego, w przypadku zaś dziekana w zasadzie pozostaje jedynie uregulowanie z KERP.

W przypadku wezwania rzecznika i sądu dyscyplinarnego zastosowanie będą miały przede wszystkim uregulowania ustawy o radcach prawnych, a konkretnie art. 68³. Przy czym należy zaznaczyć, że przedmiotowy przepis

odnosi się do radcy prawnego, którego dotyczy postępowanie, a nie radcy prawnego wezwanego w charakterze świadka. Zgodnie z ust. 2 przywołanego przepisu „niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy na rozprawę, posiedzenie lub na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego nie wstrzymuje rozpoznania sprawy lub przeprowadzenia czynności, chyba że należycie usprawiedliwią oni swoją nieobecność, jednocześnie wnosząc o odroczenie lub przerwaniu rozprawy lub posiedzenia lub o nieprzeprowadzenie czynności przed rzecznikiem, albo sąd dyscyplinarny lub rzecznik dyscyplinarny z ważnych przyczyn uzna ich obecność za konieczną”. Po zestawieniu przedmiotowego przepisu z art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego dla radcy prawnego wynikają następujące konsekwencje. Po pierwsze radca prawny ma obowiązek stawić się na takowe wezwanie, po drugie brak jego stawiennictwa nie wstrzymuje rozpoznania sprawy, po trzecie, chcąc uczestniczyć w danej czynności procesowej, winien należycie usprawiedliwić swą nieobecność, jednocześnie wnosząc odpowiedni wniosek do sądu lub rzecznika (o odroczenie rozprawy bądź nieprzeprowadzenie bez niego czynności procesowej).

Z powyższego jednoznacznie wynika, że winno być to usprawiedliwienie uprzednie. Oczywiście można sobie wyobrazić losowe sytuacje, w których nie będzie to możliwe – na przykład nagłe i istotne pogorszenie stanu zdrowia na kilka dni przed rozprawą, które nie pozwala na dokonanie uprzedniego usprawiedliwienia. Jednakże usprawiedliwienie nieobecności winno następować przed wyznaczonym terminem. Konieczność usprawiedliwienia przed terminem czynności została potwierdzona przez orzecznictwo. Orzeczeniem z 28 września 2021 r. (WO 195/20) Wyższy Sąd Dyscyplinarny rozpatrywał zarzut odwoławczy polegający na tym, że w dniu orzekania przez okręgowy sąd dyscyplinarny obwiniony był chory i dysponował stosownym zwolnieniem lekarskim, które przedłożył jednakże dopiero do złożonego odwołania. Wydając orzeczenie, WSD stwierdził: „Obwiniony do odwołania od orzeczenia OSD

[...] z dnia 22 czerwca 2020 r. przedłożył dwa zaświadczenia lekarskie wystawione przez tego samego lekarza sądowego w dniu 16.06.2020 r. oraz w dniu 15.07.2020 r., z których wynika, że obwiniony w okresie odpowiednio: od 27.05.2020 r. do 31.07.2020 r. oraz od 10.07.2020 r. do 31.08.2020 r. nie może się stawić na wszystkie wezwania do sądów z powodu choroby, niemniej jednak zaświadczenie to na etapie postępowania przed OSD [...] nie zostało przez obwinionego przedłożone, stąd należy z całą stanowczością stwierdzić, iż obwiniony nie usprawiedliwił w sposób należyty swojej nieobecności na rozprawie, zatem wobec faktu, iż udział obwinionego na rozprawie nie był obligatoryjny (obwiniony miał tu prawo, a nie obowiązek), rozprawa dyscyplinarna w sposób prawidłowy prowadzona była przez OSD [...] pod jego nieobecność”.

Powyższe w zasadzie przesądza, że co do zasady oprócz stosownego usprawiedliwienia nieobecności należy dołożyć starań, aby dotarło ono do sądu lub rzecznika przed wyznaczoną rozprawą czy czynnością.

ZWYKŁE ZAŚWIADCZENIE LEKARSKIE

Przesłanki usprawiedliwienia nieobecności znajdują się w art. 68³ ust. 5 ustawy o radcach prawnych – zgodnie z przywołanym przepisem radca prawny jest zobligowany do „wskazania i uprawdopodobnienia wyjątkowych przyczyn, zaś w przypadku choroby – przedstawienia zaświadczenia lekarskiego potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie”. Powyższe oznacza, że w przypadkach losowych niezwiązanych z chorobą należy wskazać i uprawdopodobnić wyjątkowe przyczyny. Oceny powyższego będzie dokonywał sąd – weryfikacja jego oceny nastąpi przy rozpatrywaniu zarzutów odwoławczych polegających na naruszeniu prawa do obrony.

W przypadku choroby konieczne jest przedłożenie zwolnienia lekarskiego. Jednakże inaczej niż w przypadku Kodeksu postępowania karnego nie będzie konieczne zwolnienie od lekarza sądowego. Zgodnie z poglądem zawartym w komentarzu do Kodeksu Etyki Radcy Prawnego (C.H.Beck, wyd. 2, red. T. Scheffler, s. 363) „z uwagi na okoliczność, że kwestia usprawiedliwienia nieobecności radcy prawnego [...] została uregulowana w ustawie o radcach prawnych, nie ma w tym zakresie zastosowania art. 117 § 2a k.p.k. stanowiący, że: »usprawiedliwienie niestawiennictwa z powodu choroby oskarżonych, świadków, obrońców, pełnomocników i innych uczestników postępowania, których obecność była obowiązkowa [...], wymaga przedstawienia zaświadczenia potwierdzającego niemożność stawienia się na wezwanie lub zawiadomienie organu prowadzącego postępowanie, wystawionego przez lekarza sądowego«. Powyższe oznacza, że w przypadku choroby obwinionego radcy prawnego lub jego obrońcy wystarcza

zwykłe zaświadczenie lekarskie bez potrzeby udawania się do lekarza sądowego”.

W przypadku wezwania przez dziekana zastosowanie będzie miał art. 62 ust. 2 Kodeksu Etyki Radcy Prawnego oraz art. 8 ust. 3 ustawy o radcach prawnych. Z przepisu ustawowego wynika, że radca prawny ma obowiązek podania swojego adresu oraz zawiadamiania o każdej jego zmianie. Pisma w postępowaniach prowadzonych na podstawie ustawy wysła się, ze skutkiem doręczenia, na adres dla doręczeń, który radca prawny podał izbie. Jak widać z powyższego, w przypadku wezwania przez dziekana w związku z prowadzonym postępowaniem ugodowym czy medycyjnym, będących następstwem obowiązków ciążących na radcach prawnych wynikających z art. 55 i 56 KERP (spory pomiędzy radcami oraz przyjęcie przez radcę prawnego pełnomocnictwa przeciwko radcy prawemu), aby móc wymagać należytego usprawiedliwienia przez radcę, należy mu najpierw skutecznie doręczyć wezwanie. Natomiast w przypadku wezwania poprzedzającego udzielenie ostrzeżenia dziekańskiego korzystało będzie już ono z tak zwanej fikcji doręczenia pod warunkiem wysłania korespondencji pod podany przez radcę prawnego do izby adres.

Co do wymogu należytego usprawiedliwienia w przypadku wezwania przez dziekana w oparciu o art. 62 ust. 2 KERP należy także przyjąć, że winno ono nastąpić przed wyznaczonym terminem, a jeżeli do tego nie dojdzie – to radca prawny, usprawiedliwiając swoją nieobecność, powinien wykazać także przyczyny, dla których nie uprzedził dziekana o niemożności zadośćuczynienia wezwaniu.

ODPOWIEDZIALNOŚĆ DYSCYPLINARNA

Należy pamiętać, że nieusprawiedliwione niestawiennictwo na wezwanie w trybie art. 62 ust. 2 KERP czy też art. 68³ ustawy o radcach prawnych stanowi samodzielną podstawę do odpowiedzialności dyscyplinarnej. Przykładowo należy tu wskazać orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 27 listopada 2019 r. (WO 185/19): „Niestawienie się przez obwinionego radcę prawnego na wezwanie rzecznika dyscyplinarnego bez usprawiedliwienia powodu nieobecności jest deliktem dyscyplinarnym”, czy też orzeczenie Wyższego Sądu Dyscyplinarnego z 16 kwietnia 2013 (WO 18/13), gdzie WSD uznał za przewinienie dyscyplinarne zachowanie radcy prawnego, który „pomimo wezwania nie stawił się na rozprawie przed OSD [...] i nie przedstawił usprawiedliwienia swej nieobecności”.

Podsumowując, radcowie prawni, mając obowiązek stawiania się na wezwanie dziekana, rzecznika czy sądu dyscyplinarnego, muszą liczyć się z tym, że wezwanie zostanie wysłane na adres podany przez nich w okręgowej izbie, w przypadku braku możliwości przybycia muszą uprzednio zawiadomić o swojej nieobecności przed wyznaczonym terminem, a w przypadku choroby winni przedstawić zaświadczenie lekarskie. ■

Fot. Adobe Stock

Z PRAC PARLAMENTU

Przegląd najważniejszych zmian w ustawodawstwie ostatnich dwóch miesięcy.

W KOMISJACH

zba rozpoczęła prace nad rządowym projektem ustawy o zmianie niektórych ustaw w celu przeciwdziałania lichwie (druk sejmowy nr 1911). Zgodnie z uzasadnieniem chodzi o podjęcie kompleksowych i skoordynowanych działań ukierunkowanych na zlikwidowanie zjawiska udzielania pożyczek o charakterze lichwiarskim. Wśród najważniejszych rozwiązań projekt proponuje m.in. wprowadzenie wzoru określającego maksymalną wysokość kosztów pozaodsetkowych dla osób biorących pożyczkę pieniężną czy obniżenie górnego limitu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. Ograniczenia te uniemożliwią firmom pożyczkowym nakładanie na klientów nieuzasadnionych kosztów. Przy zaciąganiu tzw. chwilówek, czyli krótkoterminowych pożyczek na niewielkie kwoty, limit dodatkowych opłat będzie ograniczony do 20% kwoty pożyczki w skali roku. Projekt budzi kontrowersje szczególnie w środowiskach zrzeszających instytucje kredytowe i korporacje finansowe. Projekt został notyfikowany Komisji Europejskiej i przez wyznaczony okres tzw. stand still (do 28 marca) odroczono jego przyjęcie. ■

Posłowie kontynuują prace nad projektami dotyczącymi wprowadzenia instytucji sądów pokoju (druki sejmowe nr: 1371, 1760, 1761, 1762, 1763 i 1763-A). Projekty zostały skierowane do podkomisji nadzwyczajnej, która przeprowadziła debatę ogólną. W toku debaty podkomisja uznała, że projektem wiodącym będzie projekt przygotowany przez Prezydenta RP. Sędziowie pokoju byłiby wybierani w wyborach powszechnych, a sądy pokoju miałyby się zajmować rozstrzyganiem głównie spraw o wykroczenia oraz o wybrane występki, gdy wartość szkody nie przekracza równowartości 10 tys. zł, a także miałyby rozpatrywać też część spraw cywilnych. Przedłożone projekty ustaw budzą wątpliwości co do zgodności z ustawą zasadniczą, w szczególności w aspekcie dopuszczalności sprawowania wymiaru sprawiedliwości przez osoby niebędące sędziami w znaczeniu konstytucyjnym. ■

Jeszcze w marcu 2021 r. zapowiadane były prace nad pięcioma projektami ustaw (druki sejmowe nr: 2011, 2012, 2013, 2049 i 2050), dotyczącymi zmian

w sądownictwie dyscyplinarnym sędziów i innych zawodów prawniczych oraz likwidacji Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego. Zgłoszone projekty ustaw w sposób odmienny próbują uregulować kwestie będące osią sporu na linii Rzeczpospolita Polska–Unia Europejska. Wiele z rozwiązań zaproponowanych w projektach budzi wątpliwości co do zgodności z ustawą zasadniczą, a także nie rozwiązuje wszystkich kwestii podejmowanych w wyrokach przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej, a dotyczących zasad organizacji wymiaru sprawiedliwości w Polsce. ■

Sejm rozpoczął prace nad rządowym projektem ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (druk sejmowy nr 2027). Projekt dotyczy zmiany przepisów w zakresie spraw rozpoznawanych

w trybie konwencji dotyczącej cywilnych aspektów uprowadzenia dziecka za granicę, sporządzonej w Hadze 25 października 1980 r. (tzw. konwencja haska). Zmiany polegają na wprowadzeniu obligatoryjnego wstrzymania z urzędu wykonania prawomocnego postanowienia sądu nakazującego w określonym terminie zapewnienie powrotu dziecka do państwa miejsca stałego pobytu w razie wniesienia skargi kasacyjnej. Projekt ma zapobiegać niweczeniu celu kierowania skarg kasacyjnych przez uprawnione podmioty w sprawach o odebranie osoby podlegającej władzy rodzicielskiej lub pozostającej pod opieką prowadzonych na podstawie konwencji haskiej poprzez wykonanie orzeczenia nakazującego zapewnienie powrotu dziecka do państwa miejsca jego stałego pobytu przed upływem terminu do wniesienia skargi kasacyjnej. ■

UCHWALONE USTAWY

Sejm uchwalił ustawę o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw (pierwotny druk sejmowy nr 1515), której głównym elementem jest wprowadzenie do polskiego systemu regulacji prawa holdingowego. Obejmuje ono relacje między spółką dominującą a spółkami zależnymi, ma także na celu uwzględnienie interesu wierzycieli, członków organów, a także drobnych wspólników lub akcjonariuszy spółki zależnej. Niestety zgłoszone w ramach konsultacji publicznych uwagi Ośrodka Badań, Studiów i Legislacji Krajowej Rady Radców Prawnych KRRP nie zostały w przeważającej mierze zrealizowane przez projektodawców. Dodatkowo w III czytaniu Sejm przyjął poprawki do projektu zdecydowanie wykraczające poza zakres przedłożenia pierwotnego, a dotyczące zmian w programie Polski Ład, m.in.

Fot. Adobe Stock

modyfikujące zasady ustalania dochodu przez przedsiębiorców dla celów składki zdrowotnej. Pozostałe poprawki wprowadzone do projektu zmieniły m.in. ustawę o działach administracji rządowej, zwiększając zakres zadań ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego. Ustawę rozpatruje w tej chwili Senat. ■

WESZŁY W ŻYCIE

Od 26 lutego 2022 r. obowiązują zmiany wprowadzone ustawą z 27 stycznia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. z 2022 r. poz. 366). To kolejna nowelizacja dotycząca postępowania egzekucyjnego z inwentarza i przedmiotów należących do rolnika przyjęta przez parlament. Projekt został wniesiony z inicjatywy Senatu. Celem ustawy jest uzupełnienie uchwalonej w grudniu 2021 r. nowelizacji, która z rozporządzenia na poziom ustawy przeniosła ochronę rolników prowadzących gospodarstwo rolne w przypadku egzekucji komorniczej z należącego do nich majątku. Sejm dodał do przyjętych przepisów przewidujących wyłączenie spod egzekucji m.in. zwierząt, rzeczy ruchomych, budynków i gruntów niezbędnych do hodowli i produkcji roślinnej zastrzeżenie, że nie są one stosowane

Fot. Adobe Stock

w razie równoczesnego skierowania egzekucji do wszystkich nieruchomości wchodzących w skład gospodarstwa rolnego. Rozwiązanie to pozwoli uniknąć sytuacji, w której banki na skutek braku możliwości właściwego zabezpieczenia odmawiałyby udzielania kredytów rolnikom. ■

Łukasz Nykiel

BARIERY PRAWNE SZTUCZNEJ INTELIGENCJI

W pewien sposób modnie jest mówić, że prawo nie nadąza za technologią – zwykle sformułowanie to występuje w kontekście internetu, ale tym bardziej sztucznej inteligencji, deep learning i innych trudnych słów. Rozważmy, jakie przeszkody mogą powodować utrudnienia w naszej relacji z przyszłością.

TOMASZ PALAK

radca prawny, prelegent, autor artykułów na <http://tomaszpalak.pl> i w prasie. Pięciokrotnie na podium konferencji *I love marketing*, występował również na Infoshare, TEDx Fuckup Nights i w licznych innych wydarzeniach. Wykładowca WSB, WSAiB, WSEI i UTH
Fot. Grzegorz Giziński

Przyszłością, która niepostrzeżenie staje się tu i teraz. To zresztą jedno z głównych wyzwań – lubimy oczekiwać na jej nadchodzenie i omijać to, jak dyskretnie i stopniowo nas otacza. Inna bariera to naturalne dla każdego eksperckiego zawodu twierdzenie w rodzaju „akurat w naszej branży wymagana wiedza jest na tyle specyficzna, że ciężko będzie tu nas zastąpić”. I tak mówią wszystkie branże – akurat w naszej! Te wątpliwości trafnie rozwiewa książka „Przyszłość zawodów. Jak technologia zmieni pracę ekspertów”, której autorami są Richard Susskind i Daniel Susskind. My natomiast skupmy się na barierach wynikających nie tyle z naszych ludzkich cech, ile samej treści prawa...

...A MOŻE JEGO BRAKU?

No właśnie – podstawowym ryzykiem związanym z oswojeniem sztucznej inteligencji i jej prawnym obudowywaniem jest po prostu fakt, że to drugie po prostu nie istnieje. Jesteśmy zmuszeni poruszać się w pustce, co wiąże się z różnymi rozwiązaniami tymczasowymi. W ich przypadku z kolei zagrożenia zawsze są dwa – po pierwsze, każda improwizacja bez procedur to ryzyko popełnienia błędów. Po drugie – nieraz rozwiązanie chwilowe i prowizoryczne staje się podstawą do dalszych i wbrew woli twórcy staje się rozwiązaniem trwałym. Widać to choćby po historii e-maila czy HTTP.

Jak ma wyglądać relacja sztucznej inteligencji na przykład z danymi osobowymi? Czy ćwicząc model, podajemy te dane? Bo efekt prac chyba nie będzie ich zawierał? To tylko przykładowy – i wcale nie najtrudniejszy – łańcuch skojarzeniowych pytań. Można by je mnożyć lub po prostu zahaczyć o zupełnie inny zakres – jak choćby relacja efektów prac sztucznej inteligencji i prawa autorskiego.

Tu jednak zamiast scenariusza „prawnie nic nie ma” bardziej przydatny będzie kolejny.

TROCHĘ JEST

Sytuacja sprowadza się właśnie do tego, w czym jako prawnicy niejednokrotnie jesteśmy przez okoliczności zmuszeni się specjalizować – teoretycznie przepisów pasujących do określonej sytuacji nie ma, ale... jej uregulowanie da się w jakiś sposób „wysnuć” z innych. Albo podpiąć pod już istniejące, choć dobrze wiemy, że na etapie powstawania nie uwzględniały określonej sytuacji.

Tak dzieje się choćby w tej chwili z przepisami dotyczącymi kryptoreklamy – z pewnością w momencie powstawania nie uwzględniały nieoznaczonych treści promocyjnych u influencerów na Instagramie, ale obecnie przez opartą na nich inicjatywę UOKiK przeżywają drugą młodość. Albo z poruszonym już wcześniej tematem sztucznej inteligencji i prawa autorskiego.

Pomijając może Chiny, w których część orzecznictwa uznała inaczej – istniejące póki co w większości krajów regulacje zakładają, że prawo autorskie należy się jako twórcy człowiekowi, a nie maszynie. Naturalnie rodzi to problem w przypadku wytworów – nie utworów – powstających coraz częściej przy wsparciu technologii. Lub nawet nie „przy wsparciu”, tylko całkowicie poprzez technologię. To nie tylko problem, ale wręcz niebezpieczna pokusa – fałszywego przypisywania autorstwa wytworów człowiekowi i tworzenia z nich utworów po to, by były objęte ochroną wynikającą z prawa autorskiego.

Z odsieczą może jednak przybyć „stara” i „nieaktualna” ustawa, taka jak nasza z roku 1994. Nagle może okazać się, że przykładowo przepisy o prawach autorskich osobistych i pierwszej publikacji utworu – które przecież nie powstawały w erze narzędzi pokroju sztucznej inteligencji – staną się pożyteczne „od innej strony”. Mogą przecież choćby podpowiadać określenie granicy, od której autor samodzielnie wyznaczać będzie swoją relację ze swoim – nie swoim efektem prac.

Sytuacja, w której pozornie, na pierwszy rzut oka regulacji nie ma wcale, wydaje się być najczęstsza. Omówiony scenariusz kompletnego i całkowitego braku regulacji to jednak z reguły efekt niepodpinania ich choćby miejscami na siłę – a kreatywności naszej branży w tym zakresie nie powinno braknąć. Z czasem jednak – miejmy nadzieję – coraz częstszym scenariuszem będzie trzeci. Ten, w którym prawo regulujące dany zakres po prostu jest.

PRAWNA OBUDOWA OD A DO Z

Wciąż jednak na moment tworzenia tego artykułu trudno będzie o konkretne, „twarde” prawo. Warta lektury jest unijna biała księga w sprawie sztucznej inteligencji – pozwala orientować się w zakresie tendencji i kierunków, w jakie zapewne będziemy się wybierać. Temat praw autorskich do wytworów sztucznej inteligencji naturalnie również się tam pojawia, ale to tylko przykład.

Fot. Adobe Stock

Parlament Europejski trafnie podnosi powiązanie sztucznej inteligencji z wieloma zakresami naszego życia i równolegle pracuje nad kilkoma z nich. Warte zwrócenia uwagi są choćby wojskowość (dla której wagę technologii pokazuje obecna wojna na Ukrainie) czy edukacja i kultura. Związek widać też z Europejskim Zielonym Ładem czy odnośnie do europejskiej strategii w zakresie danych – w każdej z projektowanych regulacji PE trafnie dąży do minimalizacji barier prawnych, jakie mogłyby utrudniać praktyczne użycie w nich nowoczesnych technologii.

A barier nie brakuje. Choć z naszego punktu widzenia może lepiej określać je wyzwaniem.

PODSUMOWANIE

Sztuczna inteligencja zmagą się z wyzwaniami, czyli barierami prawnymi. Podzielić je będzie można na trzy scenariusze – absolutny brak regulacji, regulacje z innych czasów przypasowane do nowych problemów i oczywiście happy end i uregulowanie problematyki w całości. Póki co o tym happy endzie mowy być nie może i jesteśmy na przykład w Unii Europejskiej na etapie odpowiedniego regulowania poszczególnych „wepchnięć” się sztucznej inteligencji w daną branżę.

Jesteśmy zatem co do barier prawnych najczęściej w miejscu „podpinania”, aby uniknąć „absolutnego braku”. I jest to dobry moment na pamiętanie o innych, pierwotnych względem prawnych barierach – niezauważeniu, że sztuczna inteligencja wchodzi w nasze życie tu i teraz. I twierdzeniu, że akurat nasza praca jest na tyle specyficzna, że bez możliwości wspierania w ten sposób.

Albo dobry moment na niepiewielanie mitów? Na przykład o braku empatii sztucznej inteligencji? We wspomnianej wcześniej książce pojawia się twierdzenie, że lekarz przerywa wypowiedź swojemu pacjentowi po 18 sekundach, a prawnik dziwi się, że lekarz czekał tak długo. Kształcimy swoje umiejętności w tym, w czym maszyna dogoni nas najpóźniej. ■

KRAJOWA IZBA
RADCÓW PRAWNYCH

40

LAT
SAMORZĄDU RADCÓW
PRAWNYCH 1982-2022

XIV EDYCJA KONKURSU KRYSZTAŁOWE SERCE RADCY PRAWNEGO

Harmonogram:

- Zgłaszanie kandydatur do XIV edycji Konkursu – **1 kwietnia–29 kwietnia 2022 r.**
- Weryfikacja zgłoszeń przez Kapitułę Konkursu – **2 maja–13 maja 2022 r.**
- Ogłoszenie nominowanych i start głosowania – **16 maja 2022 r.**
- Zakończenie głosowania internetowego – **29 maja 2022 r.**
- Rozstrzygnięcie Konkursu i uroczysta Gala wręczenia nagród – **3 czerwca 2022 r.**

Więcej informacji o konkursie na stronie:

www.krysztaloweserce.kirp.pl

O EKONOMII SANKCJI

Nie muszę tłumaczyć, że nasza pamięć na zawsze została już naznaczona wojną, jaka trwa tuż przy polskiej granicy. Poza stratami ludzkimi każdy konflikt zbrojny prowadzi państwo, które zostało nim dotknięte, do utraty bogactwa. Czy jednak agresor może zostać „ukarany” przez społeczność międzynarodową w drodze nałożonych na niego sankcji?
Czy sankcje gospodarcze mogą wpłynąć na zmianę jego postępowania?

JAROSŁAW BEŁDOWSKI

prezes Zarządu Polskiego Stowarzyszenia Ekonomicznej Analizy Prawa, pracownik naukowy Szkoły Głównej Handlowej
Fot. Archiwum

Zacznijmy jednak od obalenia mitu, że wojna może przynieść pozytywne skutki gospodarcze dla państwa, na którego terenie się toczy (przyjmijmy, że nie otrzyma ono w przyszłości reparacji wojennych). Najczęściej w ekonomii używa się do tego przykładu z wybitą szybą w piekarni. Właściciel będzie musiał zamówić u szklarza jej wprawienie (to nieuniknione, by kontynuować działalność gospodarczą), a to przecież przyczyni się do pobudzenia gospodarki, ponieważ szklarz będzie musiał zamówić szkło w hucie, otrzyma wynagrodzenie i pewnie je wyda na konsumpcję lub inwestycje. Nic bardziej mylnego. Z tym mitem już dawno temu rozprawił się wielki ekonomista francuski Frédéric Bastiat (1801–1850). Wskazał on bowiem, że w teź sytuacji nie dostrzega się tego, co jest niewidoczne, tzn. że „piekarz” mógłby wydać swoje pieniądze w inny sposób niż na wprawienie wybitej szyby i w ten sposób także pobudzić gospodarkę. Można by też powiedzieć, że gdyby mit rozbitej szyby był prawdziwy, to jednym z najskuteczniejszych sposobów na pobudzenie wzrostu gospodarczego kraju byłoby toczenie na jego terenie wojny, co jest niedorzeczne.

Skupmy się jednak na sankcjach gospodarczych, które mogą zostać nałożone na agresora, i ich skuteczności. W mediach niemal codziennie dowiadujemy się, że pojawiają się coraz to nowe propozycje. Wiemy, że niektóre z banków rosyjskich i białoruskich wykluczone zostały między innymi z międzynarodowego systemu rozliczeń międzybankowych (SWIFT), a także że zakazane jest udzielanie kredytów przez banki dla osób i firm objętych sankcjami. Zasadniczo wiodącą rolę w tych działaniach mają Stany Zjednoczone i Unia Europejska. Historia sankcji gospodarczych nakładanych

Fot. Adobe Stock

w ostatnich 50 latach jednak uczy, że nie tak wcale łatwo wymusić zmianę postępowania agresora. Zresztą bardzo trudno też wskazać, czy zmiana takiego postępowania wynika wprost z nałożonych sankcji, czy też innych czynników.

Jednakże skuteczność sankcji w nowożytnej historii udało się tak naprawdę tylko raz pozytywnie zweryfikować. Chodzi o rok 1956 r., kiedy rząd egipski dokonał nacjonalizacji Kanału Sueskiego, co spotkało się z gwałtowną reakcją francuską i brytyjską. Zapowiedź jednak pozbycia się przez Stany Zjednoczone obligacji rozliczanych w funkcji brytyjskiej, a także zablokowania dostępu do kredytów z Międzynarodowego Funduszu Walutowego szybko wyperswadowała Wielkiej Brytanii i Francji przeprowadzenie akcji zbrojnej mającej na celu przywrócenie dawnego porządku. „Kłótnia” ta miała jednak miejsce w rodzinie krajów zachodnich.

Warto więc nie popadać w entuzjazm, że to, co się dzieje obecnie, będzie skuteczne w krótkim terminie. Dyktatury mają bowiem wielką zdolność do trwania. Należy się więc skupić na własnym podwórku. Konia z rzędem temu, kto wskaże w Kodeksie karnym sankcję karną dla tego, kto złamie sankcję w Polsce. Unia Europejska nie ma tu nic do tego, bo prawo karne jest domeną ustawodawcy krajowego. Może więc lepiej zastanówmy się, jaka jest kara za naruszenie w Polsce sankcji gospodarczych. Ostracyzm nie zawsze jest skuteczną formą dyscyplinującą postępowanie.

PS Jeszcze parę tygodni temu postanowiłem, że uczczę rocznicę 200. wydania „Radcy Prawnego” podsumowaniem tekstów, które miałem okazję opublikować na jego łamach. Ten tekst będzie musiał jednak poczekać. Gratuluję Redakcji i czekam na następną jubileusz! ■

NIE MA NIC DOBREGO W WOJNIE.

Z wyjątkiem jej końca¹

Dawno, dawno temu, zgodnie z przepisami prawa międzynarodowego, każde państwo miało prawo do prowadzenia wojny. W myśl postanowień Karty Narodów Zjednoczonych zakazano stosowania tego prawa i żadne państwo nie może już grozić wojną ani za pomocą wojny rozwiązywać sporów. Dopuszczane są jedynie dwie możliwości prowadzenia wojny – obrona oraz zobowiązanie do działań wojennych decyzją Rady Bezpieczeństwa ONZ.

**EWA
URBANOWICZ**

radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Lublinie
Fot. Archiwum

Jesteśmy świadkami, jak z dnia na dzień zmienia się rzeczywistość, którą znamy. Wojna. Odejście od stanu pokoju między dwoma państwami i przejście do zorganizowanej walki. Napaść zbrojna. Agresja. Działania wojenne Rosji przeciwko Ukrainie bez wątpienia nie spełniają żadnych przesłanek prawnych co do możliwości prowadzenia wojny. Są jednoznacznie bezprawne.

Od 24 lutego pomagamy, jak możemy, wciąż mając nadzieję, że wojna będzie toczona zgodnie z tzw. prawem wojennym – zbiorem norm prawa międzynarodowego, którego celem jest humanitaryzacja środków prowadzenia wojny i łagodzenie jej skutków. Każdego dnia przekonujemy się, jak dalece rzeczywistość odbiega od naszych oczekiwań. Nie możemy oderwać się od telefonów, wiadomości w internecie. Na portalach społecznościowych jesteśmy zalewani niezliczonymi filmikami i memami o wojnie. Boimy się i martwimy o przyszłość. Ale jedno jest pewne w tych niepewnych czasach. Wojnę medialną zdecydowanie wygrywa Ukraina. Tylko trzeba korzystać ze sprawdzonych i wiarygodnych mediów.

Już od pierwszego dnia pojawiło się sporo nieścisłych lub nieprawdziwych informacji. Komunikaty, które przedstawiają media rosyjskie, to propaganda w najczystszej postaci. W nagraniu z 27 lutego przywódca Ługańskiej Republiki Narodowej opowiada: „Witają nas jak wyzwolicieli. Uśmiech, radość, ludzie nie mogą ukryć łez i radości”. Dodaje, że zarówno starsi, jak i młodszy mieszkańcy Ukrainy cieszą się, że Rosjanie wreszcie wrócili, a „ukraińscy nacjonalisci uciekają”. Czy ktoś jeszcze wierzy, że Putin walczy

z „nazistami i narkomanami” i dlatego bombarduje domy, szkoły i placówki zdrowia oraz każe strzelać do cywilów? Może niektórzy Rosjanie, a i tych wierzących w Putina jest coraz mniej.

Każdego dnia widzimy, jak świat odwraca się od Rosji. Obserwujemy bohaterskiego prezydenta Ukrainy, który nie chce opuścić Kijowa. „Potrzebuję amunicji, nie podwózki” – odpowiedział na amerykańską propozycję opuszczenia Ukrainy. Te słowa już przeszły do historii.

Co więcej, Ukraina uruchomiła infolinię dla rodzin rosyjskich żołnierzy. W miastach do niewoli trafiają młodzi mężczyźni z poboru, którzy nawet nie mieli świadomości, że zostali wysłani na wojnę. Na infolinię dzwonią rosyjskie matki, które również nie miały o tym pojęcia. „Mamo, zabierz mnie stąd. Zabijamy tu cywilów” – to słowa rosyjskiego żołnierza. Władze Ukrainy zapowiedziały, że oddadzą matkom ich synów, ale muszą po nich przyjechać do Kijowa. Ukraińskie Ministerstwo Obrony uruchomiło nawet portal, na którym publikowane są zdjęcia rosyjskich jeńców, żeby szybciej i łatwiej mogli zostać odnalezieni przez swoje rodziny. I może to również rodzaj pewnej propagandy, ukraińskie *public relations*, ale bardzo wzrusza. Pokazuje prawdziwe człowieczeństwo walczących w obronie swojego kraju obywateli Ukrainy.

To chyba pierwsza taka wojna, którą możemy śledzić w mediach niemal minuta po minucie. Prezydent Ukrainy w swoich wystąpieniach zarówno publicznych, jak i prywatnych sprawił, że cały świat uwierzył, iż można się przeciwstawić Putinowi. Ale obecnie, w dacie powstania tego felietonu, wojna nadal trwa. Rosja łamie wszelkie przepisy międzynarodowego prawa wojennego, a Międzynarodowy Trybunał Karny w Hadze już wszczął śledztwo w tej sprawie. Jak powiedział John F. Kennedy, „ludzkość musi położyć kres wojnie, bo inaczej wojna położy kres ludzkości”. Obyśmy jak najszybciej doczekali jej końca. ■

¹Abraham Lincoln (1809–1865) – 16. prezydent USA.

KORYTARZE ŚMIERCI

Mija 14. dzień od rozpoczęcia inwazji Rosji na Ukrainę. Do Europy powrócił koszmar wojny. Putinowska Rosja od miesięcy gromadziła sprzęt i wojska. Pod pretekstem przeprowadzania wspólnych manewrów rosyjskie czołgi i wozy opancerzone wjechały na podporządkowaną sobie bezgranicznie Białoruś. Rosjanie razem z armią białoruską przygotowywali się do uderzenia. Amerykański wywiad ostrzegał, że to nie są ćwiczenia. A my nie wierzyliśmy, że wejdą. Nie wierzyła Europa, nie wierzyli też mieszkańcy Ukrainy, chociaż tam wojna z Rosją trwa od 2014 r.

TOMASZ DZIAŁYŃSKI

radca prawny, rzecznik
prasowy OIRP w Poznaniu
Fot. Tomek Tomkowiak

Poranne wiadomości 24 lutego 2022 r. wryły się w pamięć historii tak, jak kiedyś 1 września 1939 r. Czy to już początek kolejnego konfliktu globalnego?

Zmienia się nasze spojrzenie na to, co ważne. Ten felieton miał być na zupełnie inny temat. Ale czyż można przejść do porządku nad dramatem broniącej się Ukrainy?

Polacy na oczach całego świata wspaniale zdają najtrudniejszy od lat egzamin solidarności. Pomoc, jakiej udzielamy uchodźcom wojennym, napływającym z terenów całej Ukrainy, jest bezprecedensowa. Angażują się w nią wszyscy,

Fot. Adobe Stock

nie wyłączając samorządu radców prawnych, choć najbardziej wzrusza pomoc udzielana przez zwykłych ludzi. Do Polski wjechało już ponad milion ludzi, głównie kobiety i dzieci oraz seniorzy. Wysoki Komisarz ds. Uchodźców (UNHCR) rejestruje niespotykane wcześniej statystyki.

Mężczyźni zostają w Ukrainie. Będą bronić ojczyzny. Rosyjska armia została zatrzymana. Pierwszy atak się nie powiódł. Kolumny czołgów i wozów opancerzonych utknęły na stanowiskach i nie posuwają się dalej. Zaczął się jednak systematyczny ostrzał i bombardowanie ukraińskich miast i osiedli. Niektóre są okrążone. Brakuje w nich żywności i wody. Nie ma prądu. Ludność cywilna od wielu dni koczuje w piwnicach. Ukraińscy negocjatorzy oraz wolontariusze

Czerwonego Krzyża próbują tę ludność ratować poprzez tworzenie w uzgodnieniu z rosyjskimi dowódcami korytarzy humanitarnych. Pierwsze próby zakończyły się jednak katastrofą – Rosjanie wykorzystali okazję i ostrzeliwali bezbronną ludność cywilną uciekającą tymi korytarzami. Na naszych oczach dochodzi do zbrodni wojennych. Rosja, stały członek Rady Bezpieczeństwa ONZ, łamie wszelkie zasady prawa humanitarnego.

Korytarze humanitarne uznawane są przez ONZ za jedną z form tymczasowego zawieszenia broni. Są elementem prawa międzynarodowego. Tworzone są w strefach tymczasowego wstrzymania działań wojennych. Mają umożliwić transport żywności czy leków albo ewakuację cywilów. Muszą się na nie zgodzić obie strony konfliktu.

Przestrzeganie zasad ich stosowania opiera się jednak na zasadzie *pacta sunt servanda*. Nie ma sposobu, aby w warunkach wojny skutecznie egzekwować dotrzymywanie umów.

Korytarze humanitarne pozwalają także obserwatorom ONZ, dziennikarzom czy organizacjom pozarządowym dotrzeć do miejsc, w których toczą się walki i gdzie mogą być popełniane zbrodnie wojenne. Zawsze istnieje też ryzyko, że korytarze będą wykorzystywane niezgodnie ze swoim przeznaczeniem. Strony konfliktu mogą próbować przerzucać korytarzami broń czy paliwo. Ostrzeliwanie uciekających korytarzami cywili to okrutna zbrodnia.

Takie czyny podlegają ocenie przez Międzynarodowy Trybunał Karny w Hadze. Utworzony w 1998 r. na podstawie statutu rzymskiego jest pierwszym stałym sądem powołanym do osądzenia zbrodni wojennych i ludobójstwa popełnionych przez osoby fizyczne. Ani Rosja, ani Ukraina nie są stronami tego aktu prawnego – Rosja wycofała swój podpis w listopadzie 2016 r.

Czy więc zbrodnie popełniane obecnie na Ukrainie będą kiedykolwiek osądzone? Pewnie zależy to od tego, kto wygra tę wojnę.

Na koniec refleksja: do czego przydają się prawnicy na wojnie? Potrzebni są lekarze, inżynierowie, informatycy i oczywiście zawodowi wojskowi. Ale prawnicy też są potrzebni. Głównie jednak do noszenia broni. ■

CZY HAGA OSĄDZI UKRAIŃSKIE ZBRODNIENIE PUTINA

Do akcji wkroczyły dwa haskie trybunały.
Ale czy one naprawdę mogą coś zrobić?

Fot. Adobe Stock

WOJCIECH TUMIDALSKI

zastępca kierownika
działu Prawo w dzienniku
„Rzeczpospolita”

Fot. Ernest Rębisz

Niewykluczone, że tak. W oczy rzuca się bowiem szybkość działania tych organów, które dotąd nie słynęły ze sprawności. Swoje dochodzenie wszczął prokurator przy Międzynarodowym Trybunale Karnym, a i Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości rozpoczął procedowanie wniosku Ukrainy przeciwko Federacji Rosyjskiej.

PUSTE ŁAWY ROSJI

I wstępne wysłuchanie przed tym ONZ-owskim sądem ruszyło bardzo szybko, bo już 7 marca. MTS zaplanował dwa dni na przedstawienie argumentów przez reprezentantów obu stron: skarżącej Ukrainy oraz Rosji. Ale wystarczył jeden dzień, bo okazało się, że Federacja Rosyjska nie skorzysta z możliwości zabrania głosu. Ławy przeznaczone dla Rosji pozostały puste. W tej sytuacji przewodnicząca składowi trybunału amerykańska sędzia Joan E. Donoghue uznała, że wystarczy wysłuchanie argumentów Ukrainy, po czym zakończyła rozprawę.

Warto się przyjrzeć ukraińskiemu wnioskowi i temu, kto go w trybunale przedstawiał. Nad wnioskiem pracowały prawnicze sławy, w tym Harold Hongju Koh, Amerykanin wykładający na Oksfordzie. Pełnomocnikami są też adwokaci Jean-Marc Thouvenin i David Zions. Jest tu także wiele politycznych podtekstów. Przedstawiciela kraju przed MTS nazywa się „agentem rządu”. W tej sprawie władze w Kijowie postanowiły, że będzie nim Anton Korynewicz, stały przedstawiciel prezydenta Ukrainy w Autonomicznej Republice Krymu (zaanektowanej przez Rosję w 2014 r., czego świat nie uznał). To on powiedział w trybunale: „Rosyjskie fotele są puste, a to mówi donośnie”.

Do marca Rosja mogła korzystać w haskim trybunale z usług francuskiego adwokata Alaina Pelleta. Ale ten zrezygnował. – Niemożliwe stało się reprezentowanie na forach poświęconych stosowaniu prawa kraju, który tak cynicznie nim gardzi – napisał w liście otwartym. Ale to nie dlatego strona rosyjska w Hadze była nieobecna.

Wyjaśnijmy od razu, że nieobecność rosyjskich prawników nie uniemożliwia prowadzenia rozprawy. Trybunał ma sposoby poznania argumentów strony rosyjskiej, korzystając z ogólnodostępnych informacji, jakimi Władimir Putin i inni oficjele uzasadniali działania swych wojsk. Także i to, że wiceprezesem MTS, zresztą orzekającym w tej sprawie, jest sędzia Kirił Geworgian z Rosji. Jest smutną tradycją, że rosyjscy sędziowie trybunałów z Hagi czy Strasburga nie zapominają, skąd pochodzą. Gdy chodzi o trybunał w Strasburgu, warto zauważyć, że wkrótce nie będzie w nim sędziego z Rosji, która oświadczyła, że występuje z Rady Europy – a ETPC jest jej sądem.

WYTRĄCIĆ BRÓŃ NAPASTNIKOWI

Ukraińska skarga ma wytrącić Rosji z ręki jej podstawowy argument uzasadniający agresję – że ta akcja ma pomóc rosyjskojęzycznej ludności obwodów donieckiego i ługańskiego, poddawanej tam rzekomo ludobójstwu przez ukraińskich nacjonalistów. Ponieważ trybunał nie może osądzić zbrodni agresji, prawnicy uciekli się do sposobu: oskarżają Moskwę o złamanie konwencji ws. ludobójstwa w ten sposób, że Rosja fałszywie oskarżyła Ukrainę o dokonywanie tego rodzaju zbrodni. Ukraina liczy na uznanie jurysdykcji MTS i wywodzi to z faktu, że razem z Rosją jest stroną konwencji przeciw ludobójstwu z 1948 r. I ma na to wielkie szanse.

Ukraina nikomu nie grozi, jest odwrotnie – przekonują jej prawnicy i podkreślają, że przypisywanie Ukrainie dokonania ludobójstwa to wypaczenie sensu międzynarodowego wymiaru sprawiedliwości. Na dowód tego, że to wojska rosyjskie są zbrodnicze, przytoczono sprawę Wołodymyra Rybaka, którego najpierw torturowano, a na koniec zabito za

próbę wywieszenia ukraińskiej flagi nad budynkiem komunalnym w okupowanej przez Rosjan wschodniej Ukrainie.

Prawnicy Ukrainy wskazują, że to wrogie działania Rosji są problemem, i grożą jedności państwa ukraińskiego. Podkreślano akcje na terenie elektrowni jądrowych w Czarnobyli i Zaporozu, gdzie dochodziło do wymiany ognia, co rodzi obawy o bezpieczeństwo ludności świata, a nie tylko Ukrainy czy nawet Rosji.

Zależy im na zasądzeniu przez MTS środków tymczasowych, czyli nakazanie Rosji wycofania się z inwazji oraz by nie uzasadniała swych działań rzekomą potrzebą ratowania swych obywateli przed ludobójstwem. Anton Korynewicz wzywał: Rozstrzygajmy nasze spory jak cywilizowane narody. Złóżmy broń i przedstawmy dowody, a Jean-Marc Thouvenin dodał: Trybunał powinien pokazać światu, że prawo międzynarodowe nie jest pustą obietnicą.

STRACĄ PRAWO WETA W ONZ

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości w Hadze uznał 16 marca, że inwazja Rosji na Ukrainę jest nielegalna. W związku z tym wydał również zarządzenie tymczasowe, które nakazuje natychmiastowe przerwanie prowadzonych działań zbrojnych. Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości to sąd Organizacji Narodów Zjednoczonych i jeśli decyzja MTS nie zostanie wykonana przez Rosję, sprawa trafia na posiedzenie Rady Bezpieczeństwa ONZ. Ale nie byłoby już tak jak zawsze, gdy Rosja wetaje niekorzystne dla niej wnioski. Bo w takiej sytuacji nie miałyby już prawa weta, a z tego mogłyby wynikać dalsze sankcje dla Moskwy, wydane już przez ONZ. To dodatkowo utrudniłoby sytuację Rosji, która w wyniku agresji na Ukrainę stała się państwem obłożonym największą liczbą sankcji, wyprzedzając w tym niechlubnym rankingu Iran.

Międzynarodowy Trybunał Sprawiedliwości nie jest jedynym międzynarodowym sądem w Hadze. Drugi to Międzynarodowy Trybunał Karny, którego prezesem jest zresztą aktualnie Polak, prof. Piotr Hofmański, były sędzia Sądu Najwyższego. I do akcji wkroczył już także prokurator MTK Karim Khan, Brytyjczyk. – Po wstępnym dochodzeniu mam uzasadnione podstawy sądzić, że na Ukrainie popełniono zarówno zbrodnie wojenne, jak i przeciw ludzkości – oświadczył, zawiadamiając o wszczęciu swego postępowania.

Ale już wiadomo, że nie będzie ono mogło zbadać wszystkiego. Federacja Rosyjska dokonała bowiem aktu agresji na Ukrainę. Oznacza to także, że najwyższe władze rosyjskie dopuszczają się zbrodni agresji. To czyn opisany w statucie rzymskim, który jest podstawą działania MTK.

Problem w tym, że ani Federacja Rosyjska, ani Ukraina nie są stronami statutu trybunału. MTK może jednak wykonywać jurysdykcję wobec sprawców zbrodni wojennych, zbrodni przeciwko ludzkości i ludobójstwa popełnionych w Ukrainie, bo kraj ten jeszcze w 2015 r. uznał kompetencję trybunału, wówczas w odniesieniu do rosyjskich zbrodni po aneksji Krymu, popełnianych w Ługańsku i Doniecku.

Dodajmy, że jurysdykcja MTK ws. zbrodni wojennych na Ukrainie obejmuje nie tylko osoby, które je popełniają, lecz także tych, którzy zlecają ich popełnienie, namawiają do nich czy przyczyniają się do ich popełnienia w jakikolwiek inny sposób. Odpowiedzialność dotyczy zatem także prezydenta, ministrów obrony i spraw zagranicznych i premiera, gdyż ich immunitety nie stanowią przeszkody w postępowaniu przed trybunałem.

A MOŻE TRYBUNAŁ SPECJALNY?

Czy są jeszcze inne możliwości? Owszem, nawet dwie. Jedna to zawarcie umowy wielu państw o powołaniu specjalnego trybunału do osądzenia rosyjskiej agresji – i Rosja tego zablokować nie może. Taki trybunał powołano do osądzenia zbrodni wojennych popełnionych na terenie krajów byłej Jugosławii – i ma on na koncie wiele poważnych wyroków.

Druga opcja to wszczynanie spraw o tę zbrodnię w krajach mających tzw. uniwersalną jurysdykcję, czyli system prawny pozwalający ścigać każde przestępstwo popełnione w dowolnym miejscu na świecie. Tak jest np. w Niemczech i śledztwo już wszczęto. Polska uniwersalnej jurysdykcji nie ma, ale do naszego kraju masowo przybywają ofiary wojny i są podstawy, by wszcząć śledztwo. Tak też uczyniła polska prokuratura, na wniosek ministra Zbigniewa Ziobry. Śledczy z pomocą funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego przesłuchują uchodźców, by zebrać dowody zbrodni wojennych ludzi Putina. Kontrowersje budzi moment przesłuchiwania kobiet z dziećmi, które dopiero co w traumie opuściły ogarnięty wojną kraj, pozostawiając tam nierzadko walczących mężów i ojców ich dzieci, ale śledczy bronią się argumentem, że trzeba działać szybko, bo wielu uchodźców może wkrótce opuścić Polskę. Dobrze byłoby jednak, aby nawet w tak skrajnych sytuacjach nie zapominać o prawach człowieka.

Osobną kwestią jest natomiast możliwość ściągnięcia ich przed oblicze haskiego sądu, przesłuchania i osądzenia. Całkowite pokonanie Rosji w tej wojnie jest raczej mało prawdopodobne. Ale nikt nie wie, co mogłoby się zdarzyć po zmianie rządu w Rosji. Czy nowe władze byłyby skłonne pociągnąć do odpowiedzialności ludzi obecnego reżimu i wydać Hadze swojego byłego prezydenta lub ministra czy generała? Pamiętajmy jednak, że już ewentualny nakaz aresztowania wydany przez MTK oznacza, że Putin dużo mniej by podróżował, bo każde z państw podlegających trybunałowi musiałyby go wydać, gdyby postawił stopę na jego ziemi. ■

ZAKOPANE POCZĄTKU XX W. DOBRE NA KAŻDĄ CHOROBY

Oto nastały smutne czasy, w których częściej rozmawiamy o wojnie, pandemii i innych chorobach niż o przyjemnościach i planach na przyszłość. Warto jednak choć na chwilę oderwać się od smutnej rzeczywistości. Dlatego chciałabym zaprosić państwa do Zakopanego początku XX w. Było ono wtedy cudowną miejscowością dobrą na wszystko. Leczone tu gruźlicę, ogólne osłabienie, anemię, blednicę, „odrętwiałość narządów pokarmowych”, „niedomogi nerwowe”, melancholię, „zołzy otępiełe”, „wstrząśnienia moralne”...

AGNIESZKA LISAK

radca prawny,
autorka prowadzi blog
historyczno-obyczajowy
www.lisak.net.pl/blog
Fot. Archiwum A. Lisak

By zaspokoić oczekiwania chorych, zaczęto budować pod Tatrami mające czynić cuda zakłady lecznicze i sanatoria. Do najbardziej znanych należały te otwarte przez M. Hawranka (w 1898 r.), B. Chwistka, będącego ojcem znanego malarza Leona, Andrzeja Chramca (w 1887 r.), doktora K. Dłuskiego w Kościelisku (w 1902 r.). To ostatnie znane było także z tego powodu, że doktor prowadził je z żoną Bronisławą, która także była lekarką i w dodatku siostrą noblistki Marii Skłodowskiej-Curie.

ZAKŁAD DOKTORA K. DŁUSKIEGO

Spragnionym wrażeń i flirtów szczególnie polecam zakład K. Dłuskiego, którego budynek stoi do dziś w Kościelisku (ul. Nędzy Kubińca 101). Prasa na długo przed jego otwarciem informowała o szczegółach budowy. Nie pozostawiała one wątpliwości: miało to być „wielkie sanatorium”, szczyt komfortu, z najnowszymi osiągnięciami techniki. W roku udostępnienia placówki doktor zdecydował się na wydanie folderu reklamowego, dzięki któremu można było zapoznać się z tym miejscem. W broszurze zachwalano „dobroć” zakładu zlokalizowanego w „miejscowości zacisznej wolnej od kurzu i wrzawy”. Pisano, że obok głównego budynku znajduje się „dom maszynowy”, a w nim urządzenia do elektrycznego oświetlenia, ogrzewania wody, dezynfekcji i pralnia parowa. Na każdym piętrze znajdowała się łazienka, cztery „waterklozety” oraz ganek do czyszczenia i trzepania odzieży (w tamtych czasach bowiem odzież częściej trzepano i wietrzono, niż prano). Była też winda. Zakład

XIX-wieczna pijalnia wód zdrojowych

miał dzwonki elektryczne, wewnętrzne telefony, salę teatralną ze sceną, salę fortepianową, bibliotekę z czytelnią, werandy i leżalnie, na których można było „używać” (jak pisano) górskiego powietrza. W dodatku pensjonariusz, który przybywał pociągiem, mógł zamówić transport do sanatorium powozem „z własnej remizy”.

Pod względem rozmiaru i nowoczesności zakład był prawdziwym Titanikiem pod Tatrami. Jego personel składał się z trzech lekarzy, wśród których jeden – co podkreślano w reklamie, tym razem z 1908 r. – był „lekarzem kobietą”. W czasach, gdy kobiety mogły studiować w ograniczonym zakresie, informacja taka musiała przyciągać uwagę potencjalnych pacjentów, a nawet intrygować.

Nowo otwarte sanatorium budziło duże zainteresowanie nie tylko chorych, ale także zdrowych osób, do tego stopnia, że trzeba było wprowadzić... godziny jego zwiedzania. „Przegląd Zakopiański” informował, że z uwagi na liczbę wizytujących dyrekcja musiała ustanowić, iż placówkę można odwiedzać „tylko we wtorki i soboty, od godziny 2-giej do 4-tej po południu”.

Sanatorium Dłuskich w Kościelisku

ŻOŁNIERSKA DYSCYPLINA, ZDRADY, FLIRTY I ROMANSE

Około 1910 r. pensjonariuszem sanatorium doktora Dłuskiego był Konstanty Stecki. Dzięki jego wspomnieniom mamy możliwość zajrzenia do tego miejsca i przyjrzenia się z bliska życiu kuracjuszy. Jak się okazuje, panowała w nim surowa dyscyplina, a żywot leczących toczył się w rytm niemieckiego powiedzenia „*Ordnung muss sein*” („porządek musi być”). Po śniadaniu o dziewiątej rano rozpoczynało się obowiązkowe leżakowanie w specjalnym worku do werandowania (odpowiedniku dzisiejszego śpiwora):

„[...] służący obwijał dodatkowo pacjenta w koce, głowy zabezpieczano ciepłymi czapkami lub chustkami i spokojnie leżało się do godziny jedenastej. Po drugim śniadaniu powtórne werandowanie, aż do obiadu. Początek i koniec odpoczynku sygnalizowany był dzwonkiem. Po obiedzie tzw. cisza – tj. dwugodzinne werandowanie połączone z zakazem prowadzenia rozmów. Następnie podwieczerek i wolny czas do kolacji. O godzinie dziesiątej wieczorem należało być już w łóżku i gasić światło w pokoju”¹.

Przestrzegania ciszy nocnej pilnował sam doktor. Nie sprawiało to trudności, bo dom, w którym mieszkał, położony był w parku poniżej sanatorium. Z mieszkania widział wszystkie okna pokoi zajętych przez pacjentów. Tak więc jeżeli w którymś paliło się światło po 22.00, telefonował do lekarza dyżurnego i prosił o sprawdzenie, dlaczego kuracjusz jeszcze nie śpi.

W sanatorium żywe zainteresowanie wzbudzało każde przekroczenie surowych przepisów, co następnie gromione było publicznie przez dyrekcję podczas obiadu. K. Dłuski bezceremonialnie radził niesfornym pacjentom, by przenieśli się do konkurencyjnego zakładu doktora Chramca,

w którym – jak twierdził – chorzy bardziej bawili się, niż leczyli.

Pomimo zakazów i gróźb pensjonariusze ulegali pokusie, by łamać regulamin i spotykać się w zaufanym gronie podczas ciszy nocnej. Trzeba było tylko zasłonić okno kocem, by czujne oko doktora nie wysledziło przestępców grasujących nocą po pokojach w poszukiwaniu zakazanych rozrywek. Nie było to łatwe, bo lekarz, korzystając – jak się wydawało – z pomocy sił nadprzyrodzonych, widział i słyszał prawie wszystko, a nawet potrafił być w kilku miejscach naraz. Czasem jednak udawało się przechytrzyć doktora. Dzięki pomocy listonosza do zakładu sprowadzano ciastka, wina i likiery. Jako łącznik ze światem pozasanatoryjnym załatwiał on w Zakopanem wiele spraw. Jego usługi były bezcenne, wzięwszy pod uwagę fakt, że ośrodek znajdował się w Kościelisku.

Pokojowe „rauty”, jak określał je Stecki, kończyły się często nawiązaniem miłości. Tym bardziej że przy intensywnym odżywianiu, braku ruchu i braku możliwości wyładowania gromadzącej się w organizmie energii pacjenci zdradzali „zwiększoną pobudliwość i skłonność do erotyzmu”. Jednym słowem, flirtowano ze sobą z nudów, a nawet wdawano się w sezonowe romanse. Niejedna przyzwoita na co dzień mężatka znajdowała sobie pocieszyciela, który leczył jej serce z tęsknoty za domem. Miłostki te, podobnie jak trwała ondulacja, bynajmniej nie były wieczne. Kończyły się wraz z przyjazdem w odwiedzinach małżonka, na którego widok niewierna żona wpadała w zachwyt, a nawet zaczynała go adorować. W konsekwencji sanatoryjny amant zostawał porzucony.

Tekst stanowi częściowo fragment książki autorki pt. „Sielankowanie pod Tatrami. Życie codzienne i niecodzienne Zakopanego w XIX w.” ■

¹ K. Stecki, *Wspomnienia zakopiańskie*, Kraków 1976, s. 11, 12.

NARCIARZE I SNOWBOARDZIŚCI ZNÓW NA STOKU

Po dwuletniej przerwie spowodowanej pandemią z ogromną ostrożnością Fundacja Radców Prawnych „Subsidio Venire” zorganizowała, przy patronacie Krajowej Rady Radców Prawnych i wsparciu finansowym Okręgowej Izby Radców Prawnych w Warszawie, XVIII Ogólnopolskie Mistrzostwa Narciarskie i Snowboardowe Radców Prawnych i Aplikantów Radcowskich. Odbyły się one w dniach 3–6 marca 2022 r. w Krynicy-Zdroju, a na stoku spotkało się 106 osób z całej Polski.

Pogoda na mistrzostwach zawsze była największą niewiadomą, w tym roku śnieg pięknie przószył przez całe trzy dni, zachęcając do wyjścia na stok.

Zawody rozgrywane były na trasie nr 6, zmienionej przez ekipę sędziowską z wcześniej zarezerwowanej trasy nr 1. Na początku odbył się slalom gigant narciarski i snowboardowy, a po nim 16 mężczyzn i 8 kobiet z najlepszymi narciarskimi czasami startowało w konkurencji slalom równoległy.

Uroczystość wręczenia pucharów zwycięzcom XVIII Ogólnopolskich Mistrzostw Narciarskich i Snowboardowych Radców Prawnych i Aplikantów Radcowskich odbyła się tradycyjnie podczas ostatniego wieczoru, który poprowadził Tomasz Nawrot z OIRP w Warszawie, puchary oraz nagrody wręczał Michał Korwek, Wiceprezes Krajowej Rady Radców Prawnych i prezes zarządu fundacji Subsidio Venire.

Gościem wieczoru była Sylwia Zarzycka, prezes fundacji „Między niebem a ziemią”, która zaprezentowała napisaną przez siebie książkę „Między niebem a ziemią. Książka pełna cudów” i zwróciła się z prośbą o wsparcie finansowe dla niepełnosprawnych dzieci ukraińskich rodzin, które fundacja wspiera. W czasie wieczoru zebrano ponad 8 tys. zł, za co ogromnie dziękujemy!

Mistrzostwa organizacyjnie wsparły Wydawnictwo C.H.Beck, przekazując nagrody dla zwycięzców, oraz Wydawnictwo Wolters Kluwer Polska, przekazując nagrody dla laureatów pierwszych miejsc oraz upominki dla wszystkich uczestników.

Dziękujemy, że byliście z nami w tym trudnym czasie, i do zobaczenia oby szybciej niż za rok!

Joanna Siło-Przymus, Biuro KRRP
Michał Korwek, Wiceprezes KRRP

ZWYCIĘZCY XVIII OGÓLNOPOLSKICH MISTRZOSTW NARCIARSKICH I SNOWBOARDOWYCH RADCÓW PRAWNYCH I APLIKANTÓW RADCOWSKICH

Slalom dzieci

1. Piotr Gałwiaczek
2. Mateusz Ilewicz
3. Michał Ilewicz
4. Weronika Milewska
5. Zofia Kuczko-Kaniewska

Kategoria rodzinna

- I miejsce – Dariusz Gałwiaczek, Piotr Gałwiaczek
II miejsce – Bartosz Ilewicz, Mateusz Ilewicz
III miejsce – Marcin Milewski, Weronika Milewska

Slalom gigant narty

Kobiety, grupa II

- I miejsce – Joanna Olszówka-Zarzecka (OIRP w Katowicach)
II miejsce – Ewelina Szybowska (OIRP w Krakowie)
III miejsce – Anna Wrona (OIRP w Lublinie)

Kobiety, grupa III

- I miejsce – Irena Pacholewska-Urgacz (OIRP w Krakowie)
II miejsce – Joanna Rajchel (OIRP w Rzeszowie)
III miejsce – Elżbieta Kamińska (OIRP we Wrocławiu)

Kobiety, grupa IV

- I miejsce – Nela Litawska (OIRP w Łodzi)
II miejsce – Marta Kaźmierczak (OIRP we Wrocławiu)
III miejsce – Ilona Kowalska (OIRP w Łodzi)

Mężczyźni, grupa V

- I miejsce – Bogdan Dobija-Dziubczyński (OIRP w Gdańsku)
II miejsce – Andrzej Gabler (OIRP w Warszawie)
III miejsce – Grzegorz Stelmach (OIRP w Warszawie)

Mężczyźni, grupa VI

- I miejsce – Marek Duszyński (OIRP w Lublinie)
II miejsce – Marcin Oszczak (OIRP w Warszawie)
III miejsce – Rafał Kryciński (OIRP we Wrocławiu)

Mężczyźni, grupa VII

- I miejsce – Maciej Gacoń (OIRP we Wrocławiu)
II miejsce – Wojciech Natkowski (OIRP w Krakowie)
III miejsce – Rafał Krześkiewicz (OIRP w Łodzi)

Mężczyźni, grupa VIII

- I miejsce – Piotr Szymczyk (OIRP w Wałbrzychu)
II miejsce – Jakub Budzisz (OIRP w Łodzi)
III miejsce – Krzysztof Sobczyński (OIRP w Łodzi)

Fot. Joanna Sifo-Przymus

Goście

- I miejsce – Mikołaj Oszczak
II miejsce – Wojtek Gabler
III miejsce – Jacek Krzywkowski

Slalom równoległy kobiet

- I miejsce – Nela Litawska (OIRP w Łodzi)
II miejsce – Marta Kaźmierczak (OIRP we Wrocławiu)
III miejsce – Joanna Olszówka-Zarzecka (OIRP w Katowicach)

Slalom równoległy mężczyzn

- I miejsce – Piotr Szymczyk (OIRP w Wałbrzychu)
II miejsce – Marcin Oszczak (OIRP w Warszawie)
III miejsce – Rafał Kryciński (OIRP we Wrocławiu)

Snowboard kobiet, grupa II

- I miejsce – Marta Kuczko (OIRP w Bydgoszczy)
II miejsce – Justyna Bratek (OIRP w Katowicach)
III miejsce – Agnieszka Ogrodnik (OIRP w Krakowie)

Snowboard mężczyzn, grupa I

- I miejsce – Łukasz Morawski (OIRP w Krakowie)
II miejsce – Maciej Sawicki (OIRP w Warszawie)
III miejsce – Piotr Mróz (OIRP w Krakowie)

Snowboard mężczyzn, grupa II

- I miejsce – Łukasz Łyszczarek (OIRP we Wrocławiu)
II miejsce – Filip Bonowicz (OIRP w Łodzi)
III miejsce – Michał Maćkiewicz (OIRP w Łodzi)

Snowboard goście

- I miejsce – Grzegorz Drabarek

Regaty o Puchar Dziekana Rady OIRP w Poznaniu

Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu zaprasza na IX Ogólnopolskie Regaty Żeglarskie im. Henryka Strzeleckiego. Impreza odbędzie się w sobotę 11 czerwca na Jeziorze Kierskim k. Poznania, a uczestnicy będą pływać na sigmach, łódkach sportowej klasy.

Regaty zaczną się ok. godz. 10.00 i potrwać do ok. 16.00, gospodarzem imprezy będzie hotel-restauracja Kaskada przy ul. Międzydrojskiej. Liczba uczestników jest ograniczona, decyduje kolejność zgłoszeń. Zgłoszenia przyjmowane będą do 31 maja do godz. 15. Szczegóły dotyczące regat, w tym informacje o opłacie startowej oraz formularz zgłoszeniowy, można znaleźć na stronie OIRP w Poznaniu: <https://www.poznan.oirp.pl/2022/03/15/ix-ogolnopolskie-regaty-ze-glarskie-im-henryka-strzeleckiego-o-puchar-dziekana-oirp-w-poznaniu/>. ■

r.pr. Tomasz Działyński
Okręgowa Izba Radców Prawnych w Poznaniu

Fot. OIRP w Poznaniu

TRZEBA MIEĆ JAKIŚ AZYL

Rozmowa z **WIESŁAWEM HUDYMA**, radcą prawnym i muzykiem.

■ Jesteś radcą prawnym od ponad 32 lat. A przygoda z muzyką zaczęła się...

...dużo wcześniej. Od kiedy pamiętam, chciałem się nauczyć grać na gitarze. Z pewnością ogromny wpływ na moje zainteresowania miał fakt, że moi rodzice lubili muzykę i dużo jej słuchali, chodzili na koncerty, których nie brakowało, choć Jasło, w którym mieszkaliśmy, było wówczas małym, powiatowym miastem. Ale przyjeżdżali do nas Czerwono-Czarni, Skaldowie i Czerwone Gitary. Ja jeszcze wówczas byłem za młody, by zabierali mnie ze sobą, czego zawsze bardzo żałowałem. Pierwszy zespół, który usłyszałem i zobaczyłem z bliska, to była węgierska kapela Illes z Zsuzsą Koncz jako wokalistką. Świetnie grali. Dom kultury, w którym występowali, był niedaleko naszego mieszkania; poszedłem tam i w pewnym momencie, pod koniec koncertu, otworzono drzwi i wszyscy, którzy stali na zewnątrz, mogli wejść do środka. Duże przeżycie.

■ I postanowiłeś nie tylko słuchać, ale i grać.

Można tak powiedzieć. Miałem 10 lat, po trzeciej klasie szkoły podstawowej postanowiłem się zapisać do ogniska muzycznego, do klasy gitary. Wtedy, czyli w latach 60., w szkołach muzycznych nie uczono gry na gitarze, gdyż jeszcze zapewne uważano, że jest to instrument mało poważny, wykorzystywany przez szarpidrutów z zespołów młodzieżowych. Zapisaliśmy się we trzech, ale jeden z kolegów nie przyszedł nawet na pierwszą lekcję, a drugi zrezygnował po kilku miesiącach. Mnie się udało tę naukę ukończyć. Grałem na gitarze klasycznej. I oczywiście chciałem grać muzykę, jak to się nazywało wówczas, młodzieżową. Zaczęliśmy z kolegami pogrywać w mieszkaniach. Ćwiczyć. Ze starych odbiorników zrobiliśmy wzmacniacze. I graliśmy.

■ Pierwsza piosenka?

„Takie ładne oczy” Czerwonych Gitar. W szkole podstawowej występowaliśmy na akademiach, potem w klubie Chemik – ciągle w Jasle, w którym mieszkałem do rozpoczęcia studiów prawniczych w 1979 r. – mogliśmy pograć, korzystając z profesjonalnego nagłośnienia. W liceum grałem w zespole, który akompaniował chórowi szkolnemu. Akompaniowaliśmy też wokalistkom, które próbowały swoich sił w eliminacjach do festiwalu piosenki radzieckiej w Zielonej Górze; jedna z nich nawet nasze lokalne eliminacje wygrała.

■ Aż przyszły studia. Znalazłeś czas na granie?

Nie mogło być inaczej. Studiowałem w Krakowie, kupiłem sobie profesjonalną gitarę, taką, na jakiej grał Jacek

Fot: Archiwum W. Hudymy

WIESŁAW HUDYMA

Ukończył prawo na Uniwersytecie Jagiellońskim, jest radcą prawnym od 1989 r. Specjalizuje się w prawie ubezpieczeń gospodarczych (majątkowych i osobowych). Z tego zakresu od 2005 r. prowadzi zajęcia na aplikacji radcowskiej w OIRP w Krakowie. Od 1992 r. działał w samorządzie radców prawnych. Pełnił funkcje członka Komisji Rewizyjnej OIRP w Krakowie przez jedną kadencję, członka Rady OIRP w Krakowie przez kilka kadencji. W kadencjach 2007–2010 i 2010–2013 był Wicedziekanem Rady OIRP w Krakowie. Przez trzy kadencje (2007–2016) był członkiem Krajowej Rady Radców Prawnych. W kadencji 2010–2013 przewodniczył komisji KRRP ds. wykonywania zawodu, w kadencji 2013–2016 był zaś członkiem Prezydium KRRP.

Kaczmarek. I potem przyszedł 1981 r., Festiwal Piosenki Prawdziwej w Oliwie. Miałem stamtąd nagrania. Nauczyłem się grać tę muzykę. I śpiewać. Najwięcej na trzecim roku studiów. Był to ten pamiętny, burzliwy 1981 r. Wtedy śpiewało się dużo piosenek zaangażowanych, kontestujących rzeczywistość. Akademik, w którym graliśmy, poszedł do remontu, a po remoncie... już nas tam nie przyjęli. Może i dobrze, bo musiałem znaleźć gdzieś miejsce, trafiłem do sąsiedniego akademika i tam... poznałem swoją żonę.

■ Po studiach zamieszkałeś w Tarnowie...

Tak, to był czas aplikacji, narodzin dzieci – mam dwie wspaniałe córki. To oczywiście oznaczało nieco mniej czasu na granie, choć nigdy nie przestałem. A potem, jak już

zaczęłam sobie radzić jako radca prawny, mogłem zrealizować swoje marzenia muzyczne. Kupowałem instrumenty. Dziś mam sześć gitar, gitarę basową, banjo, ukulele, pianino elektryczne i przeróżne instrumenty i instrumenciki do wybijania rytmów. Mam też w domu takie moje miejsce do grania i tam sobie z kolegami muzykujemy. Na jednej ze ścian jest cytat z piosenki Tadeusza Nalepy „W pochodzie codzienności”. A brzmi on tak: „W pochodzie codzienności mieć trzeba jakiś azyl, w pochodzie codzienności mieć trzeba wyspę marzeń”. Tych słów Bogdana Loebbla nie trzeba chyba tłumaczyć...

■ **Dziś grasz w zespole StandBy Blue.**

Tak. Powstał on *ad hoc* w listopadzie 2018 r., za namową Marcina Sali-Szczypińskiego, Dziekana Rady OIRP w Krakowie, na jedno właściwie kolędowanie w środowisku radców prawnych. A gramy do dziś. Jest nas pięciu, w tym trzech radców prawnych. Radcami są: pianista Grzegorz Kuczek, wokalista i gitarzysta Mateusz Mądel i ja. Grający na gitarze Krzysztof Potok jest elektronikiem, a Jakub Wach, który gra na cajonie i instrumentach perkusyjnych, jest programistą. Z Grzegorzem gramy razem od 2015 r. Pierwsze spotkanie z moimi młodszymi kolegami – muzykami, którzy we trzech od kilku lat tworzą zespół StandBy, miało miejsce w kawiarni Tatrzańska. Nazwę StandBy Blue wymyślił i zaproponował Jakub, na jednej z pierwszych naszych wspólnych prób. Można powiedzieć, że zespół ma charakter pokoleniowy, koledzy są w wieku moich córek. Pierwszy nasz koncert zagraliśmy w piwnicach Tarnowskiego Centrum Kultury. Został on dobrze przyjęty. Dwa tygodnie później zagraliśmy w Bombay Music w Tarnowie. Jest to taka restauracja, w której odbywają się czwartki jazzowe. Do niedawno ten lokal prowadziło dwóch członków Leliwa Jazz Band, znanego zespołu dixielandowego, laureata Złotej Tarki. Okazało się, że graliśmy przy pełnej sali, a plakat informujący o koncercie był zdjęty już po dwóch dniach, bo nie było miejsc. Tak przy okazji: w roli organizatora widowni świetnie sprawdziła się moja żona, która ściągnęła na to wydarzenie pokazną grupę osób. Potem zagraliśmy na dniu radcy prawnego w 2019 r. w Dworku Białoprądnickim dla ponad 400 osób. We wrześniu 2019 r. zagraliśmy w Zakopanem na konferencji sędziów sądów rodzinnych. W tymże roku OIRP w Krakowie zorganizowała w Piwnicy

pod Baranami kolejny koncert „Radca śpiewać może”, gdzie było bardzo wielu wykonawców.

■ **A później przyszła pandemia...**

Tak, to był trudny czas. Doczekaliśmy do października 2021 r., kiedy zagraliśmy w Radoczy koło Wadowic koncert w czasie wyjazdowego spotkania organów Okręgowej Izby Radców Prawnych w Krakowie. No i w listopadzie zeszłego roku znów zagraliśmy przy pełnej sali w Bombay Music. Nagraliśmy też kolędę z repertuaru Artura Andrusa z życzeniami dla radców prawnych, które składał Dziekan Rady Marcin Sala-Szczypiński. Jeszcze dodam, że Fundacja Uniwersyteckiego Szpitala Dziecięcego „O zdrowie dziecka” w Krakowie zorganizowała konkurs „Toga show”, w którym należało nagrać filmik muzyczny. Myśmy nagrali dwie piosenki: „Pani mecenas” z repertuaru „Poparzeni Kawą Trzy” i „Niebieskie żaboty” mojego autorstwa. Okazało się, że byliśmy jedynym wykonawcą i jednocześnie zwycięzcą tego konkursu. Dostaliśmy dyplomy, pamiątkowe medale i rysunki od dzieci. Mieliśmy ogromną satysfakcję.

■ **Grasz na gitarze i...?**

Banjo tenorowym czterostrunowym, ukulele. Chcę się też nauczyć grać na bałałajce, próbuję też na harmonijkach ustnych.

■ **Jakiej muzyki słuchałeś i słuchasz?**

Za młodu słuchałem wszystkich polskich zespołów bigbeatowych: Czerwonych Gitar, Niebiesko-Czarnych, Czerwonno-Czarnych, Trubadurów, Blackoutu, a potem Breakoutu, który był chyba moim ulubionym zespołem. A później byli Marek Grechuta i Andrzej Zaucha z Dżamblami i solo. Z zagranicznych wykonawców Carlos Santana, B.B. King, Eric Clapton oraz wielu muzyków jazzowych.

Teraz najchętniej słucham gypsy jazzu. Zawsze interesowała mnie muzyka cygańska ze względu na szczególną harmonię. I dzisiaj słucham tych wykonawców, którzy wywodzą się z nurtu stworzonego przez Django Reinhardta i Stephane'a Grappellego i nawiązują do tego kierunku. Są to choćby Joscho Stephan, Angelo Debarre, Dorado Schmitt, Stochelo Rosenberg. Oczywiście lubię też Paco de Lucia, Al Di Meolę czy Johna McLaughlina. Jestem jednak otwarty na przeróżną muzykę. Nie można jej nie lubić. A dziś jest łatwiej niż kiedyś. Portale streamingowe umożliwiają dotarcie do każdego właściwie utworu. To dobre dla nas. I dla muzyki. ■

Rozmawiał Krzysztof Mering

KREMLOWSKA SZKOŁA NEGOCJACJI

Kilka lat temu prowadziłem warsztaty z negocjacji. Prezentowałem rozmaite modele i podejścia do negocjacji. Kiedy zacząłem mówić o „kremloWSkim modelu negocjacji”, sala parsknęła śmiechem... Myślała, że to żart. Ale nie żartowałem, taki model istnieje naprawdę.

MACIEJ BOBROWICZ

Prezes Krajowej Rady Radców
Prawnych w latach 2007–2010,
2010–2013 i 2016–2020

Fot. Piotr Gilarski

Doczekał się nawet książki... Na jej okładce można przeczytać: „Dziś jej podstawowe zasady święcą triumfy w marketingu i zarządzaniu”. Hmmm. Ale kiedy przeczytałem, że książka została wybrana przez rosyjski oddział PricewaterhouseCoopers „biznesową książką roku”, to głęboko mnie ta informacja sfrustrowała. Czym jest „kremloWSki model negocjacji”? Czy zasługuje na uznanie? Powstał w latach 20. w Związku Radzieckim. Z pewnością w jego tworzeniu nie brali udziału harcerze ani praktycy marketingu. Model opiera się na pięciu zasadach:

- Milcz i słuchaj. (Zdobytą informację, które mogą ci się przydać, ale sam ich nie udzielaj).
- Zadawaj pytania. (Informacje pozwolą odkryć interesy i potrzeby drugiej strony).

Do tej pory model wygląda niewinnie, ale za chwilę okaże się, po co potrzebne były obie zasady...

- Narzuć swoją hierarchię wartości, zdeprecjonuj przeciwnika. (To zalecenie jest uderzeniem w poczucie własnej wartości przeciwnika. Chodzi o to, by ktoś, kto siedzi z nami przy stole, poczuł się nikim. To uderzenie w jego tożsamość).
- Rozściel mu czerwony dywan – brzmi kolejna instrukcja. Pokaż mu, jak wyjść z twarzą z tej sytuacji. (Oczywiście nie muszą dodawać, że jest to rozwiązanie korzystne dla stosującego ten sposób negocjacji, bo druga strona ma wyjść tym czerwonym dywanem na kolanach).

I etap piąty – ostatni:

- Pozostaw drugą stronę w niepewności. (Ma wybór. Ma tylko teoretycznie...).

Ktoś ze wspomnianej grupy szkoleniowej powiedział: „Nic nowego, my w naszej korpo też tak robimy”. Dlaczego? – zapytałem. „Bo jesteśmy duzi i możemy sobie na to pozwolić”.

Są różne sposoby negocjowania. Lepsze i gorsze, ale jeśli ich celem „jest zniszczenie tożsamości drugiej strony”, to przypomina mi to pewien podręcznik o przesłuchaniach i „sposobach zdobywania informacji”. Instrukcje są proste: „Odizoluj od informacji, zniszcz jego poczucie tożsamości – wtedy zrobi wszystko, co będziesz chciał”. Szczegółów technicznych czytelnikowi oszczędzę...

Jak napisałem, są różne podejścia do negocjacji. Świat kultury zachodniej przyjął zasady rozmawiania o interesach i zasady dotrzymywania umów (i choć w przeszłości często bywało z tym różnie, stanowią one niekwestionowaną wartość).

Jest też świat negocjowania (choć chyba nie mieści się to w pojęciu negocjowania) opartego na dezinformacji, oszukiwaniu, przekazywaniu nieprawdziwych informacji, wprowadzaniu w błąd i niszczeniu przeciwnika. Kojarzy mi się z „kulturą azjatycką”. Z moich wypraw po Azji Środkowej pamiętam jedną historię. Otóż Timur oblegał bez powodzenia jedno z miast (nie pamiętam, czy była to Chiwa, czy Buchara). W końcu obiecał przez posłańców, że jeśli mieszkańcy się poddadzą, to ani jedna kropla krwi nie wsiąknie w ziemię miasta. I słowa dotrzymał. Bo „honorowy” był i dotrzymywał danego słowa. Kazał pozostałych przy życiu mieszkańców zawinąć w dywany i stratować końmi. Żadna kropla krwi nie wsiąkła w ziemię...

Negocjacje „kremloWSkie” mają jak widać długą tradycję.

Wracając do „kremloWSkiego modelu negocjacji”. Co zrobić, jeśli druga strona się różni, ma inne cele czy też interesy. Najprostsze (i najbardziej prymitywne) to grozić: procesem, zerwaniem negocjacji i wieloma innymi sposobami nacisku, oczywiście wykorzystując wszystkie znane tzw. techniki negocjacji, które w większości są technikami manipulacji, a nie negocjacji. Jest jeszcze inny sposób, trudniejszy, rzadziej stosowany – bo wymaga umiejętności. To p r z e k o n y w a n i e. (Na marginesie – pokażcie mi proszę szkolenia „z przekonywania” dla prawników).

Bo jak bardzo dawno napisał Sun-Tsu w podręczniku o prowadzeniu wojen – „nie sztuką jest pokonać przeciwnika – sztuką jest go przekonać”. Ale kto by o tym dzisiaj pamiętał... ■

Samorząd radców prawnych przygotowuje specjalnie dla Państwa

nową odsłonę newslettera,

który pozwoli mieć dostęp do aktualności, kalendarium z wydarzeniami, magazynu „Radca Prawny”, wideowywiadów z ciekawymi gośćmi oraz najnowszych ofert dla radców prawnych.

Jeżeli chcę Państwo dostawać regularne wiadomości od KIRP prosto na swoją skrzynkę, prosimy o **dołączenie do nowej listy mailingowej.**

Wypełnienie formularza zapisowego na stronie **www.kirp.pl** zajmie kilkanaście sekund.

DOŁĄCZ DO NOWEGO NEWSLETTERA DLA RADCÓW PRAWNYCH I OTRZYMUJ JAKO PIERWSZY DOSTĘP DO:

- Aktualności
- Kalendarium z wydarzeniami
- Magazynu „Radca Prawny”
- Wideowywiadów z ciekawymi gośćmi
- Najnowszych ofert dla radców prawnych

SUBSIDIO VENIRE
Fundacja Radców Prawnych

Przekaż **1%**

**NA RZECZ FUNDACJI
RADCÓW PRAWNYCH
„SUBSIDIO VENIRE”**

**Przekaż 1%
swojego podatku za 2021 r.
na rzecz organizacji pożytku
publicznego – Fundacji Radców
Prawnych „Subsidio Venire”.**

Fundacja Subsidio Venire nieprzerwanie od 2009 r. niesie pomoc tym radcom prawnym i ich rodzinom, którzy znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej. Stworzona została przez radców dla radców, aby dać wyraz jedności i solidarności środowiska. Okazała się bardzo potrzebną organizacją, która zapewnia wsparcie finansowe i materialne.

W ciągu ostatniego roku fundacja pomogła 34 radcom prawnym, aplikantom i ich rodzinom, zrealizowała trzy ogólnopolskie spotkania integracyjne i trzy sympozja szkoleniowe dla członków naszego samorządu – podkreśla Michał Korwek, prezes Fundacji Radców Prawnych „Subsidio Venire”.

Z pomocy fundacji skorzystało do tej pory wielu potrzebujących. Dzięki wspólnemu wysiłkowi osób działających w jej organach, darczyńcom, którym los innych nie jest obojętny, fundacja może realizować swoje cele. W 2021 r. z tytułu 1% fundacja otrzymała 9558,10 zł, a przekazała na pomoc 34 potrzebującym kwotę 19 100 zł, w tym z uzyskanych dochodów w wyniku prowadzonej działalności. Członkowie zarządu i rady nadzorczej fundacji nie pobierają wynagrodzenia.

Zarząd fundacji zwraca się z prośbą do wszystkich radców prawnych i ich przyjaciół, aby nie zapominać o Subsidio Venire – przede wszystkim w chwilach, kiedy przychodzi czas na podzielenie się swoim ciężko wypracowanym 1% podatku, a także wtedy, kiedy ktoś ze środowiska prawniczego potrzebuje pomocy.

W celu budowania pięknej idei niesienia pomocy i wspierania działań fundacji mogą Państwo:

- ♥ **przekazać 1% podatku** – po wyliczeniu podatku, który Państwo zapłacą w tym roku, w ostatnich rubrykach zeznania podatkowego należy wpisać nazwę: Fundacja Radców Prawnych „Subsidio Venire” oraz numer KRS 0000326684.
- ♥ **przekazać darowiznę**, którą można odpisać od podatku. Numer rachunku bankowego fundacji: BNP Paribas Bank Polska S.A.: 20 1750 0012 0000 0000 3860 3027.

Każdy może pomóc, wskazując fundację Subsidio Venire jako beneficjenta wpłaty 1% podatku. Im więcej osób przekona się do przekazania 1%, tym skuteczniej fundacja będzie działać oraz pomagać – mówi Michał Korwek, prezes Fundacji Radców Prawnych „Subsidio Venire”.

**Subsidio Venire
– radcowie radcom**

Więcej informacji na temat fundacji oraz przekazywanej pomocy znajduje się na:

<https://kirp.pl/category/aktualnosci-subsidio-venire/>

**DODATEK
DLA
APLIKANTÓW**

**WPIS NA LISTĘ RADCÓW PRAWNYCH
BEZ APLIKACJI I BEZ EGZAMINU**

**DWUMIESIĘCZNIK
SAMORZĄDU
RADCÓW PRAWNYCH**

RADCA PRAWNY

**Nr 200/2022
MARZEC/KWIECIEŃ
ISSN 1230-1426**

**EGZAMIN
RADCOWSKI 2022**

EGZAMIN RADCOWSKI 2022

Wszystkie egzaminy prawnicze na studiach czy kolokwia podczas aplikacji są ważne w drodze do uzyskania uprawnień do wykonywania zawodu radcy prawnego – jednak jej zwieńczeniem jest trwający cztery dni egzamin radcowski. Zgodnie z wcześniejszymi zapowiedziami Ministra Sprawiedliwości egzamin odbędzie się w dniach 10–13 maja 2022 r. Na przygotowanie do egzaminu i wypełnienie niezbędnych formalności nie pozostało więc wiele czasu.

**PIOTR
OLSZEWSKI**
radca prawny
Fot. OIRP w Warszawie

Egzaminy zawodowe radcowskie i adwokackie od wielu lat odbywają się w drugiej połowie marca. Wyjątkiem były lata epidemiczne – 2020–2021 – kiedy egzaminy zostały przesunięte na terminy majowe. W trosce o bezpieczeństwo i zdrowie tysięcy zdających, członków komisji egzaminacyjnych, osób wsparcia administracyjnego i technicznego i ich rodzin, a także ze względu na ciągle niepewną sytuację epidemiczną – także w tym roku już po raz trzeci termin egzaminów został wyznaczony w okresie późnowiosennym.

W poprzednich dwóch latach w związku z obowiązującym w Polsce stanem epidemii egzaminy przeprowadzone były w szczegółowo określonym przez organizatorów reżimie sanitarnym. W tym celu przygotowany był dokument Wytyczne Ministra Sprawiedliwości i Głównego Inspektora Sanitarnego dotyczące organizowania i przeprowadzania egzaminów adwokackiego i radcowskiego. Określono w nim zasady uczestnictwa w egzaminie, ustawienia stolików, dezynfekcji pomieszczeń i sprzętu komputerowego, a nawet sposób parkowania pojazdów przed miejscem, gdzie odbywały się egzaminy. Wytyczne wskazywały również, w jaki sposób, kto i kiedy musi zasłaniać usta i nos, a także to, w jaki sposób powinna odbywać się identyfikacja uczestników egzaminu. Biorąc pod uwagę sukcesywnie znoszone w kraju obostrzenia związane z epidemią koronawirusa, należy przypuszczać, że w tym roku reżim sanitarny będzie dla uczestników egzaminów niezauważalny.

HARMONOGRAM EGZAMINACYJNY

Warto przypomnieć, że zgodnie z ustawą o radcach prawnych egzamin radcowski polega na sprawdzeniu przygotowania prawniczej osoby przystępującej do egzaminu radcowskiego do samodzielnego i należytego wykonywania

zawodu radcy prawnego. Egzamin przeprowadzany w ciągu czterech dni składa się z pięciu części. Pozytywny wynik z egzaminu radcowskiego otrzyma zdający, który z każdej części egzaminu otrzyma ocenę pozytywną.

Zgodnie z ogłoszeniem Ministra Sprawiedliwości 10 maja 2022 r. od godz. 10.00 zdający będą rozwiązywać zadanie z zakresu prawa karnego. Na 11 maja 2022 r. na tę samą godzinę zostało zaplanowane zadanie z prawa cywilnego. 12 maja 2022 r. zdający będą musieli rozwiązać zadanie z prawa gospodarczego, a 13 maja 2022 r. młodzi prawnicy rozwiążą aż dwa zadania – pierwsze z zakresu prawa administracyjnego i drugie z etyki.

Pierwsza część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa karnego, polegającego na przygotowaniu aktu oskarżenia albo apelacji, a w przypadku uznania, że jest brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu opinii prawnej w oparciu o akta lub przedstawiony stan faktyczny opracowane na potrzeby egzaminu.

Druga część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa cywilnego lub rodzinnego, polegającego na przygotowaniu pozwu lub wniosku albo apelacji, a w przypadku uznania, że jest brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu opinii prawnej.

Trzecia część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa gospodarczego, polegającego na przygotowaniu umowy albo sporządzeniu pozwu, wniosku lub apelacji, a w przypadku uznania, że jest brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu opinii prawnej.

Czwarta część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu prawa administracyjnego, polegającego na przygotowaniu skargi do wojewódzkiego sądu administracyjnego lub skargi kasacyjnej do Naczelnego Sądu Administracyjnego, a w przypadku uznania, że jest brak podstaw do ich wniesienia, na sporządzeniu opinii prawnej.

Piąta część egzaminu radcowskiego obejmuje rozwiązanie zadania z zakresu zasad wykonywania zawodu lub zasad etyki polegającego na przygotowaniu opinii prawnej.

Egzamin radcowski zostanie przeprowadzony przez komisje egzaminacyjne mieszczące się w siedzibach rad

Fot. Adobe Stock

okręgowych izb radców prawnych w Białymstoku, Bydgoszczy, Gdańsku, Katowicach, Kielcach, Koszalinie, Krakowie, Lublinie, Łodzi, Olsztynie, Opolu, Poznaniu, Rzeszowie, Szczecinie, Toruniu, Wałbrzychu, Warszawie, we Wrocławiu i Zielonej Górze.

EGZAMIN DLA OSÓB „Z ART. 25 UST. 2 USTAWY O RADCACH PRAWNYCH”

Poza osobami, które ukończyły aplikację i otrzymały zaświadczenie o jej odbyciu, ten sam termin egzaminu radcowskiego dotyczy osób, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, tj.:

- doktorów nauk prawnych;
- osób, które przez co najmniej cztery lata w okresie nie dłuższym niż sześć lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione na stanowisku referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, asystenta prokuratora, asystenta sędziego lub były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka, i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego,
- osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez co najmniej cztery lata w okresie nie dłuższym niż sześć lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez radcę prawnego lub adwokata w kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych, lub kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy z 26 maja 1982 r. – Prawo o adwokataturze;

- osób, które po ukończeniu wyższych studiów prawnych przez co najmniej cztery lata w okresie nie dłuższym niż sześć lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej na rzecz tych urzędów;
- osób, które po ukończeniu aplikacji legislacyjnej przez co najmniej cztery lata w okresie nie dłuższym niż sześć lat przed złożeniem wniosku o dopuszczenie do egzaminu były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego;
- osób, które zdały egzamin sędziowski, prokuratorski, notarialny lub komorniczy;
- osób, które zajmują stanowisko radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej;
- osób, które w terminie określonym w art. 24¹ ustawy o radcach prawnych nie złożyły wniosku o wpis na listę radców prawnych;
- osób, o których mowa w art. 29² ust. 2 ustawy o radcach prawnych, czyli osób skreślonych z listy radców prawnych, które przez 10 lat nie wykonywały zawodu.

WNIOSEK O DOPUSZCZENIE DO EGZAMINU – DO 19 KWIECIA 2022 R.

Przystąpienie do egzaminu to także szereg formalności, o których nie można zapomnieć. Osoby, które odbyły aplikację radcowską, wnioski o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego mogą składać w terminie do 19 kwietnia 2022 r. Osoby, o których mowa w art. 25 ust. 2 ustawy o radcach prawnych, czyli osoby mające możliwość przystąpienia do egzaminu zawodowego bez odbywania aplikacji, mogły złożyć niezbędne wnioski do 26 marca 2022 r.

W ogłoszeniu o wyznaczeniu terminu przeprowadzenia egzaminu radcowskiego Minister Sprawiedliwości przypomina, że zgodnie z art. 57 § 4 ustawy z 14 czerwca 1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego, jeżeli koniec terminu do wykonania czynności przypada na dzień uznany ustawowo za wolny od pracy lub na sobotę, termin upływa następnego dnia, który nie jest dniem wolnym od pracy ani sobotą.

Do wniosku o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego należy dołączyć wiele, szczegółowo wskazanych przez MS dokumentów.

Wniosek o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego aplikanci radcowscy składają do komisji egzaminacyjnej na obszarze właściwości rady okręgowej izby radców prawnych, w której odbyli aplikację radcowską. Osoby uprawnione do przystąpienia do egzaminu radcowskiego

Fot. Adobe Stock

bez odbycia aplikacji składają wniosek do komisji egzaminacyjnej na obszarze właściwości rady okręgowej izby radców prawnych właściwej ze względu na ich miejsce zamieszkania, a w przypadku braku miejsca zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej do wybranej komisji egzaminacyjnej.

Opłata egzaminacyjna wynosi w tym roku 2408 zł. Opłatę należy uiścić na rachunek bankowy Ministerstwa Sprawiedliwości jako organizatora egzaminu.

INFORMACJA DLA ZDAJĄCYCH BĘDĄCYCH OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI I MATKAMI KARMIAĆCYMI

Zgodnie z treścią § 9 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 17 grudnia 2013 r. w sprawie przeprowadzania egzaminu radcowskiego czas trwania każdej części egzaminu radcowskiego zostaje wydłużony o połowę w przypadku zdającego będącego osobą niepełnosprawną, który wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego złoży:

- kopię orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność w rozumieniu ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, w okresie przeprowadzania egzaminu;
- zaświadczenie lekarskie stwierdzające wynikające z niepełnosprawności trudności w wykonywaniu

w toku egzaminu radcowskiego czynności technicznych, takich jak:

- odczytywanie tekstu,
  - zapisywanie rozwiązań zadań odręcznie lub przy użyciu sprzętu komputerowego,
  - obsługa sprzętu komputerowego
- wystawione przez lekarza specjalistę właściwego ze względu na charakter niepełnosprawności;
- oświadczenie o wyrażeniu zgody na przetwarzanie danych osobowych, o których mowa w pkt 1 i 2.

Natomiast stosownie do treści § 9 ust. 5–8 ww. rozporządzenia zdająca karmiąca dziecko piersią ma prawo do dwóch półgodzinnych przerw w czasie trwania każdego dnia egzaminu radcowskiego.

Zdająca karmiąca więcej niż jedno dziecko w czasie trwania każdego dnia egzaminu radcowskiego ma prawo do dwóch przerw, po 45 minut każda. Przerwy na karmienie na wniosek zdającej mogą być udzielane łącznie. Wykorzystane przez zdającą przerwy na karmienie nie podlegają wliczaniu do czasu trwania danego dnia egzaminu radcowskiego. Uprawnienie to przysługuje zdającej, która wraz z wnioskiem o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego złoży wniosek o przyznanie tego uprawnienia oraz zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt karmienia dziecka piersią.

Zdającej, u której poród nastąpi po złożeniu wniosku o dopuszczenie do egzaminu radcowskiego, uprawnienie to przysługuje, jeżeli złoży wniosek o jego przyznanie oraz

zaświadczenie lekarskie potwierdzające fakt karmienia dziecka piersią najpóźniej na trzy dni przed rozpoczęciem egzaminu radcowskiego.

PRÓBNY EGZAMIN RADCOWSKI

Jednym z kluczowych zadań samorządu radców prawnych jest odpowiednie przygotowanie aplikantów radcowskich do należytego wykonywania zawodu radcy prawnego. Z tego względu Krajowa Rada Radców Prawnych wspiera oraz koordynuje działania izb okręgowych na rzecz aplikantów. W związku z tym, zgodnie z przyjętymi jeszcze w ubiegłym roku założeniami związanymi ze zmianami sposobu odbywania aplikacji, Krajowa Rada Radców Prawnych zorganizowała w tym roku po raz pierwszy ogólnopolski bezpłatny próbny egzamin radcowski. Odbył się w dniach 25–29 marca w formule online. Próbny egzamin

radcowski miał za zadanie umożliwić aplikantom rzetelną ocenę stanu przygotowań do egzaminu zawodowego, zaznajomienie z jego formą oraz sprawdzenie się w warunkach możliwie bliskich egzaminowi.

Zadania próbnego egzaminu radcowskiego zostały udostępnione za pośrednictwem platformy KRRP, przy użyciu własnego sprzętu komputerowego zdającego. Do próbnego egzaminu radcowskiego zgłosiło się 1206 osób.

Ogłoszenie wyników nastąpi jednocześnie dla wszystkich przystępujących do próbnego egzaminu w terminie do 15 kwietnia. Wraz z wynikami zostaną upublicznione rozwiązania – opis istotnych zagadnień do poszczególnych zadań. Po otrzymaniu wyników zostanie zorganizowane spotkanie w formie online dla aplikantów radcowskich w celu omówienia najczęstszych błędów pojawiających się w sprawdzanych pracach.

WPIS NA LISTĘ RADCÓW PRAWNYCH BEZ APLIKACJI I BEZ EGZAMINU

Ustawa o radcach prawnych przewiduje również sytuacje, w których wpisu na listę radców prawnych można dokonać bez odbycia aplikacji i bez złożenia egzaminu radcowskiego. Możliwość taka dotyczy:

- profesorów i doktorów habilitowanych nauk prawnych;
- osób, które przez okres co najmniej trzech lat zajmowały stanowisko prezesa Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej, jej wiceprezesa lub radcy albo wykonywały zawód komornika;
- osób, które zajmowały stanowisko sędziego, prokuratora lub wykonywały zawód adwokata albo notariusza;
- osób, które zajmowały stanowisko asesora sądowego przez okres co najmniej dwóch lat;
- osób, które zdały egzamin sędziowski lub prokuratorowski po 1 stycznia 1991 r. lub egzamin notarialny po 22 kwietnia 1991 r. oraz w ciągu pięciu lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę radców prawnych, łącznie przez okres co najmniej trzech lat:
  - zajmowały stanowisko asesora prokuratorskiego, referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta prokuratora, asystenta sędziego lub były zatrudnione w Sądzie Najwyższym, Trybunale Konstytucyjnym lub w międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka, i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego lub
  - wykonywały na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej,

o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych,

- były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego;
- osób, które posiadają stopień naukowy doktora nauk prawnych oraz w ciągu pięciu lat przed złożeniem wniosku o wpis na listę radców prawnych, łącznie przez okres co najmniej trzech lat:
  - zajmowały stanowisko referendarza sądowego, starszego referendarza sądowego, aplikanta sądowego, aplikanta prokuratorskiego, asystenta sędziego, asystenta prokuratora lub
  - wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane ze świadczeniem pomocy prawnej przez adwokata lub radcę prawnego na podstawie umowy o pracę lub umowy cywilnoprawnej w kancelarii adwokackiej, zespole adwokackim, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 4a ust. 1 ustawy – Prawo o adwokaturze, lub kancelarii radcy prawnego, spółce cywilnej, jawnej, partnerskiej, komandytowej lub komandytowo-akcyjnej, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o radcach prawnych,
  - były zatrudnione w urzędach organów władzy publicznej lub w państwowych jednostkach organizacyjnych i wykonywały wymagające wiedzy prawniczej czynności bezpośrednio związane z tworzeniem projektów ustaw, rozporządzeń lub aktów prawa miejscowego, lub
  - były zatrudnione w Trybunale Konstytucyjnym lub międzynarodowym organie sądowym, w szczególności w Trybunale Sprawiedliwości Unii Europejskiej lub Europejskim Trybunale Praw Człowieka, i wykonywały zadania odpowiadające czynnościom asystenta sędziego. ■